OBSKURIØST

OBSKURIØST nr. 7/8 forår 2004 pris kr. 50

"Hollywood er en Sindstilstand"

Filmbyen set indefra

Doctor Who: The Next Regeneration

Tema om alle tiders TV-doktor

Redaktørernes Frokost

Rapport fra Topmøde i Soften

Anmeldelser af:
Alphaville
Targets
Orion-planeternes bømer
Og meget mere

OBSKURIØST Nr. 7/8
forår 2004

Trykt hos Frederiksberg Bogtrykkeri A/S
Oplag: 150 eksemplarer
Pris: kr.50,-

OBSKURIØST udkommer mindst to gange om året og bringer artikler om oversete eller glemte kulturværker, fortrinsvis film som af redaktøren skønnes at fortjene opmærksomhed. Uopfordret materiale indsendes på eget ansvar.

Ansvarshavende redaktør og udgiver:
Henrik Larsen
Johan Kellers vej 37, 2.tv
2450 København SV
obscurious@hotmail.com

Layout: Frank Brahe (omslag), Henrik Larsen. Bladlogo designet af Jesper Moerch.

Indbudte skribenter: Linus Bengtsson, Thure Munkholm, Lars von Hegnet, Jóannes á Stykki, Michael Porel, Jens Sirich, Erwin Neutzsky-Wulff, Steen Schapiro, Erling Søby, Nils Markvardsen, Frank Brahe, Finn Ludvigsen, Jack Jensen.

Billedmateriale: Linus Bengtsson, Erling Søby, Thure Munkholm, Nils Markvardsen, Jack J., Jesper Moerch, Henrik Larsen. Alle illustrationer er udelukkende benyttet i oplysningsmæssig henseende.

INDHOLD/CONTENTS

Lederen

Kære læser,

Det slider på systemet at udgive blade. Alvorligt talt. Hvis du købte *Obskuriøst* nr. 5/6 studsede du måske over den lidt kryptiske passage i lederen om at anstrengelserne med at få bladet ud næsten overskred redaktørens kræfter. Jeg har ikke skrevet om dette før, men det som skete maj sidste år - midt i layoutfasen - var, at jeg pludselig begyndte at få urolig hjertebanken og anfald af åndenød. Det førte til en sygemelding og et besøg hos lægen for at få fortalt hvad jeg godt vidste i forvejen: galopperende stress.

Jeg kom herefter til den erkendelse, at det virkelig ikke er værd at sætte helbredet på spil for et skide hobbyblads skyld. Derfor har jeg det sidste halve års tid slappet af - relativ set. For der kom jo alligevel et særnummer (nr. 7 - "messenummeret") i november i forbindelse med Copenhagen Film Fair 2003 1.-2.novmber, en flyer (*nr.7/8, Vinter 2003/04 Sneak-preview*) til uddeling ved redaktørtræffet i Søften den 8. i samme måned og en CD, *Obskuriøst CD nr.1: Sound & Vision - Larsen læser Larsen* ved årets udgang. Sidstnævnte var nu nærmest afstressende at producere; jeg sad igennem adskillige sene nætter med headset på og oplæste udvalgte, upublicerede tekster direkte ind i computerens harddisk. (NB. *Larsen læser Larsen* blev kun produceret i 10 eksemplarer og kan ikke bestilles længere. Træf-bladet er også væk, hvorimod jeg faktisk ligger inde med 2-3 eksemplarer til overs af nr.7 - de er dog ikke til salg - måske vælger jeg på et tidspunkt at udlodde dem i en læserkonkurrence e.l.) Men et "rigtigt", "stort" blad stod på det tidspunkt for mig som et ubestigeligt bjerg. Situationen i januar og det meste af februar var den, at jeg kun havde overskud til at arbejde på *Obskuriøst* i små etaper ad gangen. En artikel her; nogle billedscans der. Jeg begyndte at tale over Jack, Frank m.fl. om at holde helt op med at udgive blad. Hvad nyttede det alligevel.

Tja. Frank plejer at sige, at Internettet har overflødiggjort de trykte filmblade og jeg kan sagtens følge ham, for jeg oplever hver dag den ubevidste afhængighed af lige at kunne slå facts op på Nettet. Fans af kultfilm behøver ikke længere gennembladre deres lasede årgange af undergrundsblade for at læse om spilletid, produktionsforhold m.v., ligesom ingen ikke behøver købe de glittede mainstream blade med deres stjerneinterviews og glamourøse fotografier. Det hele fås på Nettet.

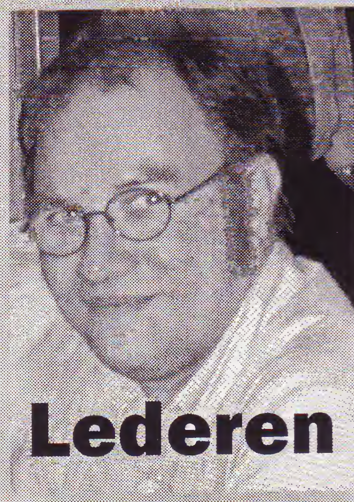
Eller gør det? Du kan læse om Eddie Constantine på Internet Movie Database, men som Linus Bengtsson opfatter ham. Der er skrevet adskillige seriøse anmeldelser af Targets - men hvor finder du en så personlig udlægning som den fra Lars von Hegnet, andetsteds end her i bladet? Og nok har Doctor Who utallige fansider - men Erwin Neutzsky-Wulffs betragtninger over serien findes mig bekendt ikke derude i cyberspace. Der vil altid være det personlige udtryk til forskel. Præsentation af facts er ingen kunst; at fortælle en historie så godt, at læseren får lyst til at klippe den ud (eller i vore dage, tage et print), dét kræver noget af skribenten. Eksistensberettigelsen for bladene, de fysiske såvel som de virtuelle er, at de kan underholde. Hvis et blad/website bliver kedeligt, hvis det ikke længere har "noget" at give læseren, så vil det - og fortjener at dø.

Det var tanker som disse som fik mig i gang igen. Hvad skal *Obskuriøst* leve op til? Intet, andet end, at det skal være sjovt/tankevækkende/interessant at læse. Der er ingen som skal forhåndsgodkende indholdet, ingen interesser at tage hensyn til. Så længe nogen overhovedet gider læser bladet er det besværet værd og tempoet bestemmer jeg selv.

Så her er det så igen, bladet. Et nyt nummer, men som titlen angiver en blanding af nyt og gammelt. Materiale fra messenummeret som genoptrykkes i mere eller mindre revideret form her inkluderer Thure Munkholms **Alphaville** artikel, ENWs **Doctor Who** anmeldelser og enkelte passager fra redaktørens anmeldersektion. Et endnu ældre genbrug er Finn Ludvigsens kraftigt reviderede udgave af artiklen *Vincent Price, min yndlingsskurk,* oprindelig trykt i *Obs* nr.0, oktober 2001.

Jeg ved ikke, hvornår det næste udkommer. Selvsagt har jeg planer og endda enkelte artikler klar. Men det bliver, når jeg føler, at der er et uimodståeligt behov, hos mig og hos *dig*, for at sende bladet på gaden. Et fanzine er ikke noget man skal udgive uden grund.

Henrik Larsen, København SV, 4.marts 2004

Lemmy Caution

- en riktig hårding

Då amerikanerna lät tuffa grabbar som Humphrey Bogart väsa väl valda ord med en cigarett i mungipan och dricka whisky som om det var vatten, kände fransmännen att de måste kontra. Som de stora fans av Film Noir de var, skapade de en egen hjälte. Märkligt nog var det ingen hetsigt svärande fransman som blev förebilden. Skapad av britten Peter Cheyney och populär i bokform trädde den råbarkade amerikanske FBI-agenten upp på den franska filmduken. Året var 1953 och hans namn var Lemmy Caution.

Hard boiled

Författaren Peter Cheyney kom från en ganska tuff miljö, uppväxt i en stor brittisk arbetarfamilj och med en mer eller mindre alkoholiserad far. Efter att ha blivit kallad ut i krig fick Cheyney arbete i en organisation kallad OMS (Organisation of the Maintenance of Supplies) med starka kopplingar till MI5. Med dessa erfarenheter i bagaget gav han sig några år senare på att skriva hårdkokta agentböcker.

Första romanen om amerikanske FBI-agenten Lemmy Caution kom 1936 och hette *This man is dangerous*. Cheyney var mycket inspirerad av amerikanska kriminalromaner och de flesta av hans böcker utspelades i amerikansk miljö. Han själv hade aldrig satt sin fot i det stora landet på andra sidan atlanten vilket gjorde att resultatet inte blev direkt trovärdigt. Dock vägde han upp sina bristande miljökunskaper med sprit, brudar och slagsmål en masse.

En lyckad kombination

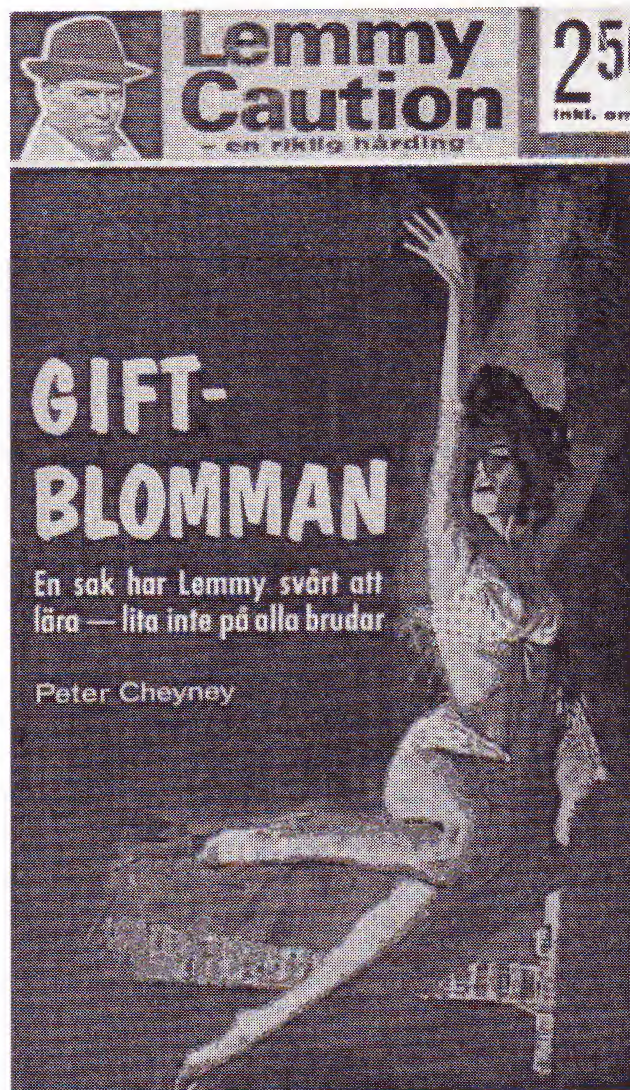
Den regissör som skapat de flesta och de mest älskade Lemmy Caution-filmerna är Bernard Borderie, son till producenten Raymond Borderie. Han var en kompetent hantverksregissör, som specialiserade sig på kommersiella äventyr och actionfilmer. Just kombinationen mellan regissören Borderie och skådespelaren Constantine visade sig vara mycket lyckad då filmerna om Lemmy Caution blev enormt populära. Man kan väl skäligen misstänka att de fått stå som prototyp för många av agentfilmerna på 60-talet, särskilt de om FBI-agenten Jerry Cotton. Utöver de hårdkokta filmerna om den manschauvinistiske FBI-agenten Caution är Borderie mest känd för de romantiska äventyrsdramerna om den undersköna Angelique.

Whisky, cigaretter och Edith Piaf

Skådespelaren Eddie Constantine, som var amerikan med ryskt/polskt påbrå, flyttade till Paris efter en mindre lyckad karriär som sångare i USA och Storbritannien. I Paris träffade han Edith Piaf, som fattade tycke för honom och hjälpte honom med hans sångkarriär. Med hennes hjälp blev han ett "ansikte", någon som publiken kunde känna igen. En intressant detalj är att Constantine framförde låtar som påminner väldigt mycket om hans Lemmy Caution persona. Titlar som *Cigarettes et whisky et petites pépées* och *Ah ! les femmes...* talar för sig själva. Det tilltalade Bernard Borderie och hans Borderie Films, som bestämde sig för att ta honom i rollen som den spritglade Lemmy Caution. Constantine blev med tiden "den hemlige agenten" personifierad och gjorde fler liknande agentfilmer, som exempelvis **Nick Carter va tout casser** och **Cartas boca arriba.**

Alphaville

Den tveklöst mest kända Lemmy Caution-filmen idag är Jean-Luc Godards **Alphaville**, men den har egentligen inte så mycket att göra med dem ursprungliga alstren av Borderie/Constantine. Det finns även en del andra filmer där karaktären Lemmy Caution har dykt upp, men de tas inte upp här på grund av att de inte har så mycket med den ursprungliga att göra. Upphovsmännen bakom dessa har snarare bara använt sig av fenomenet och satt karaktären Caution i annorlunda situationer.

Giftblomman

Den första filmen som gjordes var **La môme vert-de-gris** (1953), baserad på Cheyneys roman *Poison Ivy*, vilket också är filmens alternativa titel.

I filmen kallas toppagenten till Casablanca för att reda upp en gigantisk guldstöld till ett värde av 2 miljoner dollar. Caution går under namnet Perry Charles Rice för att inte väcka någon uppmärksamhet, vilket i sig är ganska svårt för honom eftersom han drar sig till trubbel som en fluga dras till skit. Inom några minuter har han blivit vittne till ett mord, irriterat den lokale gangsterkungen Rudy Santiago samt lagt in en stöt på dennes kvinna. Hon i sin tur är en mycket vacker nattklubbssångerska som går under smeknamnet "The Poison Ivy Kid" - för att hon är en stenhård böna, som Lemmy Caution skulle ha sagt. Fler folk blir mördade och ett par misslyckade försök att göra sig av med Caution leder till att han konfronterar Santiago direkt. Det hela blir ett maktspel mellan de två männen. Santiago, som sällan smutsar ner sina egna händer, använder sig av sina ruffiga medhjälpare medan Caution till största del använder sig av sin list och charm.

I Cheyneys roman utspelar sig historien i New York, men annars har man följt boken ganska väl. Rudy Santiago, Poison Ivy och de flesta andra karaktärerna är med i både boken och filmen. Men där boken inte direkt har åldrats med värdighet känns filmen fortfarande förvånansvärt fräsch. Constantine är som gjuten för rollen och det är i princip omöjligt att tänka sig någon annan spela agent Lemuel H. Caution.

Rudy Santiago spelas med stor finess av den smått legendariske Howard Vernon. Det syns verkligen på både Constantine och Vernon att de älskar vad de gör och karisman dem emellan, när de gör sitt bästa för att stjäla scener från varandra, är kanske det bästa med **La môme vert-de-gris.** Filmen är också relativt fartfylld och Constantine ges många tillfällen till att läxa upp skurkar, dricka sprit och röka cigaretter. Dessutom ser vi Jess Hahn och Roger Hanin i mindre roller. Hahn var, liksom Constantine, en amerikan som

gjorde skådespelarkarriär i Frankrike och Roger Hanin blev en mycket framgångsrik skådespelare några år senare.

Boken däremot är det inte alls samma fart i. Den är skriven i jag-form och tenderar att bli ganska tjatig. Ett exempel på hur det kan låta när Lemmy Caution skrytsamt skrämmer upp ett par skurkar låter såhär:

"Mitt namn är Caution, säger jag. Lemmy Caution. Han som spräckte Siegellabandet. Som satte fast Mirandaz och Yellt. Det var jag som fixade Gröna Gänget i Arkansas, och det var jag som fångade Willie Jereldez, han som tyckte om att se folk dö långsamt."

Skurkarna svarar då de inser att det är Caution de har att göra med: *"Jösses, muttrar han. Lemmy Caution. Då ger vi upp."*

Sådant är roande i små mängder men när hela boken i princip är fylld med Lemmys översvallande berättande om hur hård och tuff han är blir det lite trist.

Chevalier och Sacha

Bernard Borderie stod som regissör bakom alla de ursprungliga Caution-filmerna med undantag av Jean Sachas. **Cet homme est dangereux** (1953), som var den andra i ordningen, samt Pierre Chevaliers **Vouz pigez** (1956) som var den fjärde. Sacha är i övrigt mest känd för den första filmatiseringen av Jean Bruces berömda agent OSS 117 och Chevalier har alltid varit sleazefantasternas gunstling med verk som **Rape, SS Nazi Convoy** och **The Invisible Dead**.

I Sachas **Cet homme est dangereux** går Lemmy Caution "undercover" för kunna sätta dit en ökänd bankrånare. Givetvis dricker han sprit, bolmar cigaretter och allt det andra också. Även här gestaltas Caution av Constantin, men lite av den gnista, som skådespelaren hade i samarbete med regissören Borderie, saknas i denna film.

I **Chevaliers Vouz Pigez** är, utöver Constantine, Roger Hanin med igen fast i en betydligt större roll.

Kapten Borderie vid rodret

I **Les femmes s'en balancent** (1954) hamnar Caution åter igen i trubbel när han är ute efter att ta fast ett gäng falskmyntare. Dominique Wilms, från första filmen, dyker upp igen i en liknande roll. Hon syntes även senare i Andre Hunebelles **Panic In Bangkok** vilken är en av de bättre filmerna i OSS 117-serien.

I **Comment qu'elle est!** (1960) repriserade Eddie Constantine rollen som Lemmy Caution för femte gången i ordningen. Här är allas vår favoritagent på jakt en efter livsfarlig spion och i vanlig ordning är det ingen brist på vare sig alkohol, slagsmål eller kvinnor och vi ser även Francoise Brion i en tidig roll. Hon är en begåvad skådespelerska, som gjort bra insatser i bl a Alain Robbe-Grillets **L'Immor-telle** och Pierre Kasts underskattade **Les Soleils de l'Île de Pâques**.

Lemmy, Lemmy, Lemmy

I **Lemmy pour les dames** (1961) är de första filmernas seriositet som bortblåst och istället känns det nästan som en pastisch på sig själv. Förvisso innehöll även de första filmerna ganska mycket humor och det hela var gjort med glimten i ögat, men inte alls i samma utsträckning som här.

Filmen inleds med att Caution sitter vid en hotellbar i Cannes och dricker lite sprit (vad annars?) när ett par gamla damer förväxlar honom med den kände kommissarien Maigret och ber om en autograf. Då de insett sitt misstag utbrister en av damerna något i stil med: *"Men du är ju inte kommissarie Maigret"* och hennes väninna säger att *"det är ju Lemmy Caution - charmen personifierad!"*

Det gör att en hel klunga av unga vackra kvinnor blir alldeles till sig och nästan sliter av Lemmy kostymen. Kvinnokarlen blir tvungen att springa in på sitt rum för få lite lugn och ro. Inledningen är mer farsartad än något annat. Caution snubblar strax över en komplott, där fyra unga kvinnor är inblandade i en utpressningshärva. Det visar sig att alla fyra kvinnorna är gifta med högt uppsatta män i politiken och det blir givetvis en massa rabalder.

À toi de faire, mignonne (1963), den sista egentliga Lemmy Caution filmen, fortsätter i den humoristiska riktningen som serien successivt tog. Det gjorde inte filmerna på något sätt sämre och man kan förstå att man valde att gå den vägen. Lemmy Caution är en sådan överdriven figur att det blir svårt att ta honom på allvar ibland, men det är ju så en machohjälte skall vara.

Linus Bengtsson

Filmografi Lemmy Caution

La Môme vert-de-gris (Poison Ivy) (1953)
Regi: Bernard Borderie
Med: Eddie Constantine, Howard Vernon, Dominique Wilms m.fl.
Finns att köpa hos Sinister Cinema och Something Weird Video

Cet homme est dangereux (This man is dangerous, Dangerous agent) (1953)
Regi: Jean sacha
Med: Eddie Constantine, Jacqueline Pierreux, Gregorie Aslan m.fl.

Les femmes s'en balancent (Dames get along, Dames don't care) (1954)
Regi: Bernard Borderie
Med: Eddie Constantine, Nadia Gray, Dominique Wilms m.fl.
Finns att köpa hos Sinister Cinema

Vous pigez (You get it, Diamond machine?) (1956)
Regi: Pierre Chevalier
Med: Eddie Constantine, Roger Hanin, Maria frau m fl.

Comment qu'elle est! (What a girl, Women are like that) (1960)
Regi: Bernard Borderie
Med: Eddie Constantine, Francoise Brion, Andre Luguet, Francoise Prevost m.fl.
Finns att köpa hos Something Weird Video

Lemmy pour les dames (Lemmy for these girls, Ladie's man) (1961)
Regi: Bernard Borderie
Med: Eddie Constantine, Francoise Brion, Robert Berri m.fl.
Finns att köpa hos Sinister Cinema och Something Weird Video

À toi de faire, mignonne (Your turn darling) (1963)
Regi: Bernard Borderie
Med: Eddie constantine, Christiane Minazzoli, Elga Andersen m.fl.
Finns att köpa hos Sinister Cinema och Something Weird Video

Et eventyr i billeder

- Jean-Luc Godards Alphaville

Skuespilleren Eddie Constantine er uløseligt forbundet med den hårdkogte agent Lemmy Caution, som han spillede i et utal af film fra 1953 og frem. Nogen god skuespiller er han ikke, men det er heller ikke nødvendigt, når man skal spille en karakter med en psykologisk dybde som en tegneseriefigur. Den slags kræver udtryksløse skuespillere, og dertil passer Constantine perfekt, for Lemmy tænker nemlig med næverne, og når han taler, er det i talebobler.

I løbet af 60erne var hans tilstedeværelse i en film blevet ensbetydende med et højt publikumstal, så naturligvis blev markedet oversvømmet af både officielle og uofficielle versioner, og i 1965 valgte nybølgeinstruktøren Jean-Luc Godard at vise, hvordan en Lemmy-film *også* kunne se ud.

Forud for **Alphaville** - eller **Lemmys mærkelige eventyr** som den kom til at hedde på dansk - havde Godard brugt Contantine i den korte **La Paresse (Dovenskab)** - en del af episodefilmen **Sept peches capitaux (7 dødssynder)** fra 1962 - hvor han havde bemærket, at Contantine spillede som en stenblok, og både her, i **Alphaville** og i hans sene "Lemmy-film" **Allemagne 90 neuf zéro** benytter han netop denne kvalitet til både at kritisere og hylde den tegneserieagtige fladhed, Constantine var blevet kendt på.

Godards udspil er nemlig meget ulig de andre Lemmy-film, og det på trods af, at alle de nødvendige ingredienser er til stede: der er både biljagter, konspirationsteorier, hensynsløs vold, smukke skuespillerinder i vovet påklædning og et samfund, mennesket ikke længere har noget tilhørsforhold til, hvorfor Lemmy må gribe ind. Forskellen er dog, at Godard ikke bruger disse til at skabe endnu fortælling om Lemmy, snarere bruger han dem som det de er: billeder hentet fra populærkulturen; og således har **Alphaville** ligeså meget tilfælles med Godards øvrige film fra 60erne, som den har med Lemmy-filmene i al almindelighed. For Godard bruger som altid billederne som et udgangspunkt for at tænke videre selv og til at reflektere over de billeder, han benytter sig af.

En blødkogt agent

Det kan virke paradoksalt, at Lemmy i **Alphaville** både bibeholder sin hårdkogte oneliner-attitude og samtidig bliver gjort til en fortaler for poesien og de følelsesmæssige værdier i samfundet, men netop ved at dyrke paradokset, vil Godard udfordre den måde, vi normalt ser film på.

Når Lemmy ikke blot slår på tæven og skyder til måls efter brysterne på en foldeudpige men også læser digte af Paul Éluard samt lovpriser både kærligheden og poesien som eneste udvej, hvis menneskene vil bevare deres frie vilje, så er det netop fordi Godard vil i dialog med vores forventninger til film i al almindelighed og en populærgenre som agentfilmen i særdeleshed. Men det er på ingen måde Godards intention at lade hånt om det univers, han låner sine billeder fra. Ved benytte sig af Lemmy-figuren vil han i stedet vise, at de samme billeder kan bruges i en anden kontekst og til et andet formål end blot at underholde.

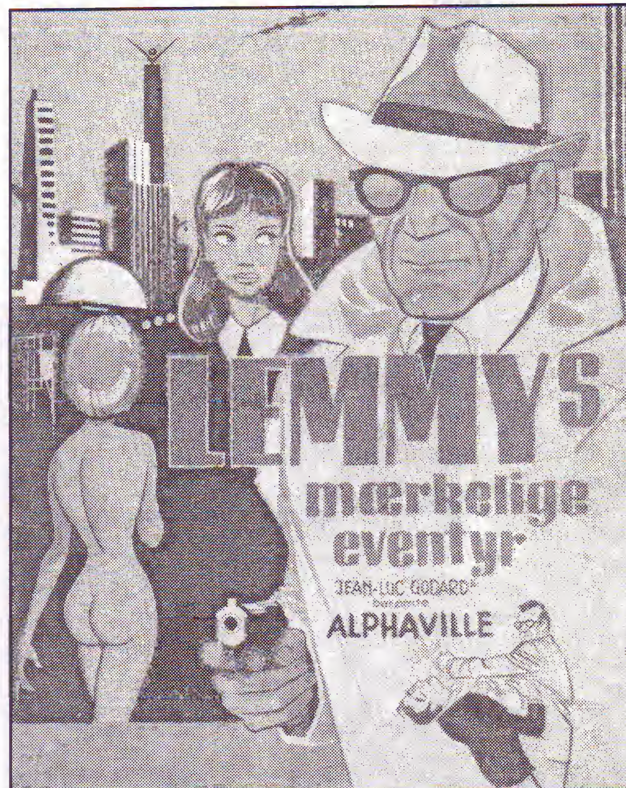
Det er derfor ikke kun Lemmy, der har en følsom slagside, også Godard som instruktør udviser en enorm følsomhed overfor sin film, både gennem sin kærlige brug af populærkulturelle referencer og gennem sin iscenesættelse. Selv siger han:

"Jeg begyndte med en fiktion, som jeg behandlede på en meget dokumentarisk måde; Alphaville er fiktion helt igennem, egentlig slutter den med "jeg elsker dig" og man hører violiner spille og sådan noget, men samtidig er der den også behandlet helt igennem dokumentarisk [...] den er på en gang meget dokumentarisk og helt igennem fiktiv." (1)

Virkeligheden: det fremmede foran os

Godard udfordrer nemlig filmens billedunivers, der er hentet fra Lemmy-filmene, ved at filme dem "dokumentarisk" - hvilket i dette tilfælde vil sige med naturlig belysning som eneste lyskilde. **Alphaville** er derfor en film, hvor der intet er lagt til i billederne, og derfor bliver den på paradoksal vis mere fremmed for os, end havde den været kunstigt belyst, som vi er vant til; og det er netop Godards pointe at ville konfrontere fiktionen med den virkelige verden, for derved at vise os, at de billeder, vi er mest fremmede overfor, er dem, der har den største tilknytning til virkeligheden.

Vi er nemlig ikke er vant til at se en science fiction- eller agentfilm,

der henter sin æstetik fra dokumentarfilmen. I stedet forventer vi trepunktsbelyste close-ups og nattescener, hvor alt kan ses; for en slåskamp er ikke meget værd, hvis den foregår i mørke.

Men selvom de enkelte billeder fremstår dokumentariske, lægger Godard intet sted skjul på, at vi har at gøre med en konstruktion, og det er klipningen, der er hans egentlige udtryksmiddel.

Alphaville består således en række af billeder, der på een gang er løsrevet fra handlingen og er en del af dem. For selvom vi gennem filmen får serveret historien om Lemmy Cautions kamp mod supercomputeren Alpha 60 og hans forelskelse i Alphaville-beboeren Natacha von Braun, er vi samtidig vidner til en række enkeltstående billedsekvenser, med hvilke Godard nærmer sig popkunstens omdannelse af populærkulturelle billeder til et kunstnerisk produkt.

Som sådan er filmen derfor en hyldest til det ulogiske og det paradoksale samt det konstruerede og det virkelige, og det er præcis det, Lemmy er garant for i **Alphaville**; og det er det, der gør hans eventyr i præcis denne film tilpas skævt og tilpas uventet. Det er ikke for handlingens skyld, at man vender tilbage til den, men for de formelle situationer, Godard skaber udenom sine karakterer. Det er heri det virkelige eventyr består.

At Natacha spilles af danske Anna Karina, Godards daværende kone, er ikke helt ligegyldigt, for **Alphaville** er ikke blot historien om popikonet Lemmy Caution; det er også filminstruktøren Godards portrættering af sin egen kærlighed til både filmen som medium og sin udkårne. Og hans force er, at han undervejs formår at få os til at stille spørgsmål til filmens konstruktion, dens måde at sammensætte billeder og lyd på, og ikke så meget til handlingen, der ikke er andet end tegneseriens svagt optegnede rammer. Disse er rigtig nok nødvendige for at holde stregen på plads, men når alt kommer til alt, er det det personlige tegnestil, der tæller.

Thure Munkholm

(1) Jean-Luc Godard: *Pour une véritable histoire du cinéma*, Albatros, Paris: 1980. p. 108.

Mondo Karloff Sniperia

Ooohh shock, ooh zenza, ooh what a wonderful world!!! Ja… man må virkelig sande, at det nu atter igen er lykkedes et dansk filmzine at time sit fiktive filmiske univers til den omkransende såkaldte rigtige verdens gøren og laden, sådan fuldstændig perfectum est. Eller måske rettere…. "perfidum" est!!!!!!

Nå, men det er søndag morgen d. 2-11-03 og senere ved middagstid skal jeg lure Peter Bogdanovich's film **Targets** ifm et review til Ed. Larsens filmblad, men vil dog lige forbruge en gratisaviskupon inden da. Så kl. 10.00 er jeg ude af fjerene og vandrer de små 100 meter hen til købmanden på hjørnet, hvor jeg nupper *Jyllands Pesten.* Først sporten… Brøndby vandt igen… samt true life violence i AGF via Brian Steen…… og så på side 8 i første sektion står overskriften *"Snigskytternes ofre fortæller"*… ssscccchhhwaammmmmm!!!!! *"Jeg står ved Home Depot på hovedvej 50. Hun er skudt i hovedet. Åh, min Gud"*, råbte manden inden hans ord smeltede sammen i høje skrig afbrudt af hulkende gråd. "Hun" var den 47-årige Linda Franklin, der sekunder forinden var blevet offer for snigskytterne, der sidste efterår (2002) spredte skræk og rædsel i og omkring den amerikanske hovedstad. Sssscchhhwaaammmmmm...!!!

Vi skruer tiden yderligere tilbage til ca. midt-80'erne, hvor jeg og kæresten var på middagsmadbesøg hos svigerfolket. Om eftermiddagen …eller var det aftenstide??… har jeg dirigeret tv'et over på svensk-kanalen, hvor de viser en lidt "anderledes" thriller med Boris Karloff. Familien reagerer ikke synderligt på filmen, men jeg sidder sgu og bli'r underlig til mode. Hvad er det her for noget ½ klamt snigskytte-horror featuring mordscener, der ved højt dagslys ikke helt udspilles som man mest er vant til ??!! Jeg er her klart ramlet ind i en bette lavbudgets US-flic der gør "det" ved mig, som vi filmfreaks altid er på udkig efter… U all know what I mean. Nogle år senere får jeg kontakt til en pissegrøn og endnu våd bag nosserne Thomas Rostock. Han vil udvæxle film og besidder blandt mange herlige titler såmænd osse **Targets**…. løftet fra netop svensk tv. Now how's that for coincidence!!!!

Ok…. lad os kigge nærmere på denne lille ting skudt i midt-60'erne, men lagt i kælderen og først udsendt i ca. '68, pga. at et par attentater på navnkundige amerikanere som Martin Luther King og Robert Kennedy kom imellem.

Kongen af lavbudgetfilm, Roger Corman, lå inde med en tilgodeseddel på et par dages filmarbejde fra den aldrende horrorstjerne Boris Karloff. Corman havde set sig varm på en ung fyr ved navn Peter Bogdanovich, der havde gjort et pænt stykke arbejde på **The Wild Angels** og bad derfor denne om at lave en historie over en aktuel true life hændelse, hvor en Charles Whitman fra Texas i '66 gik amok med sin riffel og myrdede løs blandt studerende ved universitetet i Austin. (Tv-filmen fra '75 **The Deadly Tower**, med Kurt Russell som snigskytten Whitman, er et stærkt anbefalelsesværdig kig. Far ejer Dk-x). Footage fra Karloff/Nicholson-filmen **The Terror** (**Genfærdets Terror**… gyserfilm optaget på 3 dage + en weekend. Premiere i Aladdin, Kbh, 9-11-'64… iflg. Filmens Hvem-Hvad-Hvor) fra '63 skulle inkorporeres i den mondo-agtige handlingsramme og via Karloffs navn var Corman således sikker på at den unge Bogdanovich med sit talent nok kunne håndtere de få $ og således tilvejebringe en gedigen drive-in succes. I øvrigt medvirker P.B. selv i en større rolle som instruktør af Byrons film.

Startcredits-sekvensen foregår med den dramatiske slutscene i **The Terror** som baggrund. "The End"-skiltet fader ud og frem fra sort toner en træt, opgivende Byron Orlok (Karloff)… han gider ikke lave flere gyyyyyserfilm… vil stoppe sin karriere, basta. Humoren spiller med fra første sekund. *"Anyone for a swim"*, udtaler produceren grinende (refererende til Jack Nicholsons kamp mod vandkaskaderne i **The Terror**). Ahh okay… måske ikke humor, men så i hvert fald en sød, "gammeldaws" omgangstone, der klart fortæller os, at filmen her er mere end 35 år gammel. Flere af snakkescenerne ml. Byron og hans sekretær er som hentet ud af ugebladet *Hjemmet* anno '65.

På kontoret snakker producenten i tlf…. Antonionis's sidste film diskuteres…… hmm, hvad mon det ka' vær' for en… **Blowup**, med Hemmings/ Redgrave formentlig. Der surmules over Byrons ønske om at kvitte filmbranchen…. *"Please, no scenes"*, si'r Byron…. *"U owe me a minute"*, forlanger producenten. En lille dialog der måske (??) refererer til Karloffs gæld til Corman… i så fald meget sjovt.

Byron forlader kontoret og udenfor på gaden siger han. *"The world belongs to the young... let them have it"*. Cut til kikkertsigte-pic af Byron, closeup af "snigskytten" (Bobby), fingeren på aftrækkeren… Bobby siger glad… *"I'll take it"*… riflen sæfølli... men… er det "the world" han vil ta'…!!?? *"U've an honest face"*, siger våbenhandleren til Bobby, som ude på gaden foran butikken åbner bagagerummet til sin bil og afslører et kæmpe arsenal af håndvåben. Scenen her ringer til himlen med andægtige **Taxi Driver** toner.

Det står nu tydeligt at alle scener med Bobby har noget sært foruroligende over sig. Køreturen (voldsomt larmende…… lydefterarbejdet er helt igennem i særklasse!!!)… synet af Shevron oliebeholderne på afstand…. parkering foran hjemmet, med Bobby der træder ind og tv'et skratter om **Anatomy of a Murder** (Preminger '59). Først efter en 2-3 mins vaden rundt i det lille hus (som en intruder?) lærer vi, at Bobby hører til der… inden da har billederne emmet af, at han kunne være en fremmed, forbudt, uindbuden forbryder i sit eget hjem... hos sin egen familie!!!??? Som sagt…… foruroligende.

Bobby er på skydebanen med sin far…. *"sorry, I just wasn't thinking"* siger knægten, efter at ha' sigtet på faderen. Reel creepy med laaaaangsom kameratracking ind mod Bobby.

"I wanna talk to U Eileen... I don't know what's happening to me... I get funny ideas", udtaler han til konen en aften. Hun slår det hen… skal på aftenvagt… *"How do I look?"*, spørger hun Bobby, som sidder på sengekanten og føler sig ude af balance… uduelig. (Som hentet ud af curbe-talk'en ml Wizzard og Travis i **Taxi Driver**).

Fed scene med Byron der sidder på sit hotelværelse og ser en gammel Boris Karloff film fra '31… **The Criminal Code**… af Howard Hawks. Karloff "dræber" en forvirret ung mand… en slags indspist profetisk hentydning til slutscenen i denne her film Karloff nu medvirker i… i rollen som Byron…. i **Targets**!!!!

Yeah… det lyder forplumrende… men som masser af filmtozzer gennem årene har diskuteret til uendelighed, så er ligheden ml Boris Karloffs og Byron Orloks karrierer ganske afgjort slående. Ikke mange vil kunne benægte at Boris her gi'r den som… Karloff!!!!! Et sandt scoop samt godt set….. af Corman/Bogdanovich.

Bobby taster DIE. på skrivemaskinen og 35 seks senere er konen, hans mor samt et købmandsbud slået ihjel via Bobbys håndvåben, som lyn fra en klar himmel.

Måden hvorpå Bogdanovich lader ofrene dø er interessant kigning. Fald, spjæt, bevægelser er "alternativ" udført... sjældent set.... det foregår så frygtelig tyst... "realistisk", jooohh, men alligevel med fjern/uvirkelig effekt!! Bobby's oprydningsarbejde virker osse "sær" og da han fjerner buddrengen høres melodien fra is-salgs bilen udefra gaden ganske sagte. Husker I det sære stille drab på lillepigen i Carpenters **Assault on Precinct 13**?? Foregår ved en is bil og inspirationen er højst evident. Jooohh... von H har styr på sin filmhistorie a-hmm!!

Brevet: *"To whom it may concern. It's now 11.40 a.m. my wife is still asleep, but when she wakes up I am going to kill her. Then I am going to kill my mother. I know they will get me, but there will be more killing before I die."*

Snigskytte-scenen fra toppen af Shevron tanken er forrygende sager. Bobbys metikuløse slid med at komme på plads... arrangere alle våbnene og så nedskydningerne. Hård og ubehagelig viewing.. fuck det' godkendt!!! Scenen med Shevron-arbejderen der (mere fååååååkkkk.... 2 mins ind i overtiden... Herfølge udligner til 3-3 mod Aab over radioen. Hans-Peter Rytter råber nej nej nej nej neeejjjjj!!!!) opdager Bobby er osse flot xekveret. Bobby flygter væk og en genial kamera detalje viser os et blodplamageagtig stænk maling på en mur. 10 mins alt i alt kører denne suveræne sniper montage.

Slutopgøret som afvikles på en stor drive-in bio byder på mere intens nedskydning. Men først lige.... filmfremviseren, bifbutikken med slik/popcorn, lærredet, publikum, Bobby der sigter = De Niro der frekventerer pornobif i **Taxi Driver**..... joohh... gamle von H kan sin....ooh well...U all know!!!!

Mand træder ind i telefonbox... Bobby suger luft ind, holder vejret og plaffer... lyn-zoom-ind på splintrende glas.... lyden.... wow!!!!

Kaos opstår på drive-in pladsen da Bobby for alvor går amok. Byron... den søde rare gamle mand træder i aktion og tildeler Bobby et par lussinger. Morderen kryber rystende sammen og den aldrende horror-stjerne udbryder.... *"Is that what I was afraid of?"* Anakronismen, filmmonstret/uhyret Byron Orlok, som er træt af sin egen "gyselige" karriere, facer det nye monster... daglidagens true life uhyrlighed, der ikke kan få sit liv til at du. Det gamle monster får således en flot og værdig afslutning på sit forløb. Mens det unge monster bli'r født som en galning ind i en forvirret moderne realitet, hvor virkelighedens horror langt overgår de gamle skrækfilms univers.

Dk bifpremiere i Carlton (Kbh) d. 13-3 '70 og legendariske Anders Bodelsen skrev bl.a. *"Filmen virker alt andet end debutagtig... Uden at virke lakonisk eller kynisk er den umådeligt stram, og netop stramheden, gør den så ulideligt spændende."*

Hvis jeg sku' bedømme **Targets** efter 13 skalaen, måtte det vel blive til 9.

Lars von Hegnet

Efter mordene på Martin Luther King og Robert Kennedy blev filmen nogle steder vist i biografen med en indledende opfordring til mere restriktiv våbenlovgivning. Denne (politisk ubekvemme?) tekst mangler i DVD udgavens print. Heldigvis kan redaktøren til ære for dig, kære læser, gengive teksten ud fra et gammelt amerikansk videobånd - et skoleeksempel på, at man ikke ukritisk skal kassere sine videofilm, bare fordi de udsendes på DVD.

"Why did a lunatic sniper kill or maim 11 innocent victims in Texas on June 3rd, 1966?

Why were over 7.000 Americans slain or wounded by gunfire in 1967?

Why in 1968, after assassinations and thousands of more murders, has our country no effective gun control law?

This motion picture tells a story that sheds a little light on a very dark and very deep topic."

Disse ord, fra en af de mest traumatiske perioder i USA's historie, er desværre stadig aktuelle. Den nuværende regering har konsekvent modsat sig en effektiv våbenlovgivning og endda saboteret de få fremskridt som blev gjort under forgængerne.

Problemet med en uhæmmet våbenkultur er ikke begrænset til USA - i mange lande og kulturer verden over vrimler det med håndvåben i private hjem og du regnes dér ikke for et rigtigt mandfolk, med mindre, at du ejer et gevær.

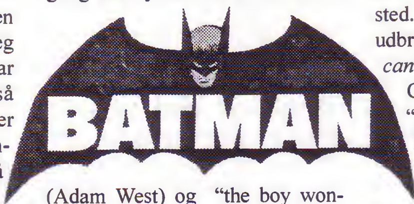
Man kan naturligvis gå i den anden grøft; redaktøren så med liden sympati på vores justitsministers nylige forslag til en stramning af straffeloven, hvorefter det ville blive forbudt at gå med lommekniv eller andre genstande som på nogen måde kunne bruges som våben - som f.eks. en spids kuglepen eller hårnål. Forslaget endte med at blive, nå ja, skudt ned...

Holy DVD, Batman!

Denne film er lavet over **Batman** serien, der kørte i amerikansk TV fra 1966 til 68. Der blev lavet 34 afsnit (ifølge Adam West) af Tv-serien før filmen blev lavet. Tv-serien kørte i (færøsk) TV i slutningen af 1980'erne, og filmen blev også vist i den anledning. Jeg synes, at både serien og filmen var sjove dengang. Der blev også udgivet Batman blade med serier fra samme periode. Men jeg syntes ikke, at tegneserien er lige så sjov som Tv-serien og filmen. Dette selv om filmen er meget tegneserieagtig med sine endimensionale figurer, lydord i slåskampe, etc.

Nu har jeg så købt filmen på amerikansk kode 1 DVD (NTSC) og jeg synes stadig den holder på sin egen måde. Der er sikkert flere, der mener, at **Batman: The Movie** er en infantil og halvkedelig film. Men det er den ikke. Godt nok er effekterne er elendige, handlingen halvtåbelig, politisk reaktionær etc. Men alt dette synes jeg må tilgives. Manuskriptforfatteren Lorenzo Semple Jr. har simpelthen skrevet et hylende morsomt manuskript. Og filmen indeholder mange humoristiske pointer, jeg gik glip af dengang. Jeg vil prøve at komme med eksempler på dette.

Det overordnede plot er, at de 4 skurke Jokeren, Penguin, Catwoman og Riddler er på fri fod samtidig. De har lavet en alliance og deres mål er således at overtage magten i verden. Den største forhindring for denne plan er selvfølgelig den dynamiske duo, Batman

(Adam West) og "the boy wonder" Robin (Burt Ward). Sammenstødet mellem den dynamiske duo og skurkene skaber mange komiske situationer.

Absurd humor

Batman: The Movie er bizar og kitchet. Men dens kvalitet består i dens absurde humor og selvironi. Et eksempel på selvironi, er scenen hvor Jokeren & co. har taget en kaptajn til fange og holder ham hen hele tiden ved at byde ham te. For at give ham illusionen om at han stadig er ombord på sit skib, har de hængt et billede af hav uden for hans vindue. Der sidder en mand og bevæger dette maleri, samtidig med at vedkommende skvulper lidt med vand i en spand. Dette er nok for at overbevise kaptajnen om at han stadig er ombord på sit skib!!!

Et af gode eksempler på den absurde humor er den klassiske scene hvor Batman prøver at smide en bombe hen, hvor den trygt kan sprænges i luften. Han kan bare ikke finde et brugbart sted. Frustrationen vokser, og han udbryder: *"Sometimes, you just can't get rid of a bomb!"*

Catwoman har en identitet som "Comrade Kitanya 'Kitka' Irenya" fra den sovjetiske avis "Moscow Bugle". Der opstår sød musik mellem kammerat Kitka og Bruce Wayne. I stedet for at kysse snakkes der om drømme. Kitka drømmer om *"savage kozaks raising over the steps on a brutal mission"*!!! Mere erotisk kan det vel næppe blive!

Dehydrering

Jokeren og co. får fat på en opfindelse, der kan dehydrere mennesker, så der ikke er andet tilbage af dem end en lille bunke støv. Bliver denne bunke støv tilsat noget vand bliver man således til menneske igen. Men støvet af en person må ikke blandes med andre personers. Konsekvensen af dette kan være at sjælene havner i forkerte kroppe. Det lykkes for Jokeren & co. at dehydrere FN's sikkerhedsråd.

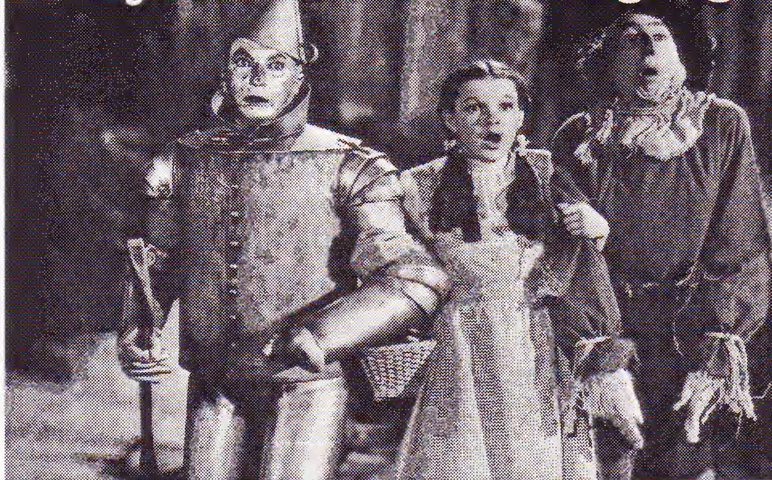
Støvet af FN's sikkerheds medlemmer blandes sammen ved et uheld og de forskellige politikeres sjæle havner i forkerte kroppe. Støvet er blandet sammen.

Batman forsøger at skille støvet ad, men de forskellige lederes sjæle havner således i forkerte kroppe. Repræsentanten for England er havnet i franskmandens krop. Og repræsentanten for det daværende vesttyskland sidder inde i repræsentanten for Sovjetunionen. Han sidder der i sin militæruniform og siger på tysk, *"mein land möchtet frieden"*. Men hans nazistiske look får ham ikke til at virke overbevisende! (Selv om der ikke var demokrati i Sovjet, kan man ikke sætte politisk lighedstegn mellem Sovjet og Nazi-Tyskland. Men det er en anden historie.)

Ganske enkelt en herlig film, der varmt kan anbefales.

Bonus features er blandt andet kommentarer af Adam West og Burt Ward. På coveret oplyses det, at fremvisningsformatet på DVD'en er 1.85:1. Filmen er instrueret af Leslie H. Martinson.

Jóannes á Stykki

Hollywood... filmens ubestridte mekka, fantasiens hovedstad hvor selv de vildeste drømme kan gå i opfyldelse og løfte talenter mod tinderne i en rus af rigdom og berømmelse. Men det er også stedet hvor unge håbefulde sjæle bukker under for deres ambitioner og går til grunde i al ubemærkethed, knust af bristede illusioner i en benhård industri som begunstiger de få. Hollywood er et paradoks af en by, en sindstilstand hvor himmel og helvede mødes på jord. Det er stedet, hvor alle med dollartegn i øjnene søger hen, men hvor virkeligheden ofte viser sig at have andre dimensioner end de som kulørte ugeblade tegner af drømmefabrikken. Hollywood er stedet hvor talent værdsættes og udnyttes, hvor images opbygges af eksperter og legender fødes. I et farverigt skær af neon og glamour skabes illusioner og eventyr som i generationer har henrykket en hel verdens biografpublikum. Men som alt andet vi kan forholde os til, så har Hollywood forandret sig radikalt gennem tiderne, fra det berømte og berygtede studie system, hvor magten lå i hænderne på nogle få, til de swingende tressere hvor industrien blev overtaget af den unge generation som ofte fandt deres inspiration på syre-trips, til nutidens Hollywood hvor individualismen er død og enhver form for uafhængighed lagt i graven.

Hvad fremtiden vil bringe af forandringer, tvivler jeg på, at selv en fantasifuld manuskriptforfatter kan forudse, men jeg tvivler på, at det bliver noget godt vi har i vente.

Tredivernes Amerika: Hollywoods gyldne tidsalder hvor publikum blev forkælet med besnærende kvalitetsprodukter og film væltede ud i hundredvis per år. Det var en industri som tilhørte de etablerede studier: Warner Bros., Metro-Goldwyn-Mayer, Paramount, Columbia og 20th Century Fox. Det var tiden hvor byen blev regeret af en håndfuld konger som Louis B. Mayer, Jack Warner, David Selznick og Harry Cohen. Hver af dem herskede over et imperium, hvor kun en tåbe vovede at sætte sig op mod sin hersker. Det var en tid, hvor skuespillere indgik i handler som en vare der blev udnyttet, solgt og endelig kastet på lossepladsen, udbrændt og forladt. Tiden hvor studie systemet regerede havde hvert et selskab en imponerende liste af talenter på kontrakt. Man skabte deres image og promoverede dem indtil de var kendt af hvert et barn verden over. Intet blev overladt til tilfældighederne. Stjernerne var i hænderne på eksperter og udfaldet blev næsten altid en uomtvistelig succes.

Man må ikke glemme, at tiden var en anden end den vi kender til i dag. I Amerika gik hver eneste amerikaner i biografen mindst tre gange om ugen. Det samme var tilfældet i England og resten af verden fulgte trofast efter. At gå i biografen var en livsstil og selv om europæisk film klarede sig strålende, så var det Hollywood film som verden tørstede efter. Gyldne og glamourøse drømme, smukke mænd og kvinder i mink og besnærende kostymer. Depressionen plagede livet ud af befolkningen i Amerika og tiden var også hård for mange europæere. Der var et behov for lette løsninger og smukke mennesker i en perfekt skabt verden.

Set med en skuespillers øjne, så havde studie systemet både sine positive og negative sider. Når du satte dit navn på en kontrakt, så betød det, at du var sikret arbejde næsten uafbrudt så længe kontrakten varede og skulle der indtræffe nogle måneder hvor du ikke kom til at stå foran kameraerne, så fik du alligevel en fast løn. Så du var altså sikret økonomisk og det er der mange skuespillere i dag som længes efter, men bagsiden af medaljen var massiv. Studiet ejede dig med hud og hår. De kunne bestemme hvor du skulle bo, hvordan du skulle gå klædt, hvem du måtte vise dig med... og endda hvem du skulle giftes med. Og hvis du sagde nej til en rolle, fordi den simpelthen ikke passede til dig, så blev du sat i karantæne uden løn. Det kunne vare op til et år og du måtte ikke arbejde for andre. Det kunne være det slag som gjorde det af med en karriere og så var det lige meget hvor stor du var. Selv navne som Grace Kelly, Joan Crawford og Clark Gable fik Louis Mayers vrede at mærke.

De mænd som drev studierne dengang var tyranner som ikke kendte til nåde. De behandlede deres talenter med mindre værdighed end man vil behandle et dyr, men én ting må man sige om de gamle sataner, de elskede film og de forstod at lave film. Mange film fra den tid er gået ind i historien som uforglemmelige klassikere. Det kan vi vist næppe sige om mange af de produkter som sluses ud på markedet i dag... desværre.

Trediverne var også censurens magtdage. I 1922 indførte man det såkaldte *Hays Office*, som rigtig slog igennem i 1934. Hays kontoret skulle sikre at den offentlige moral aldrig blev krænket af liderlige producenters visioner og i en årrække vågede Hays kontoret nidkært over alt hvad der blev produceret på film. Man måtte for eksempel aldrig vise to mennesker af modsat køn i samme seng, selv om de var anstændigt påklædt og lovformeligt viet. Kys måtte ikke var for længe og skulle altid foregå med lukket mund; narkomani, homoseksualitet og utroskab måtte ikke vises og forbrydelser skulle altid betegnes som noget afskyeligt der ikke kunne betale sig.

Det var ikke morsomt at være barnestjerne i Hollywood på den tid. Børn var ikke beskyttet af nogen lov og kunne udnyttes som det nu engang passede de høje herrer. Og det blev de. Judy Garland fik for eksempel sit liv ødelagt ved den måde MGM behandlede hende på. Hun skulle møde til optagelser klokken fem om morgenen og man arbejdede så lige igennem til klokken elleve om aftenen. Man fyldte hende med opkvikkende midler for at holde hende i gang og gav hende så et skud sovemedicin om aftenen, så hun kunne falde i søvn og være parat til næste morgens optagelse.

Der er sket meget i Hollywood på det område. I dag bliver barnestjerner beskyttet af pædagoger, som skal være til stede under alle optagelser, for at sikre at et barn ikke arbejder mere end et par timer per dag og at barnet får undervisning.

Men for publikum var det en herlig tid. Hollywood var drømmenes by og ingen tænkte på at kritisere den. Herskerne var konger og som de fleste monarkier, så forventede man at dets magt ville vare evigt...

Men i begyndelsen af halvtredserne begyndte Hollywood at vakle og der syntes ikke at findes nogen kur, som kunne standse nedturen. Tv'et - idiotkassen - havde indfundet sig i næsten alle amerikanske hjem og publikum svigtede biograferne i stor stil. Hollywood slog igen i desperation. Man begyndte at producere dyre og prangende kostumefilm - ofte med bibelsk indhold såsom Cecil B. DeMilles **De Ti Bud** og **Samson og Dalila** og studierne opfandt nye måder at vise film på: Todd-Ao og Cinemascope; kæmpelærreder i et forsøg på at tage kampen op mod fjernsynets forbandelse. I dette frygtens lys opstod nye og uafhængige selskaber såsom det legendariske American International, der gik lige i den modsatte retning. Selskabet producerede en stribe af billige horror og ungdomsfilm som appellerede til teenagers når de mødtes til hede stævnemøder i Drive-In biografernes mørke. Filmene var succesfulde, men det var en trist og skræmmende tid for det engang så mægtige Hollywood.

Men tiden forandrede sig endnu engang. Da vi nåede begyndelsen af tresserne var publikum så småt blevet træt af TV, og Hollywoods magt og vælde blussede endnu engang op... mere imponerende end nogensinde før. Filmfabrikken spyede simpelthen det ene mesterværk ud efter det andet. Det var en tid hvor man virkelig turde noget. Vild underholdende film som også vovede at engagere socialt. Man lavede film om raceproblemer, alkoholisme og voldtægt. Censuren havde slækket på sine krav til moralsk underholdning og producenterne fik langt mere frie hænder end nogensinde før.

Det var også instruktørernes tid. De som virkelig havde noget på hjerte kunne frit udfolde deres talenter og meninger og rykke grænser i samfundet. Man så pludselig så provokerende film som **Lænken**, **Dr. Strangelove**, **Lolita** og **Psycho**. Verden var begyndt at se på Hollywood med helt nye øjne og resultatet var berusende. Hver uge fik nye film af store instruktører premiere... instruktører som Kubrick, Kramer, Blake Edwards og Alfred Hitchcock. Hollywood var blevet et sandt eldorado for mænd med talent og de rigtige meninger.

Denne tendens fortsatte indtil vi nåede slutningen af tresserne, hvor

det amerikanske samfund forandrede sig radikalt. To Kennedyer var blevet skudt, Martin Luther King... raceopgør flammede med truende realitet, krigen i Vietnam havde taget sin begyndelse og den amerikanske ungdom så ikke længere passivt til hvad landets politikere besluttede. Man gjorde oprør. Hippiebevægelsen skyllede hen over landet, Coca-Cola blev erstattet af LSD. Doris Day og Rock Hudson, nationens sweethearts mistede deres popularitet og instruktøren Roger Corman lod The Hell's Angels voldtage en kvinde i en kirke i den socialt provokerende **De Vilde Engle**. Peter Fonda blev nationens nye idol. De gamle filmstudier så til med chokeret hovedrysten. De befandt sig i et mareridt, som ingen ende syntes at ville tage.

Nye selskaber brød frem; uafhængige selskaber som turde prøve noget nyt. De provokerede og smed sandheder i ansigtet på publikum på en ny og fremtrædende måde.

I slutningen af '67 fik filmen **Bonnie and Clyde** premiere, produceret af Hollywoods wonderboy Warren Beatty for det agtværdige Warner Bros. studie. Filmen chokerede verden med at vise vold på en ny og realistisk måde. Her blev intet overladt til tilfældighederne og publikum elskede det. På samme tid viste Roger Corman for første gang i amerikansk film to nøgne mennesker i seng sammen og lod scenen slutte med en støjende orgasme. Det var i filmen **The Trip** der handlede om en LSD oplevelse.

Året efter blev der indført en ny form for censur i Amerika. Man kunne nu frit vise hvad man ville, og det gjorde man i stor stil, men man indførte en liberal form for censur for børn og unge. Film der indeholdt vold og sex blev stemplet "R" hvilket betød at børn under 17 år kun havde adgang til filmene i følge med en voksen. Dette system eksisterer den dag i dag og synes at fungere fint.

I 1968 tog Hollywood de provokerende støvler på. De store studier indså, at hvis de ville overleve, så måtte man tækkes det unge, købestærke publikum. Film som **Easy Rider** og **Midnight Cowboy** høstede ikke blot kritikerpriser, men indledte en ny guldalder for Hollywood.

Men det var også en tid hvor filmbyen udviklede sig til en sand legeplads for nye, unge talenter som relativt let kunne få chancen for at vise hvad de duede til gennem det utal af uafhængige produktioner som industrien spyede ud. Nye, uafhængige selskaber opstod hvert et gadehjørne. Mange af dem lavede spekulationsfilm som slog mønt på vold og sex; andre engagerede sig mere seriøst i film med sociale budskaber. Der var plads til alle. Det gamle studie system haltede. Byen tilhørte de unge med noget på hjerte. Det var en pragtfuld tid.

Men intet godt varer ved. I begyndelsen af firserne bukkede de store uafhængige selskaber under, American International, New World Pictures og Avco Embassy. Et uhyggeligt billede begyndte at tegne sig på horisonten og langsomt men sikkert at dukke op som en almægtig fugl Føniks.

I dag er billedet af det nye Hollywood fuldendt... et trist billede der virker som en endeløs ørkenvandring uden oaser indenfor rækkevidde. Alle uafhængige selskaber er forsvundet, og hvis et enkelt vover at opstå, så bliver det lynhurtigt opslugt af et stort selskab. Hvad værre er, så ledes de store selskaber i dag ikke længere af faglige filmfolk. Magten er lagt i hænderne på tidligere agenter, finansfolk og advokater, folk som er hamrende ligeglade med film, men som kun tænker på profit. Og resultatet ses desværre kun alt for tydeligt. Langt de fleste af de film som produceres i Hollywood i dag minder til forveksling om musikvideoer uden indhold og identitet. I dag bekymrer man sig kun om hvor mange penge en film kan indspille, og hvis den ikke når over de hundrede millioner dollars, så afskrives den som en totalt fiasko. Måske derfor bekymrer man sig kun om hvilke stjerner som siger ja til at medvirke i en produktion. Manuskriptet og historien kommer i anden række.

Det plejede at være sådan, at man indleverede et manuskript til en producent eller et studie og hvis man syntes om det, så sagde man: "Det kunne være, at Paul Newman vil synes om det, men lad os nu se. Vi er i hvert fald interesseret i at producere filmen." I dag: "Skid på historien. Hvem har sagt ja til at medvirke?" Man svarer måske: "Ingen endnu, men - " Hvormed man bliver brutalt afbrudt med: "Så kom igen hvis Brad Pitt siger ja! Så kan vi tale om det!"

Der produceres da nogle få uafhængige film i Hollywood i dag. Der findes ingen selskaber som står for de uafhængige produktioner, så en producent der vover at lave en film udenfor systemet, står virkelig alene og det er en hård kamp. Det er næsten umuligt at få en uafhængig film finansieret i dagens Hollywood og kampen for at få et sådant projekt op at stå, er noget nær det umenneskelige. For det første, så vil ingen finansiere en film uden at du har en underskreven kontrakt på en distributionsaftale, og medens der i fordums tid var et utal af selskaber at vælge imellem, så er det ufattelig svært at få nogen til at distribuere noget som helst... hvis du da ikke har et stort navn tilknyttet din produktion... og det er endnu et problem som ikke let løses. Før i tiden kunne man simpelthen henvende sig til en skuespillers agent og præsentere ham for et projekt. Han ville som regel læse det og hvis han syntes det var godt, gav han det videre til sin klient og du kunne få et brev som tilkendegav at skuespilleren var interesseret. Sådan er situationen ikke i dag. Hvis du henvender dig til en agent, vil han omgående forlange bevis på, at filmen er fuldt ud finansieret og kræve at du giver hans klient et økonomisk tilbud, som er bindende, ellers nægter han at læse manuskriptet. Så en uafhængig producent står overfor mange problemer i dagens Hollywood. Han kan ikke få en distributionsaftale i stand uden et stjernenavn. Han kan heller ikke få finansieringen i orden uden et stjernenavn... og et stjernenavn kan han ikke få uden at finansieringen er i orden.

Det er ikke sjovt at lave film i Hollywood i dag. Det plejede det engang at være, men indsatsen er i dag så kostbar at det ikke længere er nogen leg at sætte en film i produktion. Det er et ansvar, og som de fleste ved, så betyder ansvar hovedpine og onde drømme om natten.

Jeg hævdede i begyndelsen af denne artikel, at ingen kan forudse Hollywoods fremtid. Vil man en dag gå tilbage til at lave gode film, baseret på solide historier der faktisk vil fortælle noget? Vil priserne på film falde, så at det igen kan betale sig at lave nogle seriøse film i stedet for meget af det tomhjernede pladder som fabrikeres i dag? Vil de store studier endnu en gang miste deres magt og vil små uafhængige selskaber endnu en gang få chancen for vise hvad de duer til? Fremtiden er som en rejse ind i mystikkens land, totalt uforudsigelig, men håbet det har vi da lov at klamre os til.

I mellemtiden... Hollywood har været os en god ven og givet generationer af mennesker nogle uforglemmelige oplevelser. Og man vender vel ikke ryggen til en god ven, selvom han har mistet udsynet og opfører sig abnormt? Så lad os huske fortiden og håbe på fremtiden. Den kan byde på hvad som helst, specielt når vi har at gøre med magiens verden kendt, elsket og hadet under navnet Hollywood.

Michael Porel

Pladen førte til filmen

Rick Wakeman 1975 : Ken Russells Lisztomania, et udstyrsstykke udenfor kategori

"Franz Liszt, Franz Liszt," hyler teenagepigerne i kor og nu begynder klaveret til stor begejstring. Kender du det: at man i mange år har en gammel plade som man godt kan lide at høre på - som viser sig at være et soundtrack til en film - og når man så oplever at se filmen ændres hele opfattelsen af sammenhængen thi det man hørte var anderledes end det man forventede at komme til at se - kender du det??

For 25 år siden faldt jeg for min rockstjerne som jeg følger den dag i dag, har oplevet live tre gange, hilst på og fået autograf. Det drejer sig om keyboardikonet fra England: Rick Wakeman. Hans karriere udvikler sig hastigt fra 1968 til 1972 - først i Strawbs og så i Yes og derpå solo 1974 og 1975 hvor det hele når at kulminere og mildest talt ramle om ørerne på ham. Hans to soloprojekter på A&M Records: **Journey to the Centre of the Earth** (baseret på Jules Verne) og **Myths and Legends of King Arthur and the Knights of the Round Table** (det hedder den!) var dyre at opføre live fordi de krævede kor, symfoniorkester & The English Rock Ensemble, samt et skøjtecirkus. På trods af godt pladesalg og udsolgte koncerter Jorden rundt endte det med at give et dundrende underskud. Det var koncertteknikkens ungdom, hvor det ikke kunne blive stort nok. Rick Wakeman har selv beskrevet det: *"Efter at have kørt hele natten, stillede vi op og holdt et middagshvil. Derpå gik resten af eftermiddagen med at få det til at virke. Nogen gange var vi ikke færdige til starten af koncerten og jeg har adskillige gange prøvet at tørre mine beskidte fingre af, tage kåben på og gå direkte på scenen og spille!"* Rick Wakeman er 2 m. høj og brugte i de år en glitrende, blålig kåbe som har set enormt smart ud - i 1974.

Filminstruktør Ken Russell fulgte i 1975 med filmen **Lisztomania** op på succesen **Tommy** to år inden. Der var to gengangere: Roger Daltrey og Paul Nicholas. Helten fra Tommy (*"I'm a sensation"*) blev nu til Franz Liszt den første popstjerne. Den onde cousin Kevin blev nu til Richard Wagner som var endnu mere ond. Roger Daltrey er selvfølgelig kendt som forsanger i The Who men har været med i en del film. Paul Nicholas er en af de bærende kræfter i form af store biroller i de engelske musicals (**Cats** oa.) som oftest har et lidt anonymt eftermæle, hvilket er ganske ufortjent.

Jeg kendte i mange år til filmen på grund af pladen. I 1991 lavede vi en lille venneklub som hørte symfonisk rockmusik og så videofilm i den forbindelse og efter underholdende arrangementer på skift slap vi naturligvis op for materiale. De store navne var Keith Emerson og altså Rick Wakeman. Jeg foreslog derpå lidt opsøgende virksomhed i form af anskaffelse af **Lisztomania** på vhsbånd. Dette projekt skulle vise sig at tage over 10 måneder og kun ved sluttelig en koordineret indsats var der gevinst, hvorpå jeg var at finde i en videobutik i Lundtoftegade hvor en forbløffet bestyrer langede den over disken. Det var gar'nteret den eneste kopi i landet! Nu havde jeg filmen og en lykkelig og afventende gruppe folk dvs. gode venner som sagde: det bliver spændende!

Omtalen af filmen kendte jeg fra *Ugens Rapport* '75 som havde fremhævet de mange nøgenscener og jeg syntes at erindre et billede af en masse damer som red på et kæmpelem der voksede ud af Roger Daltreys skridt. Der var også en lang smøre på pladecoveret som gav indtryk af at det ikke skulle tages alt for højtideligt og så: billederne på coveret - nu skulle vi endelig se dem bevæge sig! Frække damer, rituelle scener, ondt udseende adelsmænd, Ringo Starr som pave og midt i det hele en guldsminket Rick Wakeman. Vi var faktisk mest spændt på om vi skulle se ham spille nogen af de hylende dobbelte synthesizersoli.

Filmen starter i et soveværelse hvor metronomen holder takten for vores helt og hans udvalgte. Det er tusmørke og nu kommer herremanden hjem. Der udvikler sig en latterlig fægtescene hvor selv lysekronen når at spille en aktiv rolle! Det er meget humoristisk lagt an og brugen af støn og kårdeklirren får ikke for lidt. Vores helt undslipper ikke og der tages en grum hævn som forfølger ham i resten af filmen. Nu følger en utrolig scene backstage, hvor vi får hilst på Richard Wagner. Franz Liszt gør hans musik til grin i en vild koncertscene med sølvpapirsglitrende guirlander bag sig og en utrolig flot filmning af modtagelsen af ham hvor en teatersal fuld af unge piger nynner med på en klaverfantasi. Der er gået 20 minutter og filmen er endelig i gang! Nu følger diverse eskapader og optrædener alt sammen i storslåede arkitektoniske helbilleder og med svulstige sexuelle undertoner. På det punkt er filmen et ægte udstyrsstykke. Men musikken udvikler sig og filmens hovedtema er det gode i Franz Liszt's musik og betydningen afspejles derved at man forsøger at få ham over på den onde musiks side spillet af Richard Wagner (Paul Nicholas). Først bliver en russisk prinsesse til en dæmon i nummeret *Hell* - mesterligt skreget ud af Linda Lewis - men hun kan ikke forføre ham. Nu tager Wagner over og den stakkels Liszt er næsten ved at overgive sig. Bl.a. bruges nøgenscenerne bogstavelig talt til at forføre ham og få ham i det ondes tjeneste. Men helten flygter og tager det musikalske opgør og finder sig en ægte kæreste og det er her at Ringo Starr brillerer i sin rolle som paven.

Men hvor er Rick Wakeman? Vi er over halvvejs og min lille gruppe er ved at blive utålmodige og nu har et nyt problem meldt sig: der er en inkarneret Wagner-fan iblandt os og koblingen til Satan selv er fordomsfuldt engelsk. Så midt i de mange spøgefuldheder om denne indtil videre ikke specielt vellykkede film tager vores helt sig sammen for at tage det endelige opgør i en duel på musik. Nu kommer Rick Wakeman endelig: Wagner har genoplivet en gammel gud og som en anden Frankenstein rejser der sig en Marvel-Thor-lignende guldsminket og med sådan nogen plateustøvler op og står overfor dem. Under hujen og piften afventer vi nu spændt hvad der skal ske... filmens klimaks: vores helt "The Keyboard Wizzard" er med i en rigtig film! Nu skal vi høre ham sige noget - men det gør han bare ikke for han kan nemlig ikke tale. Så vi må nøjes med et par gutturale brøl og en interessant urinslukning af ilden i pejsen. Vi var lamslåede.

Den musikalske duel fortsætter og afslutningen med den gode musik mod den onde musik i flyvende raketter og nazistiske guitarister er helt i overensstemmelse med den uhøjtidelige behandling af historiske fakta og den kropumulige måde at filmen hænger sammen på i øvrigt.

Jeg forstår godt at den betegnes som Ken Russels værste film og den er uden udenfor kategori til bedømmelse. Kort og godt: se den!

Pladen var aldrig blevet til uden filmen. Men for mit vedkommende var det omvendt og jeg bruger stadig to af numrene til at præsentere Rick Wakeman (*Dante Period & Rape, Pillage and Clap*) de udmærker sig specielt TBPL (to be played loud). Det er fint i overensstemmelse med denne i øvrigt meget vittige mands måde at være på.

180903 Jens Sirich

Jeg konfronteres af og til med det synspunkt, at det er latterligt at dyrke **Doctor Who**. En fjollet mand i grimt tøj som flyver rundt i en telefonboks, helledusseda og så er det en børneserie. *Grow up!*

Nej og tre gange nej. Den oprindelige intention med **Doctor Who** havde måske nok været at servere historiske facts for de små poder i behagelig indpakning (Doktoren rejste med to skolelærere som ledsagere og besøgte Marco Polo, de gamle aztekere m.fl.), men udviklede sig hurtigt til en spændingsserie for hele familien. Seriens personer blev spillet af "rigtige" skuespillere, endda ofte af højeste kaliber, ikke politisk korrekte pædagogtyper som herhjemme, og forfatterne *turde* virkelig noget med deres historier: **Doctor Who** var eksperimenterende tv i mediets barndom. I William Hartnells æra virker det af og til som om hele produktionsholdet var på svampe, eksempelvis **The Web Planet** som i dén grad er *out there*. Senere gjorde de to uartige drenge Phillip Hinchcliffe (producer) og Robert Holmes (manuskriptforfatter og redaktør) deres bedste for at skræmme livet af seerne, med historier inspireret af Universal og Hammer skrækfilm.

Doctor Who var farlig og kom ofte under anklage fra moralske organisationer om at fordærve ungdommen. En af Hinchcliffe/Holmes æraens mesterværker, **The Talons of Weng-Chiang**, var så skrap kost for censurinstansen BBFC, at videoudgaven måtte beskæres for ikke at blive forbudt for børn! (DVD udgaven er uklippet.) Voldtægtsforsøg, narkotikamisbrug, kannibalisme, tortur, massemord… tunge sager. Seriens enorme bodycount er legendarisk: Folk blev dolket, skudt, strangulerет, druknet, brændt, gasset eller ædt af et monster for et godt ord. Ofte døde alle andre end Doktoren og hans venner og end ikke de var helt udenfor fare. Mere end én rejseledsager har måttet lade livet i tidens løb og hovedpersonen er foreløbig "regenereret" seks gange.

Men serien havde selvfølgelig sit moralske alibi i orden. Doktorens usvigelige evne til at rode sig ud i farlige situationer fik ham igen og igen til, om end indledningsvis modstræbende, at tage parti og bekæmpe ondskab hvor han mødte den. *"There are some corners of the universe which have bred the most terrible things. Things that act against everything we believe in. They must be fought"*, udtalte han i **The Moon-base**. Efter sin sjette regeneration blev Doktorens metoder temmelig drastiske så som udslettelse af hele solsystemer; der var, da serien stoppede, lagt op til store afsløringer af hans "mørke natur"; grundlæggende befandt Doktoren sig dog på det godes side.

Og netop Doktoren er og bliver seriens bærende kraft; en overmåde stor udfordring for den skuespiller som fik rollen og skulle løfte arven efter forgængeren. Hver bidrog med sin unikke fortolkning af rollen til seriens mytologi. William Hartnell, originalen, den vrisne gamle Bedstefar-doktor. Patrick Troughton, underfundigt ironisk og dyb. Jon Pertwee, moralsk indigneret, uforfærdet *action man*. Tom Baker, vildt excentrisk og karismatisk, Doktorernes Doktor. Peter Davison, en "nydelig ung mand". Colin Baker, højrøstet brushoved. Sylvester McCoy, mystisk og irriterende overlegen. Paul McGann... havde pænt hår.

Ja, jeg prøver egentlig bare at sige med alt det her, at **Doctor Who** er en fremragende tv-serie. Ellers ville jeg næppe heller eje 29 DVD'er, en håndfuld CD'er og romaner plus ca. 100 videobånd... og det er *intet* i forhold til hvad de rigtig hårde fans har hobet op i deres private hjem!

Da BBC 6.december 1989 viste tredje og afsluttende episode af **Survival** var det tillige afslutningen på et stykke tv-historie. **Doctor Who** skulle dø; droppet bl.a. pga. svigtende seertal og manglende entusiasme hos de ansvarlige for produktionen. Siden første transmission 23.november 1963 havde serien ellers overlevet 6 udskiftninger af hovedrollen, strejker, censurkrav, langvarige pauser, ændringer af format og sendetid og trods en vis ujævnhed især mod slutningen fastholdt et højt kunstnerisk kvalitetsniveau over 26 år. Den var efterhånden - også i udlændinges opfattelse - blevet intet mindre end en del af britisk kultur.

At **Doctor Who** alligevel kunne fejre sit 40 års jubilæum i efteråret 2003 skyldes, at serien nægtede at dø. Romaner, teater og hørespil, parodier, Internet animations, video og DVD genudgivelser, ja, endog et fatalt kikset genstartforsøg i form af en amerikansk produceret tv-film i 1996 (med førnævnte Paul McGann i hovedrollen) holdt Doktoren i live - lige akkurat. Man kan hævde, at det var en fiktion, et slags selvbedrag hos fanskaren, når nu serien rent faktisk var stoppet som tv-serie. De hårde fans ville heroverfor svare, at serien ikke var stoppet, men blot sat til pause og at BBC snart måtte bøje sig for folkekravet og producere nye episoder.

Forunderligt nok er dette hvad BBC har gjort! Ja, der vil blive produceret nye **Doctor Who** episoder, har selskabet meddelt; foreløbig 6 episoder à 50 minutter (det vides endnu ikke om hver er en afsluttet historie). Produktionen påbegyndes i år, med forventet transmission fra engang i 2005. Russel T. Davies er blevet udpeget til at skrive manuskripterne; han vil desuden være executive producer på serien. Ingen skuespillere er blevet valgt endnu og der florerer mere eller mindre kvalificerede gæt om hvem som skal spille Doktoren. Bliver det måske tv-film doktoren, McGann? Og et andet spørgsmål presser sig på: I hvor høj grad vil man kunne forvente kontinuitet fra den "gamle" serie? Er hovedpersonen stadig en *Time Lord* fra planeten *Gallifrey*? Rejser han stadig i sin TARDIS? Er hans livscyklus stadig begrænset til 12 regenerationer - og i givet fald, hvilken er hans? Et totalt *reboot*, altså nulstilling af den etablerede mytologi kan nok udelukkes, men der venter os nogle overraskelser, vær sikker på det. Personligt er jeg temmelig skeptisk overfor om dette vil "føles" som Doctor Who, om ikke produktionen vil være for "moderne". Det er længe siden, at en knarvorn gammel skuespiller med hang til at forkludre sine replikker rejste igennem et sort/hvidt univers og besøgte eksotiske verdener af papkulisser. Vi får at se.

Et muligt godt varsel for fremtiden: 2004 var dårlig begyndt, før serien skabte nye overskrifter på alverdens fan hjemmesider og messageboards: episode 2 af den ufuldstændigt bevarede historie **The Dalek Master Plan** var blevet tilbageleveret til BBC af en fhv. medarbejder som havde snuppet filmrullen og dermed reddet den fra kassation tilbage i 1970erne. Det er måske svært for ikke-fans at forstå opstandelsen, men sagen er altså den, at ud af 695 episoder mangler 108 stadig. At finde nogle outtakes eller censurklip er stort; intakte episoder en sensation; en komplet historie så mange år efter at arkiverne blev ryddet vil nærmest svare til fundet af en ægyptisk kongegrav.

Herhjemme er serien stadig forholdsvis ukendt. Danmarks Radio transmitterede tre historier i 1979/80 (**Robot**, **The Android Invasion** og **The Ark in Space**) og ellers har vi danskere været henvist til BBC Prime, hvor serien løb sidst i 90erne. Redaktøren og flere af skribenterne på herværende blad er store fans af **Doctor Who** og de følgende artikler er vores hyldest til serien. Erwin Neutzsky-Wulff anmelder en række udvalgte historier, fortrinsvis fra Tom Baker, den fjerde doktors æra. Steen Schapiro gav i *Obskuriøst* nr.4 en generel introduktion til Doctor Who; denne gang fortæller han om at samle på serien og opstiller en liste over sine favorithistorier. Selv har jeg set på DVD udgivelsesrækken fra BBC og lyttet til CD'er med rekonstruktioner af de forsvundne historier.

I håb om at gøre dig nysgerrig efter selv at udforske serien,

Redaktøren

Doctor Who

Ikke mange TV-serier kører et kvart århundrede. **Doctor Who** gjorde, og den havde da også sin egen magi.

Den var oprindelig beregnet for et yngre publikum og bevarede en smittende umiddelbarhed, indtil man endelig sidst i firserne konkluderede, at tiden var løbet fra den, hvilket dog ikke forhindrede, at doktorens meriter blev eftersøgte (obs)kuriositeter på DVD. Hvor serier som **Star Trek** ofte endte som soap in space, forblev **Doctor Who** ren space opera.

Selv de notorisk NOT-state-of-the-art effekter medvirkede til seriens særlige charme. Hovedpersonen forblev en kosmisk legeonkel, som af en eller anden grund altid syntes at have teenagere på slæb.

Konceptet var tilstræbt pudsigt, en tidsmaskine (Time and Relative Dimensions in Space eller TARDIS) formet som en police box, der i starten af hvert afsnit dukkede op et nyt sted med en lyd som et utæt automobilhorn. Det kunne være i fortiden eller fremtiden, på Jorden eller ude i rummet, eller sågar i en "anden dimension" - ofte gik den første halve time med at deducere sig frem til, hvor man rent faktisk befandt sig.

Dette gjorde det muligt at variere de enkelte afsnit væsentlig mere end i de sædvanlige serier med et traditionelt rumskib, eller ligefrem en rumstation. Det gav også serien en surrealistisk kvalitet, hvilket formodentlig var en medvirkende årsag til, at de voksne begyndte at kigge med.

Alligevel må man sige, at den er en acquired taste. Dens cheesy look og primitive komik vil nok få mange til at opgive denne "børnetime" på et ret tidligt tidspunkt.

De mange uhyrer er temmelig latterlige, "cybermen" (statister i aluminiums-folie) og the Daleks, de rullende peberbøsser, som hurtigt blev seriens ikoner. Hertil kommer, at den er så British.

Engelsk TV bygger i højere grad end det amerikanske på en teatertradition, med den deraf følgende respekt for primadonnaen - også den mandlige. På britisk TV spilles tyveårige kvinder konsekvent af skuespillerinder sidst i fyrrerne, med det lidt pudsige resultat, at den femme fatale, mændene myrder for i krimier, er midaldrende damer.

For at det ikke skal blive for tydeligt, er skuespillerinder, der rent faktisk er i tyverne, tilsvarende henvist til at spille teenagere. Også i **Doctor Who** er skolepigerne påfaldende veludviklede, og da de samtidig er afskåret fra at demonstrere den tyveåriges blufærdighed, er virkningen ofte særdeles erotisk.

Af samme grund er Doktoren - i modsætning til videnskabsmanden i halvtredsernes SF-film, der lignede en fodboldspiller i hvid kittel - i bund og grund an old queen. Denne beskrivelse passer måske især godt på William Hartnell og hans barnebarn Susan i den første sæson.

Det var ganske tydeligt, at Hartnell anså sig for god til dette pjat, og på et tidspunkt tog han sit gode tøj og gik. **Doctor Who** uden Doktoren gik naturligvis ikke, og serien var allerede på dette tidspunkt blevet ganske populær - måske, som det ofte er tilfældet, i højere grad blandt forældrene end børnene.

Man fandt så på den nødløsning at præsentere efterfølgeren som en reinkarnation eller regeneration af Doktoren, nødvendiggjort af dennes høje alder (adskillige hundrede år). Dette blev siden standard-forklaringen, når en ny fremstiller skulle findes.

Patrick Troughton afveg noget fra mønsteret. Troughton er et barn, med et barns reaktioner og kropssprog, selv hans tøffende gang leder tanken hen på en lille dreng - hans frisure, der fik ham til at ligne en af The Three Stooges, fuldendte illusionen.

I den centrale historie **The War Games** (som også er en af de bedste) konstaterer vi, at Doktoren er en "Timelord", der efter at have forsyndet sig imod the Prime Directive forvises til Jorden i skikkelse af Jon Pertwee - cruel and unnatural punishment, vil man nok synes. Her ydede han ofte UNIT (United Nations Intelligence Taskforce) assistance på trods af sin indgroede mistillid til al slags militær. Hans hovedmodstander blev en anden Timelord, The Master, som var en ret traditionel dæmonisk herre.

Mest karismatisk (om end en smule manisk) var dog nok Tom Baker, som gjorde op med både det bøssede og barnlige ved figuren. Denne Doktor er på samme tid tillidvækkende, vågen og uhøjtidelig - ikke overraskende opnåede serien i denne periode højdepunktet af sin popularitet. Der var i mellemtiden kommet farver på, og skønt dekorationer og effekter stadig var godmodigt primitive, havde de dog nået et niveau, hvor de ikke distraherede for meget fra de mange både opfindsomme og velskrevne episoder.

3.DOKTOR

The Time Warrior (1974)

Alt for sjældent og formentlig af økonomiske årsager lander TARDIS i planeten Jordens faktiske fortid. Her er vi dog kommet til middelalderen, vel at mærke den type middelalder, vi kender fra Hollywood, hvor alle taler en slags læse-let Elizabethansk engelsk og i øvrigt udmærker sig ved at være beskidte, uvidende og ekstremt trættekære.

Heldigvis lader de sig (ligesom negrene i *Tintin*) let skræmme af lidt moderne hokuspokus, hvilket giver Doktoren rig mulighed for at prædike sin lettere antikverede teknofili. Naturligvis er der også pæne, renvaskede og oplyste personer, han kan alliere sig med.

Det eneste forsonende træk ved denne version er som regel de opvartende piger, der åbenbart er til fri afbenyttelse - uheldigvis er der kun en, og hun ligner en sorthåret udgave af Karius og Baktus. I det første afsnit planlægger røverbaronen Irongron, som nærmest er savlende åndssvag, og hans håndgangne mænd, der er lidt dummere, at plyndre naboen, Sir Edward af Wessex, da de afbrydes af et rumskibs nødlanding - en lommelygtes lyskegle på en væg.

Derimod er the alien Linx ganske imponerende, både med og uden hjelm, en slags dæmonisk Humpty-Dumpty, selv om han af og til, når han vakler rundt i sin pap-rustning, minder lidt om ridderen fra **Monty Python's Flying Circus**, der slår de medvirkende i hovedet med en gummikylling. Til gengæld for assistance med at reparere sit rumskib, lover han Irongron avancerede våben (et par bagladere og en komisk ineffektiv robot).

Dette må naturligvis forhindres, da det vil ændre historien (bagladerne vil inspirere Irongron til at opfinde brintbomben) en ikke helt ueffen ide, som dog går lidt i glemmebogen, da Doktoren skal befri de moderne videnskabsmænd, Linx har kidnappet fra det tyvende århundrede. Sarah kommer med, hun bliver endda køkkenpige, men da det er hendes første afsnit, har hun slet ikke fået styr på rollen endnu.

I stedet for som senere at være skiftevis kæphøj og hjælpeløs (og ganske besnærende) forbliver hun fornærmet og bedrevidende. Linx er bedst, men har ikke rigtig noget modspil i den ærkedumme Irongron, som i stedet kunne have været grusom og snu.

I det hele taget er der - som sædvanlig - alt for mange muligheder for at kontrastere de to tidsaldres ånd, der tabes på gulvet, naturligvis hovedsagelig fordi man har alt

for travlt med at skamrose vor egen. Til gengæld kaster insistensen på at beskrive middelalderens mennesker som fuldstændig irrationelle så et nådigt slør over åbenbare absurditeter, som at Doktoren og Sarah blot ved at anlægge munkekutter kan marchere lige ind i en borg, der forbereder en belejring.

Da hun først ankommer, opfatter hun det hele som en pageant, og det er naturligvis, præcis hvad det er - på den anden side er det vel ikke så meget værre end Brede. Doctor Who møder Robin Hood, vel at mærke uden at nogen af parterne får specielt meget ud af det!

4.DOKTOR

The Ark in Space (1975)

The Ark in Space var den anden historie med Tom Baker. Det skulle blive den hidtil mest populære - med næsten fjorten millioner seere kunne ingen længere kalde **Doctor Who** for et børneprogram.

I det første afsnit lander Doktoren, hans side-kick, Surgeon-Lieutenant Harry Sullivan, og traditional bit of crumpet Sarah Jane Smith årtusinder ude i fremtiden på en rumstation, der viser sig at være menneskehedens sidste hvilested. Nogle få hundrede overlevende efter en verdensomspændende katastrofe er blevet nedfrosset (en skæbne, der også overgår den nysgerrige Sarah).

De opdager dog hurtigt, at de ikke er alene. Ingen kan naturligvis tage seriens barnlige effekter alvorligt, og der er trods alt grænser for, hvor nostalgisk man kan være med hensyn til sin barndoms uhyrer (som i øvrigt for mit vedkommende var **The Fly** - no, not the remake - og kyklopen fra **The Atomic Submarine**) så i sidste ende hænger ens interesse på den (til tider) originale historie og de ofte ganske intelligente manuskripter.

Den grundlæggende idé i **The Ark in Space** er god, rumskibet med de sidste mennesker og de fremmede væsner, der bruger dem som værtsorganismer - uheldigvis har vi set det hele så meget bedre siden i **Aliens**, og den uheldige Noah, der "overtages" af dem, ville ikke engang kvalificere til en Corman quickie fra halvtredserne. De kliniske fremtidsfolk, der ikke forstår vore venners emotionelle udbrud, er hverken specielt originale eller overbevisende, og der er heller ikke meget sense of wonder ved den sædvanlige teknik, der er "thousands of years ahead of us", men åbenbart stadig bygger på transistorer på størrelse med agurker.

Tredje afsnit lægger ud med (næsten) ægte pathos, som den kvindelige præsidents indspillede stemmes lykønskninger over den veloverståede "revivifikation" kontrasteres med de overlevendes fortvivlede situation, umiddelbart fulgt af bathos (bemærk det subliminelle reklame-budskab) da stationens leder gennemgår en af de morsomste transformationer siden **Maniac** fra 1934 - han bliver langsomt pakket ind i grøn polystyren. For resten af pengene er det mest Doctor Know-All imod snæversynede bureaukrater - da alle de genoplivede mænd ganske åbenlyst er fruits, ligger det måske lidt tungt med at genbefolke Jorden - og de uhyggelige larver (extras, der kryber på albuer og knæ inden i gulvtæpper).

Desværre er præstationerne næsten lige så skræmmende som effekterne, hvorimod manuskriptet på sine steder er helt hæderligt, med overvejelser over uhyrernes fysiologi og et par pragtfulde oneliners (*"he often talks to himself, because he's the only one, who knows what he's talking about"*). Med så lidet imponerende uhyrer bliver det naturligvis temmelig ligegyldigt, hvordan vore helte endelig slipper af med dem.

The Ark in Space er ikke nogen specielt vellykket historie, men den er ganske typisk. **Doctor Who** er en kultserie, og dermed er det meste sagt.

Enten morer man sig over de intelligente manuskripter og pudsige påfund og smiler overbærende ad de forfærdelige præstationer og effekter (dog med en production design, der kan være både original og æstetisk) eller også krummer man tæer over denne Kaj og Andrea in Outer Space. Selv hører jeg nok mest til den første kategori.

En **Doctor Who** kan være underholdende på en uskyldig og afslappende måde uden at være decideret idiotisk - engelske skolebørn modtager trods alt stadig en rudimentær undervisning, som muliggør henvisninger til litteratur og mytologi. Fanatiker bliver jeg nok aldrig.

Planet of Evil (1975)

Som TV-serie havde **Doctor Who** indlysende begrænsninger - BBC har ikke forandret sig så meget siden dampradioens dage. Blandt disse var abysmale dekorationer og effekter og et ensemble, der næsten udelukkende bestod af bøsser og gamle damer.

Dens styrke var ganske klart dens forfattere og en og anden fantasifuld designer. Når den udnyttede sine forcer, og det ikke mindst lykkedes den at camouflere sine svagheder, kunne resultatet blive mere end hæderligt.

Når man blot kørte ubekymret løs med Mester Jakel-uhyrer og histrionik, gik det grueligt galt. Jeg ved, der findes Fans med stort F, der kan se denne type historier with a stiff upper lip, men jeg må nok tilstå, at jeg ikke hører til dem.

Planet of Evil is great stuff, though. Den foregår på en planet taget lige ud af **The Wizard of Oz** med Sarah som en sexet Dorothy, en fallisk jungle i lilla og karmoisinrødt.

Uhyret er usynligt igennem det meste af den første episode, og man gruer for dets tilsynekomst - i stedet får man en skimrende tegnefilms-silhuet hen efter the Id Monster i **Forbidden Planet**. I modsætning til så mange historier, hvis pseudofuturistiske papskot virker omtrent så realistisk som julemandens værksted i Daells Varehus, er denne rent æstetisk en fryd.

Den handler om en geologisk ekspedition, hvis medlemmer bliver slået ihjel en for en og ganske realistisk mumificeret. Doktoren og Sarah lander som sædvanlig af vanvare - dog denne gang efter at have hørt et helt **Star Trek**sk distress call - og kommer (som sædvanlig) under mistanke, da de samles op af et redningsskib.

Ti minutters forklaringer af Doktorens identitet (as usual). Han har også sine vanskeligheder med at gøre klart for den overlevende geolog, at dennes plan med at genoplive en døende sol med antistof(?!) fra the **Planet of Evil** er en rigtig dårlig ide, eftersom de ekstradimensionelle vogtere ikke vil tillade, at skibet letter med mineralerne om bord.

Også det andet afsnit har sine magiske øjeblikke, Doktoren, der efter et gysende møde med det mørke væsen citerer Romeo & Juliet af gamle Will (a "terrible actor") og kaninhullet ned i ingenting, der ender med at opsluge ham. Han får en aftale i stand med over-uhyret, men geologen skjuler noget af det aktive materiale, der får ham til at mutere til en "antiman" med røde øjne.

Hvor har vi set det før - i halvdelen af samtlige **Doctor Who**-afsnit, that's where. Problemet er, at hvor ideerne slipper op, er man nødt til at falde tilbage på fyldet, de endeløse "dramatiske" scener, hvor hver eneste ordre skal diskuteres, og hver eneste teori bestrides.

Jeg forestiller mig, at manuskriptforfatterne benytter skrivemaskiner med særlige taster mærket *"Arrest this man!" "Don't touch that!" "Impossible!" "I'm taking command!" "Look out!" "Of course - what a fool I've been!" "That's brilliant!" "That's preposterous!" "Will somebody please help me!" "You're insane!"* og - naturligvis - *"Doctor!"* Resten er formodentlig udråbstegn.

Men af og til sker der altså noget nyt og spændende. **Planet of Evil** er en sådan episode.

Pyramids of Mars (1975)

Historien begynder som en god gammeldags Hammer med en ægyptolog ved navn Marcus Scarman, der braser ind i en grav, som om det var et hotelværelse. Året er 1911, formodentlig for at få den helt rigtige Edwardianske stemning.

Idet han trodser de sædvanlige overtroiske indfødtes advarsler, trænger han ind i et indre kammer, hvor han bliver slået ud af et blåt lys. Nå, vores helt er naturligvis på vej, idet han med sædvanlig nøjagtighed ankommer til bestemmelsesstedet, London, halvfjerds år for tidligt, hvilket bekymrer Doktoren, mens Sarah prøver en af (Dronning) Victorias kjoler - "she travelled with me for a time" (?) *[reference til Victoria Waterfield, Doktorens ledsagerske tidligere i serien. - Ed.]*

Umiddelbart efter bumper TARDIS ind i noget, der manifesterer sig som hovedet af en sjakal (den ægyptiske gud Set, dummy). Da UNITs hovedkvarter ikke er bygget endnu, lander de i stedet i Marcus Scarmans hus, der er overtaget af Namin, en mystisk ægypter (han spiller endda på orgel).

En butler melder Dr. Warlock, en anden ægyptolog, men Namin viser ham et brev fra Scarman, der nægter både kollegaen og broderen Lawrence adgang. Efter nogle abysmale vittigheder - i det hele taget har Sarah the best lines - får Doktoren butleren i tale; denne beder ham advare Warlock, inden han selv bliver myrdet af en mumie.

Okay, men der er gode karakterskuespillere i flere roller, og selv om mumierne ikke ligner mumier så meget som lille Ole, der har givet sin far førstehjælp, mens han prøvede at få sig en middagslur på sofaen, er de alligevel ganske formidable. Namin skyder den stædige Warlock, men denne såres kun takket være Doktoren, der flygter med ham og Sarah til Lawrences hus, forfulgt af ægypteren og tre mumier.

Broderen er først noget afvisende, men tør op, da Doktoren viser interesse for hans primitive radioteleskop. Well.

Vi er naturligvis på Von Däniken-territorium, faktisk minder plottet en del om den effektfulde **Stargate** fra 1994. De ægyptiske guder var i virkeligheden astronauter (is that supposed to make us feel better?) hvis konflikter på ægte Mickey Mouse-kristen vis opfattes som kampen mellem det Gode og det Onde (you know, **Star Wars** og Tolkien and all that crap).

Set (Sutekh) vil gerne ødelægge Jorden, ligesom han ødelagde sin egen planet, Fester Osirius (muligvis en slægtning til Uncle Fester) - I wonder why, måske af samme grund som Saddam Hussein og kommunisterne - og derfor begravede den antikke superhelt Horus

ham i et kraftfelt under en pyramide 5.000 år tidligere. Tre gæt, hvad Namin og hans mumierobotter er ude på!

Feltet får dog sin energi fra Mars, hvoraf historiens titel, som i øvrigt for nylig har fået ny aktualitet, idet the cooks mener at have opdaget pyramidelignende strukturer på satellitfotos af planeten - jeg synes, det hele ligner huggesukker. Namin erstattes dog snart af Marcus, der er blevet overtaget af Sutekh (now there's a new one!)

Good effects, though. Det hjælper også lidt, når Doktoren, der virker paradoksalt mere dannet end manuskriptforfatterne, kan gøre opmærksom på the plot holes, som når vore venner finder "a priest hole" (et gemmested for papister under puritanernes forfølgelser) i et hus bygget i victoriansk-gotisk stil, desværre fanger han ikke dem alle sammen.

Som Sarah meget logisk bemærker, kan verden ikke være gået under i 1911, når 1980 er okay. Denne dummer (hvilket er noget andet end et paradoks) kunne have været omgået, hvis Doktoren på en eller anden måde af vanvare havde assisteret Sutekh (changed the time-line) men intet sådant antydes - kun således ville de have kunnet vende tilbage til et ANDET 1980.

Pedantic at a time like this? Not really.

De fleste ville nok protestere imod, at morderen viste sig at være en person, vi havde set blive myrdet (medmindre han var en zombie). Intelligente og dannede mennesker opdager bare flere inkonsistenser - sorry. Det behøver ikke at være naturalistisk, men det er nødt til at give mening.

Der er dog stadig gode øjeblikke, som når en krybskytte bliver klemt til døde mellem to mumiers to enorme brystkasser - bare ærgerligt for ham, at det ikke var Jayne Mansfield og Sophia Loren! Lawrence, der stadig ikke har fattet, at hans bror ikke er helt normal, holder ikke længe, og så er Doktoren og Sarah igen on their own.

Denne del af historien er som så ofte tynget af en masse pseudo-techno-babble - I can read Scientific American with the best of them, men ja, sludder irriterer mig. Jeg går ikke selv af vejen for en quasi-videnskabelig forklaring, men når det er åbenbart, at folk ikke selv ved, hvad de siger, står jeg af. Overnaturlige fænomener er naturligvis endnu vanskeligere at få fod på, men der slipper man i det mindste med lidt dårlig latin - o magno deo Carthaginem delendam esse, you know, that sort of thing ...

Som sædvanlig er skurkens almagt ikke større, end at den kan overvindes med et elektronisk legetøjssæt, et par stænger dynamit og en god ildebrand. Doktoren når dog forinden både at klæde sig ud som en af mumierne, der virker ganske insubstantielle uden deres bandager, og at blive torteret af Sutekh - som bekendt registrerer Tom Baker alle sindstilstande fra entusiasme til smerte ved at vise tænder (the Charlton Heston school of acting).

Worst of all: Han konfronteres med to vogtere, der præsenterer ham for den gamle high-school vittighed om the truth-telling white-foot og the lying black-foot. Da han også kan svare på, hvad farve Napoleons hvide hest havde, opgiver Sutekh - or something.

Somme tider bliver det lidt for tydeligt, at serien er skrevet for tolvårige. **Pyramids of Mars** hører ikke til de bedste historier - men bestemt heller ikke til de værste.

Den er stemningsfuld et langt stykke ad vejen, skuespilpræstationerne er hæderlige, og effekterne ofte opfindsomme. Sarahs garderobe har dog været mere spændende.

The Android Invasion (1975)
En af de gode historier, hvor vægten lå på elaborationen af en ide, i stedet for en række mekaniske sammenstød med latterlige uhyrer afvekslende med en alvidende doktors diskussioner med diverse øvrighedspersoner. I den allerførste scene vakler en spastisk korporal igennem en skov.

Lidt efter ankommer TARDIS, og Doktoren konkluderer ud fra plantevæksten, at de er på Jorden. De følger efter soldaten, der falder ud over en klippe - en klint - okay, en bakke - og brækker halsen, og bliver selv forfulgt af forkummede skikkelser med skarpladte pegefingre.

Endelig når de frem til en landsby, som Sarah identificerer som Devesham, men som virker forladt. Lidt efter afleverer de hvidklædte skikkelser (der afslører sig som androider) imidlertid en vognladning landsbyboere ved den lokale pub, hvor de - inklusive den døde korporal - opfører sig forholdsvis normalt, indtil Sarah forsøger at interagere med dem.

Doktoren er i mellemtiden nået frem til den nærliggende Space Defense Station, hvor han tidligere har fungeret som rådgiver, men nu arresteres af en officer ved navn Crayford, idet hans gamle ven Alistair, the Brigadier, åbenbart er i Geneva. Vi får naturligvis også et af de sædvanlige flugtforsøg, udført med en adræthed, der ville have givet en blind olding rigelig lejlighed til at plante fire-fem skud i ryggen på den flygtende.

So what's going on? Der er masser af små fikse spor, som den kendsgerning, at alle mønterne i korporalens lomme og pubbens kasseapparat forekommer nyslåede og i øvrigt bærer det samme årstal, samt en person, der kommer ud af en stensarkofag.

Og for at det ikke skal være løgn, dematerialiseres TARDIS helt af sig selv og efterlader vore venner strandede - det var sådan noget, der gjorde Doktorens meriter morsomme at følge. Selv de uundværlige manipulerende aliens er fortrinlige i deres antikke tragiske masker.

Crayford viser sig at være en astronaut lost in space, og Doktoren konkluderer, at han er blevet et viljeløst redskab for en invasionsstyrke, der i første omgang har overtaget landsbyen og stationen. Sarah bliver taget til fange, spændt fast og torteret med blåt og gult lys - den uskyldigt erotiske Elisabeth Sladen var en af seriens bedste aktiver - mens Doktoren, stadig på fri fod, fortsætter sine undersøgelser.

Naturligvis signaleres en del af historiens "overraskelser" i god tid, men Doktorens teori forekommer alligevel så logisk, at afsløringen af sagens rette sammenhæng i slutningen af andet afsnit er uhyre virkningsfuld. Resten er forudsigeligt mere by the numbers, som Doktoren skal sætte en stopper for skurkenes planer, hovedsagelig i kraft af den notorisk elendige sikkerhed i deres holding cells.

Effekterne er som sædvanlig mere opfindsomme end effektfulde, med Cape Kennedy dublerende for the alien planet det absolutte nulpunkt. Ikke desto mindre får vi en forrygende afsluttende episode med en android Doctor og masser af manøvrer og forvekslinger.

Ganske forståeligt foretrækker Sarah at tage en taxi hjem, men da Doktoren tilbyder hende et lift, accepterer hun alligevel: *"How can I refuse!"* Og TARDIS forsvinder ud i det ukendte.

How can we refuse? This is the Doctor that we love!

7.DOKTOR
The Curse of Fenric (1989)
Sylvester McCoy var den syvende Doktor, serien sang med andre ord på sit næstsidste vers. De skrækkelige effekter var ikke overraskende blevet knap så skrækkelige, hvad man desværre ikke kan sige om manuskripterne.

Det største problem for en så alderstegen serie er af indlysende grunde at forny sig uden at forny sig for meget. Man kan ikke blive ved med at sende den samme episode, på den anden side skal den også forblive genkendelig for de trofaste fans.

På dette sene stadium aner man dog en vis panik. Her er problemet måske snarere, at man, hvor gerne man end vil, ikke er i stand til at bryde ud af en lammende vanetænkning.

Dette begrænser naturligvis udbuddet af temaer ganske betydeligt, og da man ikke længere er i stand til at levere et nyt plot, bliver resultatet i stedet en syndig sammenblanding af gamle - hvis der blot er nok af historier, opdager seerne måske ikke, at der ikke er nogen historie. **The Curse of Fenric** throws in everything but the kitchen sink.

Der er kodemaskiner, inskriptioner, uhyrer, forbandelser, vikinger, en præst med anfægtelser, supervåben, vampyrer, flaskeånder, zombies og tidsrejser - jeg ser for mit indre blik to tolvårige "forfattere" hælde hele deres tegneseriesamling i gryden. Tanken om, at der utvivlsomt er unge mennesker, der sluger dette nonsens i stedet for litteratur, er virkelig skræmmende.

Da intet af det giver nogen mening, er det naturligvis dobbelt vigtigt at holde masken, så det handler altid om universets skabelse og ødelæggelse, superskurken - der åbenbart ikke kan løse en et-træks skakopgave - er millioner af år gammel, og så videre. Jamen så alvorligt skal man jo ikke tage det - nej, og på et eller andet grænse-oligofrent niveau er der da også kompensationer, som de to goth babes, der for det meste skriger, som om de var til Metallica-koncert.

På et andet kan man grine sin røv i laser over al pseudo-filosofien om det gode og det onde og troens forløsende kraft. Igen er det kinda scary at mærke, at man faktisk tror, man leverer et social statement, når man citerer Tolkien og MAY THE FORCE BE WITH YOU.

I værste fald minder denne primitive historieopfattelse med helte og skurke, race og udvikling slående om nazismen, hvor også hele folkeslag er bestemt til at udslettes til benefice for en eller anden infantilt bagklog Siegfried. Hvad er det, film som **Lord of the Rings** med masseopbud af "onde" væsner egentlig forbereder os til, hvis ikke samvittighedsløst folkedrab?

Er moralen ikke temmelig åbenlyst, at kun vi har en menneskelig identitet, mens Fjenden er ansigtsløs, et blot og bart redskab for rendyrket ondskab? Hvad perpetuerer **Matrix**-filmene andet end drømmen om at blive en dræbermaskine?

Hvad er forskellen på en sådan film og en tale af Bush? Er den fantastiske genre, som engang repræsenterede en kritik af den officielle virkelighed, blevet et propagandamiddel for samme?

Disse film er typisk så aseksuelle som en reklame for Hitler-Jugend, heltinderne er uniformeret og reagerer ganske som heltene. Ikke ømhed, men aggressivitet er idealet, ikke følsomhed, men uberørt-

hed, man er bad og cool - måske lige bortset fra de tredive sekunder, hvor man tuder over sin døde bøsseven for at blive stålsat i sit forsæt om at fortsætte med at slagte.

I betragtning af, at publikum fortrinsvis består af drenge på tredive, der aldrig har kysset en pige, og ikke kan sige tre sammenhængende ord uden at stamme og rødme, er det naturligvis forståeligt nok, problemet er blot, at der altid vil være kræfter, der er villige til at gøre “rigtige mænd” af dem - den tid er forbi, hvor Jægerkorpset blev fremstillet i medierne som psykopater, men vi har jo også en regering, der har brug for kanonføde. Den, der er tolerant over for idioti i den forstand, at han ikke undsiger den, vil altid på et tidspunkt blive offer for intolerant idioti, så måske var det på tide at boykotte underholdning, der indgyder os tillid til vore ledere og de dyder, de ønsker at fremelske i os.

Det er disse tendenser, man uvægerligt finder i den nyere underholdningsindustri, og da **Doctor Who** har kørt så længe, bliver denne serie et naturligt sted at studere dem. Selv pacifismen bliver en blot og bar ingrediens i den sammenkogte ret - den er således noget vanskelig at forlige med et verdensbillede, hvor man bekæmper en metafysisk ondskab, der manifester sig som hære af lig, der blot skal mejes ned.

Først og sidst er det dog et spørgsmål om, at personskildringerne begrænses til tre masker: Den gode helt, den onde skurk og den gode, der er blevet “overtaget” af den onde. Hvor fanden blev sex og almindelig rivalitet af?

Herefter er historien naturligvis også givet: Den onde eller besatte gode vækker den rene ondskab fra dens slummer, indtil den gode hensynsløst besejrer den, idet både dens ofre og mere eller mindre frivillige allierede ryger med i købet. Just as long as the body count is high!

Hvor forsvandt what if? og sense of wonder hen? Dette har ikke noget med litteratur eller film at gøre.

Det er fladpandet krigspropaganda - at man gør sig mystisk og skriver SS med runer, gør ikke den store forskel. I bund og grund er det jo ikke så vanskeligt at genkende - det er THE CURSE OF IDIOCY.

Erwin Neutzsky-Wulff

Om at samle på Doctor Who

Da Who kom på video

Før hjemmevideoen kom til, var det en helt anden ting at være fan. Det handlede ikke om hvor mange box-sets du købte, men nærmere om at holde fast på minderne, dyrke ikonerne og symbolerne og stemningerne i historierne. Der var ikke mange af os, og kun få havde kontakt med hinanden.

Et par eksempler:

Star Trek-serien havde aldrig været vist på dansk TV (det skete først på Tv-Danmark i starten af 90'erne). Jeg huskede svagt at have set slutningen af første sæson på Sverige i midten af 70'erne, og enkelte scener stod som printet på nethinden. Da hjemme-videomarkedet begyndte at dukke op, kom et par enkelte, ofte sammenklippede eller censurerede episoder, på tidlig hjemmevideo. De kom i mange år til at “tegne” ens opfattelse af hele serien. I dag kan det hele findes på nettet, og købes på VHS og DVD - det er kun et spørgsmål om finanser.

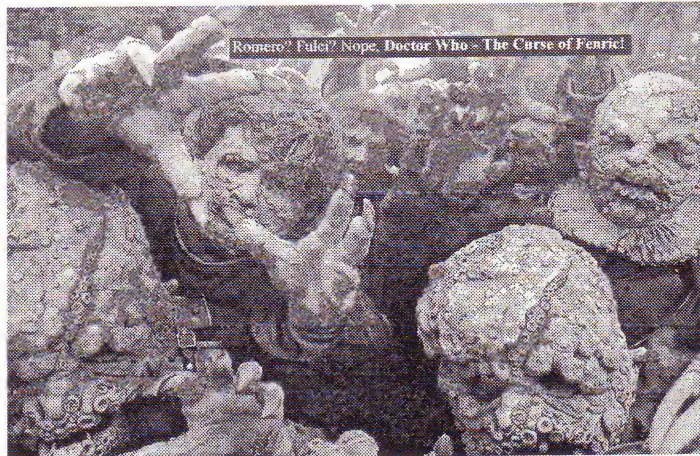
Blakes 7 - på dansk **Mytteri i Rummet**, viste DR - men kun udvalgte afsnit fra første sæson. Sæsonen sluttede med en cliffhanger - en orakel-computer viste rebellernes rumskib blive sprængt i stumper og stykker. Det var det sidste afsnit DR viste, selvom serien fortsatte i tre sæsoner mere. Men DR påstod derefter overfor fans, at serien var slut - rebellerne døde. I virkeligheden startede anden sæson med at vise, at det kun var computerens forudsigelse af en kommende rumskibseksplosion som vi så... og det kunne jeg så læse i B7-magasinet fra England. DR løj.

Ligesådan **Thunderbirds**, **Space 1999** (**Månebase Alpha**), m.fl.

I den tid med den meget begrænsede adgang til serierne, læste man bøger og tegneserier, adaptioner af episoderne, på dansk eller engelsk, og satte sig ind i det på den måde. Nogle gange virkede historierne meget mere magiske i bog, tegneserie eller magasin-form, skrevet af nostalgiske fans, end de gjorde når man endelig fik dem at se. Og serien selv blev en mytisk, ukendt størrelse, næsten noget helligt og mystisk - som det i sandhed gav spænding at være fan af. Hvornår mon man fik en bid eller mere at se?

Sådan var det også med **Doctor Who**, som er den måske mest interessante af de længerevarende science-fiction-serier.

Da videoerne endelig begyndt at udkomme, købte jeg selvfølgelig alt. De første par kassetter BBC udgav kostede 40 engelske pund - en formue dengang! Senere stabiliserede hjemmemarkedet sig, og prisen holdt sig omkring det mere populære “under-a-tenner”.

Romero? Fulci? Nope, Doctor Who - The Curse of Fenric!

De første udgivelser var forfærdelige, men virkede alligevel som vand i Sahara for en tørstig fan. Episodernes begyndelser og slutninger blev klippet af. Billedkvaliteten var elendig, især på de ældre historier. Og allerværst var udgivelse nummer to: **The Brain of Morbius** kom i en sammenklippet version, som nu kun varede 60 i stedet for sammenlagt 100 minutter. BBC troede, at det var bedst for fans'ne.

Nogle episoder man altid havde læst skulle være helt fantastiske, blev en stor skuffelse da de blev genset 20 år senere (**The Chase**). Andre som fan-opinionen helt havde afskrevet, viste sig at være vidunderligt underholdene og kreative (**The Gunfighters**).

De tre historier som DR omkring 1979 viste med Tom Baker, viste sig dog at holde helt fint, også efter mange gennemsyn. Og sjovt nok - visse scener var præcist som man huskede dem - og andre var der slet ikke!

Et slidstærkt kultfænomen

Man kan fortolke kult-dyrkelse af ældre tv-serier på mange måder. Er det nostalgi, et forsøg på at vende tilbage til noget som engang var magisk - eller en søgen og dyrkelse af kvaliteter, som tv-mediet ganske enkelt ikke har mere?

Det er altid fascinerende at læse beretninger om hvordan tv-mediet påvirker mennesket, især som ung. Som eksempel betyder **Månebase Alpha** på mange måder mere for min generation end **Star Trek** - for **Trek** blev ikke vist på dansk TV, og **Space:1999** var engelsk/italiensk og mere sær, psykedelisk og fabulerende. Men TV og film påvirker det unge menneskes fantasi på mange stærke måder - derudfra springer vist mange fanblade, delvist inklusive *Obskuriøst*.

Men mange af 1960'ernes og 1970'ernes fantasy-tv-serier var simpelthen bare bedre og mere modigt TV end langt, langt det meste af det vi ser i dag. **The Avengers**, **The Prisoner**, **Quatermass**, **The Twilight Zone** og mange flere havde en helt anden dramatisk styrke, eksperimenterende frihed og mytologisk vilje - i forhold til de over-producerede, strømlinede, pengestyrede kopiprodukter skærmene fyldes af i dag. Selvfølgelig er der undtagelser idag - **Millennium**, **Æon Flux** eller **Buffy TVS** - men de er sjældne.

At dyrke **Doctor Who** idag er en spændende ting, fordi serien stadig er helt unik. Med kvaliteter, dramaturgi og kreativitet, som ingen anden eventyr-serie har matchet. Jeg bliver jævnligt overvældet, når jeg genser en klassisk episode - så godt kan TV være!

At der er tabte episoder, afsnit som langsomt restaureres, og at serien ikke har en afslutning - gør den selvfølgelig mere mystisk. Men det som gør den så interessant at forske i, er at den jævnligt har “genopfundet” sig selv, udviklet og fornyet sin stil, med frækhed, excentricitet og fortællerglæde. Dette gik dog på nedtur igennem 1980'erne, hvor serien simpelthen blev dårligt fortalt og produceret. Men magien var der stadig... den er større indeni end udenpå!

Nye fans kan starte her...

VHS-udgivelserne vil i efteråret 2003 dække hele serien - i hvert fald det af den som eksisterer i BBC's arkiver i dag. Dog er flere titler faktisk udgivet flere gange - først blev historiernes episoder som nævnt sammenklippet, som en slags pseudospillefilm - hvilket ødelagde rytmerne i serierne. Senere kom de samme historier så med de oprindelige episode-slutninger og begyndelser. Nogle havde dårlig lyd eller billede, og blev senere remasteret i bedre kvalitet, nogle var censurerede eller forkortet og genudkom senere i komplet form, osv. Alt i alt blev det ret dyrt...

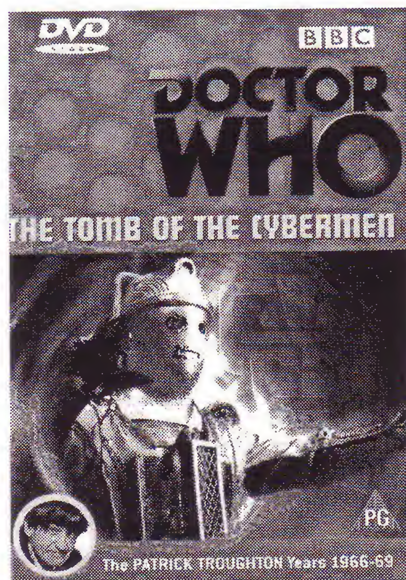
Nu udkommer **Doctor Who**-historierne så endnu en gang! BBC er nu begyndt på en serie rigtigt flotte DVD-udgivelser, som bugner af ekstra-materiale, fra nyproducerede interviews og kommentarspor til klip fra gamle tv-interviews, og

meget mere. Det er super-spændende, især for inkarnerede fans, og motiverer os til endnu en gang at købe de samme episoder.

Samtidig går DVD-producenterne faktisk ind og ændrer i historiernes kvalitet. Gamle sort/hvide historier som kun eksisterer gennem 16mm filmoptagelser fra tv-skærmen, bliver nu billedbehandlet med filtre og frame-doubling, så det igen ligner 60'er-TV's æstetik. Teknikken, kaldet "VidFire", giver et helt andet look end det vi har set på VHS-udgivelserne- og tv-genudsendelserne. Samtidig tilbydes der nogle gange nye effekter, som med digital teknik "forbedrer" tidligere tiders teknologi. Alt dette er jo faktisk en ændring af det oprindelige program! Og som det nyeste påfund, kommer **The Curse of Fenric** i en sammenklippet spillefilmsversion, med ny musik, effekter og fraklippede scener integreret. Og så er man tilbage ved start-problemet... hvor mange versioner skal serien ses i, og hvilken er den "rigtige"?

Alt dette appellerer både til fans'ne - men gør samtidigt programmerne mere attraktive for et ungt "nybegynder-publikum", som sætter moderne krav til Tv-seriers tekniske kvalitet - og til hastigheden af dramatikken. Men på en måde er det netop det langsomme, lidt primitive element som giver de gamle **Doctor Who**-historier deres særlige charme - og kvalitet. Så mens jeg nyder de nye versioner, håber jeg blot at man ikke skyder sig selv i foden, ligesom man gjorde ved seriens nedtur i midten af 1980'erne... at man prøver at lave serien til noget den ikke er.

Er man novice og nysgerrig, og skal til at opleve de gamle historier for første gang, skal man netop ikke forvente et moderne tv-produkt - men i stedet nyde den sære, opfindsomme, excentriske charme som serien altid har haft med sig - og beundre hvordan man med et lavt budget og primitive teknikker fik skabt fremragende dramatik, som langt slår det meste der bliver produceret i dag! Fantasifuldhed, etik, psykedeliske excesser, udfordrende historier... noget helt andet end den jagt på laveste fællesnævnere, overproducerede digitalmanipulationer og populistiske kompromis'er som fylder tv-skærmene i dag. **Doctor Who** byder på noget ærligt, levende og legende!

Doctor Who: Top 10

Det er altid svært at blive bedt om en top 10-liste, og især når det handler om en 30 år lang tv-serie, som konstant har transformeret sig selv. **Doctor Who** er ikke et enkelt koncept, eller en simpelt defineret helt. Det er et enestående fænomen indenfor tv-dramaturgi, som stadig dyrkes, selvom serien reelt har ligget stille siden 1989.

Hovedpersonen er blevet portrætteret af et dusin excentriske skuespillere, med ganske forskellige resultater - som alligevel når dybt ned i essensen af denne mystiske tidsrejsende. Alle fortolkninger giver en brik af puslespillet af en helt som ikke er menneske, hvis værdier og reaktioner er uforudsigelige og markant anderledes end vores, og som rejser i tid og rum.

Samtidig har der været stor udskiftning af producenter, forfattere og måske mest væsentligt, manuskript-redaktørerne, hvilket har resulteret i meget forskellige indgangsvinkler og stemninger. I visse perioder har serien lignet post-moderne farcer, i andre gotiske gysere. Og de skiftende produktionsværdierne er nærmest et katalog over engelsk TV'sTv's historie, fra sort-hvide uredigerede live-optagelser, til video-filmning med disco-agtig computergrafik.

Men fælles for seriens mange historier er rendyrkede eventyr med nyskabende dramatik, bizar humor, gode gys og en mystisk, dragende hovedperson.

Et par eksempler på alsidigheden kommer uvægerligt frem i en liste som denne, over favorit-historier. Historier der for de flestes vedkommende både repræsenterer det bedste ved **Doctor Who** - men som også holder udenfor seriens sammenhæng. Jeg har opgivet at prioritere dem i "bedste episoder", men præsenterer i stedet de udvalgte afsnit i kronologisk rækkefølge.

Hartnell:

The Aztecs
sæson 1, 1964
Et dramatisk og tankevækkende historisk eventyr, som foregår blandt Aztekerne. Hvor meget kan Doktoren og hans rejsefæller tillade sig at blande sig - og overføre deres egene værdier på indianerkulturens blodritualer? Ude på DVD.

Troughton:

The Tomb of the Cybermen
sæson 5, 1967
En klassisk gyser, som primært foregår i en mystisk underjordisk udgravning... Cybermændenes grav er måske ikke så død som den ser ud. Humor, skræk og spænding! Ude på DVD.

The Mind Robber
sæson 6, 1968
Troughton når han er bedst, i en psykedelisk rejse ud i en sær dimension, befolket af eventyrfigurer. Bagved sidder en mental mastermind, parat til at invadere vor virkelighed...

Pertwee:

The Ambassadors of Death
sæson 7, 1970
Et rumfartøj vender tilbage til jorden - men astronauterne er væk! Senere dukker de op igen - men alt er ikke som det ser ud til at være. Stærkt **Quatermass**-inspireret manuskript, blandet med et råt filmsprog holder 3 timers spænding i fuld gang. Nyligt restaureret på VHS.

Tom Baker:

Robot
sæson 12, 1975
Tom Baker's 7 år som Doctor Who blev seriens mest populære - og denne debut-historie stråler af frisk energi, sær humor og bizar charme. Nyskabende pasticher på **King Kong**, Ødipus og meget mere...

The Brain of Morbius
sæson 13, 1976
En klassisk Frankenstein-inspireret gyserhistorie, på en forladt planet med et mørkt slot, en gal videnskabsmand, en mystisk heksekult, og en truende skabning som langsomt får liv...

The Pirate Planet
sæson 16, 1978
Douglas Adams (*Hitch-Hikers Guide to the Galaxy*) skrev denne vanvittige historie, som evigt fornøjer, overrasker og griber. Planetrøver-kaptajnen og hans metalpapegøje tar kegler...

Warriors' Gate
sæson 18, 1981
En surrealistisk, filosofisk og poetisk eksperimentalhistorie, som skifter mellem tidszoner og virkelighedsmønstre. Tom Baker har ikke længere så travlt med at være uforudsigelig og morsom, men er mere alvorlig og faretruende mystisk. En Cocteau-inspireret klassiker.

Davison:

Frontios
sæson 21, 1984
Underjordiske tunnelgravermonstre hjemsøger en strandet menneske-koloni på en nådesløs planet. Davison begynder endelig at spille Doktoren som en intens, sårbar helt - i et fremragende sci-fi manuskript.

McCoy:

Ghost Light
sæson 26, 1989.
Den sidste Doctor Who-episode som blev optaget i seriens første inkarnation, er også en af de bedste. Det er endelig lykkedes serien at blive postmoderne med et tankevækkende, velproduceret og spændende historie, fortalt i et hæsblæsende tempo. Doktoren spiller et mystisk spil, hvis alvor langsomt stiger til at bringe hele livets skabelse i fare!

Steen Schapiro

Doctor Who på DVD og CD

I 1999 tog BBC hul på en ambitiøs plan om at udsende samtlige bevarede historier på DVD. Det er foreløbig sket drypvis og bortset fra **Key to Time** boksen kun som individuelle historier. Hver DVD udsendes i England, USA og Australien, på forskellige udgivelsestidspunkter. Hvor intet andet angives er der i det følgende tale om de engelske udgivelser.

The Five Doctors (TV: november 1983, DVD: november 1999).

BBCs første udgivelse var en lidt famlende start. Et menubillede i form af en Tardis konsol blev herefter af uransagelige grunde opgivet. Intet ekstramateriale ud over Dolby 5.1 lyd og (kun i den amerikanske udgave) kommentatorspor.

Peter Davison optræder sammen med Patrick Troughton og Jon Pertwee, mens Richard Hundall er stand-in for afdøde William Hartnell. Som om dette ikke var galt nok havde Tom Baker nægtet at samarbejde, hvorfor produktionsholdet måtte ty til at benytte utransmitterede arkivklip. Hele affæren er noget rod, om end fornøjeligt rod.

The Robots of Death (TV: januar/februar 1977, DVD: november 2000)

Menusystemet er grundlæggende

som det ser ud i dag; ekstramaterialet omfatter kommentatorspor, undertekster, produktionsnoter, effektoptagelser m.v., hvilket gælder for alle udgivelser i serien herefter. Billedkvalitet og handling (Isaac Asimov møder Agatha Christie) er i top; en klart anbefalelsesværdig DVD.

Spearhead from Space (TV: januar 1970, DVD: januar 2001)
Optaget 100% på film pga. en teknikerstrejke under produktionen. Jon Pertwees første historie og slet ikke tosset.

Remembrance of the Daleks (TV: oktober 1988, DVD: februar 2001)
Med fare for at fornærme andre fans: Jeg får røde knopper af Sylvester McCoy og Sophie Aldred som hhv. Doktoren og "Ace". Produktionen stinker af plastik; stereotype kostumer i stedet for tøj, spørgsmålstegn ud over det hele og en alt for fanfikseret skrivestil som forsøger at gøre doktoren mørk og mystisk, en gudeagtig "Overdoktor" - arrgh.
Remembrance er flot restaureret, men altså ikke min kop te.

The Caves of Androzani (TV: marts 1984, DVD: juni 2001)
Mange sætter Peter Davisons æra højt; selv finder jeg den på det jævne og distraheres til stadighed (unfair, indrømmet) af mindet om Davison som Tristan Farnon i **Folk og fæ** fra dansk tv i de tidlige 80ere. Han er en glimrende skuespiller; problemet ligger i karakteristikken af Doktoren som lidt af et skvat.
Som det ofte er blevet påpeget er **Caves**, Davisons sidste historie, ironisk nok også hans bedste!

Doctor Who aka **The TV Movie** aka **Enemy Within** (TV: maj 1996, DVD: august 2001)
Doktoren kysser en kvinde, erklærer sig som halvt menneske - og det er nogle af filmens *mindre* problemer. Bedømt *udenfor* kontekst ok scifi-underholdning, men en fornærmelse mod seriens ånd.

Vengeance on Varos (TV: januar 1985, DVD: oktober 2001)
Colin Bakers stjerne hos Who fans står lavt, hvilket efter min mening skyldes de rodede produktionsforhold i hans æra snarere end mangel på skuespiltalent. Jeg har sympati for Baker II og historien er god med idéer om sadistiske reality shows som er tankevækkende aktuelle.

The Tomb of the Cybermen (TV: september 1967, DVD: januar 2002)
Beviser, at serien længe før Hinchcliffe/Holmes forstod at stjæle idéer fra Hammer. Variation over mumiefilmene, endda med George Pastell i rollebesætningen! Anbefales på det varmeste.

The Ark in Space (TV: januar/februar 1975, DVD: april 2002)
Vist på dansk tv 1980 og alene derfor har den høj status hos undertegnede, men historien holder virkelig. Tom Baker har for alvor fundet sin rolle og kemien mellem ham, Elisabeth Sladen (Sarah) og Ian Marter (Harry) er fabelagtig.
Valgfri nye digitaleffekter af rumstationen *Nerva*.

Carnival of Monsters (TV: januar/februar 1973, DVD: juli 2002)
En sjov røverhistorie med drabelige monstre, tidssløjfer, britiske overklasseløg og lumske, asiatisk inspirerede bureaukrater.

The Key to Time: The Ribos Operation, The Pirate Planet, The Stones of Blood, The Androids of Tara, The Power of Kroll, The Armageddon Factor (TV: september 1978 - februar 1979, DVD: oktober 2002)
Key boksen (kun udsendt i USA!) omfatter hele sæson 16. Sæsonens samlende tema er jagten på delene til den titulære nøgle; en kosmisk MacGuffin efterstræbt af to guddommelige magter, Den Sorte og Den Hvide Vogter.
Min favorit er den universelt udskældte **The Power of Kroll** som jeg finder ganske charmerende trods den ynkelige realisering af blæksprutternonstret Kroll.

The Aztecs (TV: marts - juni 1964, DVD: oktober 2002)
Verdenshistorien står ikke til at ændre, er moralen her. Fint nok, men jeg tænder desværre ikke rigtig på Hartnells æraen. Første anvendelse af *VidFire*-teknikken.

Resurrection of the Daleks (TV: februar 1984, DVD: november 2002)
Decideret kedelige historie og så hjælper det ikke, at DVD'en kom indpakket i kinky gummi og med lyden remixet i dolby 5.1.

The Seeds of Death (TV: januar - marts 1969, DVD: 17.februar 2003)
Lidt svag og langtrukken, men Troughton leverer den klassiske sentens *"Your leader will be angry if you kill me; I... I'm a genius!"*

The Talons of Weng-Chiang (TV: februar - april 1977, DVD: 28.april 2003)
Hinchcliffes sidste job som producer for serien; han og Holmes kaster alle hæmninger overbord og leverer en pragtfuld gyser med talrige referencer til Conan Doyle, Jack the Ripper, Sax Roehmer og Spøgelset i Operaen. Et must!

The Dalek Invasion of Earth (TV: november/december 1964, DVD: 9.juni 2003)
Steen Schapiro vil nok hade mig for at skrive dette, men jeg foretrækker faktisk Peter Cushing spillefilmen baseret på tv-historien...

Earthshock (TV: marts 1982, DVD: august 2003)
The Cybermen er tilbage. En ok, men ikke fantastisk historie som mest huskes for en af rejseledsagernes voldsomme død.

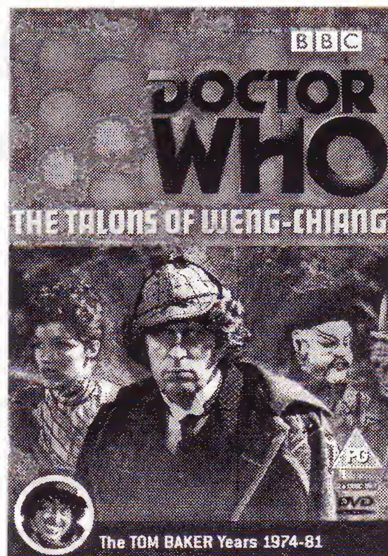
The Two Doctors (TV: februar/marts 1985, DVD: september 2003)
Doktor 6 møder Doktor 2 i en fornøjelig historie filmet *on location* i Seville. Plottet omhandler en race af morderiske ædedolke, *androgums* i ledtog med Doktorens gamle modstandere, *the Sontarans.* Alene tilstedeværelsen af Troughton og Hines (tilbage i rollen som Doktor 2s ledsager Jamie) er pengene værd, selvom jeg bliver vemodig ved synet af den tydeligt alderdomssvækkede Troughton i hans sidste gæsteoptræden. Han døde i 1987. Ekstra-materialets højdepunkter er **Behind the Sofa,** en hyldest til Robert Holmes og **A Fix With Sontarans,** produceret for tv-showet **Jim'll Fix It,** hvor en lille dreng får opfyldt sit ønske om at flyve i *The TARDIS*!

The Curse of Fenric (TV: oktober/november 1989, DVD: oktober 2003)
DVD'en tilbyder en omklippet "filmudgave" med nye effekter, restaurerede scener og 5.1 lyd. Al ære og respekt for det, selvom jeg ikke bryder mig om historien.

The Three Doctors (TV: december 1972 - januar 1973, DVD: november 2003)
Historien er tyndbenet, Hartnell dødssyg og har kun få scener, men Troughton og Pertwees sammen og modspil er herligt. Spændende interviews m.m. i ekstramaterialet.

The Visitation (TV: februar 1982, DVD: januar 2004)
Jeg står undrende overfor valget af denne kedelige Davison titel så kort tid efter **Earthshock** som heller ikke var noget at råbe hurra for! En skuffende start på året.

Pyramids of Mars (TV: oktober/november 1975, DVD: marts 2004)
I skrivende stund på vej til redaktionen fra England, men min kære bror Joachim har været heldigere og hoverede forleden pr. telefon over den flotte billedkvalitet og det fede ekstramateriale.

The Green Death (TV: maj/juni 1973, DVD: maj 2004)
Annonceret, men som det fremgår endnu ikke udsendt. Der menes at være yderligere tre titler planlagt til udgivelse i 2004. BBC har intet bekræftet, men rygterne siger **Ghost Light, The Leisure Hive** og en boks bestående af **An Unearthly Child, The Daleks** og **The Edge of Destruction.**

BBC har som allerede nævnt slettet mange episoder fra Hartnell og Troughtons æraer, men lydsporene eksisterer stadig, takket være fans som trofast sad med en spole eller kassettebåndoptager og optog deres elskede serie på den eneste måde de kunne tilbage i 60erne (der *er* faktisk eksempler på at fans har rettet deres Super-8 kamera mod tv-skærm, men kun korte fragmenter findes pga. de høje priser på smalfilm).
Optagelserne er i de seneste år blevet udsendt af BBC Radio Collection på CD i digitalt renset udgave og med fortællerstemme, leveret af en skuespiller fra den pågældende serie, som forklarer lytteren, hvad der "sker på skærmen". Jeg har købt nogle af disse hørespil og det er fascinerende at opleve serien på denne måde, men også nemt at tabe koncentrationen, så det anbefales at læse lidt om plottet i forvejen. Kan bl.a. bestilles fra *www.amazon.co.uk.*

Til sidst et par ord om Big Finish. Dette selskab står for en række *originale* hørespil, produceret på licens fra BBC, med Doktor 5 til 8 samt gamle og nyopfundne ledsagere og skurke. Jeg har ikke haft lejlighed til at høre nogle af historierne endnu, men de kan bestilles fra selskabets hjemmeside på *www.doctorwho.co.uk/drwho.*

Redaktøren

Barbarella, Rona og Weneetryhl

- rumpiger i høje hæle (og ikke ret meget andet)

Letpåklædte heltinder er ikke et nyt fænomen i science fiction-litteratur, -film og -tegneserier; det går nogenlunde lige så langt tilbage som de mere kulørte dele af genren.

Med mellemkrigstidens amerikanske *pulp magazines* tog det for alvor fat i litteraturen: Der blev udsendt en mængde space operas, hvor uhyrer fra det ydre rum bortfører skrigende heltinder med iturevne klæder, og hvor den mandige helt altid kommer i yderste øjeblik og redder heltinden fra en skæbne værre end døden - det giver ikke rigtig nogen mening (hvad er det egentlig uhyrerne vil med disse kvinder?), men det er som om logik og sammenhæng ikke betyder så meget i den slags historier.

De fleste af de historier er glemt i dag, men også mere kendte forfattere gav deres bidrag til genren, bl.a. Edgar Rice Burroughs med serien om *John Carter of Mars*. Og det skal i den forbindelse nævnes at *sword & sorcery*-litteraturen, der ligeledes opstod i den amerikanske mellemkrigstid med bidrag fra bl.a. Robert E. Howard (*Conan the Barbarian*, *Red Sonja*), stort set ikke handler om andet end muskelsvulmende barbarer og udfordrende, minimalt påklædte kvinder med markante former!

På film og tegneserier gik det ikke helt så vildt for sig, da censuren og syndikaterne satte en stopper for de værste udskejelser. Alligevel er det muligt at finde en del letpåklædte kvinder i avisserier som *Flash Gordon* (*Jens Lyn*) og *Brick Bradford* (og uden for science fiction-genren i serier som *Terry and the Pirates*, *The Spirit* og *Tarzan of the Apes*), og især i en del hæfteserier, der ikke var underlagt de samme restriktioner. Med enkelte undtagelser (såsom *The Dragon Lady* i *Terry and the Pirates*, de kvindelige skurke i *The Spirit* og *Catwoman* i *Batman*) er de forskellige heltinder dog ret passive ofre for begivenhederne i disse historier.

En superhelteserie, der skiller sig noget ud fra mængden, er *Wonder Woman* fra 1942. Seriens kvindelige - og særdeles aktive - heltinde er amazonekrigeren Diana, prinsesse fra sagnriget Themyscira, om end hun har valgt at slå sig ned i USA. Af de gamle guder har hun fået superkræfter og evnen til at flyve. Serien blev skabt af Charles Moulton, et pseudonym for psykologen William Moulton Marston, der også er kendt for at have videreudviklet løgnedetektoren til kommerciel brug! Marston har fortalt at han skabte *Wonder Woman* for at udforske relationerne mellem kvinder og mænd, men under den amerikanske tegneseriehetz i de konforme 1950erne blev der ikke med milde øjne på den slags; især Wonder Woman blev lagt for had, beskyldt for at være lesbisk og det der var værre.

I 1960erne får de aktive, letpåklædte heltinder deres gennembrud: Emma Peel i tv-serien **The Avengers**, Phoebe Zeit-Geist i amerikaneren Frank Springer's erotiske tegneserie *The Adventures of Phoebe Zeit-Geist*, Barbarella i franskmanden Jean-Claude Forest's erotiske science fiction-tegneserie af samme navn (senere filmatiseret), og en række heltinder i tegneserier af Paul Gillon, Guido Crepax, Georges Picard, Richard Corben, og i amerikanske undergrundserier. Og udenfor science fiction-genren er et par af højdepunkterne Varla i Russ Meyer's **Faster Pussycat Kill! Kill!** (1966), og Modesty Blaise i avistegneserien af samme navn (senere filmatiseret med Monica Vitti i hovedrollen).

I det følgende vil der blive set nærmere på tre værker fra 1960erne og 1970erne: Roger Vadim's filmatisering af Forest's tegneserie *Barbarella*, dernæst Claude Moliterni og Robert Gigi's tegneserie om *Orion - planeternes befrier*, og til sidst danske Paul Arne Kring's Barbarella-pastiche om astronetten Weneetryhl Axtryhl.

Barbarella - Queen of the Galaxy

Filmen **Barbarella** - med den "danske" undertitel **Queen of the Galaxy** - er baseret på franskmanden Jean-Claude Forest's tegneserie af samme navn. Serien, der er tegnet i en enkel, elegant stil domineret af brede penselstrøg, stammer fra 1962 og er én af de tidlige europæiske voksentegneserier.

Frem til da havde den europæiske serieproduktion mest bestået af børne- og ungdomsserier; humoristiske serier som *Tintin*, *Astérix* og *Lucky Luke*, og spændingsserier som *Blake et Mortimer*, *Michel Vaillant* (Mark Breton) og *Ric Hochet* (Allan Falk). Enkelte tegnere, bl.a. franske Paul Gillon og italienske Hugo Pratt, var begyndt at tegne mere komplekse serier allerede i slutningen af 1950erne, men i det det store hele var der en udtalt mangel på europæiske voksentegneserier.

I begyndelsen af 1960erne kommer så de første europæiske voksentegneserier. De tidlige serier placerer sig gerne indenfor science fiction-genren, og har typisk et erotisk - eller endda pornografisk - indhold, men senere bliver indholdet noget mere bredt.

Barbarella (filmen) er baseret på den første Barbarella-tegneserie, og Forest skulle siden hen tegne flere andre. Starten var dog ikke nem; serien blev først bladpubliceret og vakte skandale. Efter noget besvær lykkedes det Forest at finde en udgiver og få den albumpubliceret. Skandalen blev ikke mindre deraf, men læst i dag er albummet ret uskyldigt. Under alle omstændigheder var der potentiale for en filmatisering.

Filmen kom i 1968 og byder på en række berømtheder: Den blev produceret af legenden Dino De Laurentiis, og instrueret af Roger Vadim (der et tiår før havde skabt skandale med Brigitte Bardot's debutfilm **Gud skabte kvinden**). Manuskriptet blev skrevet af beat-

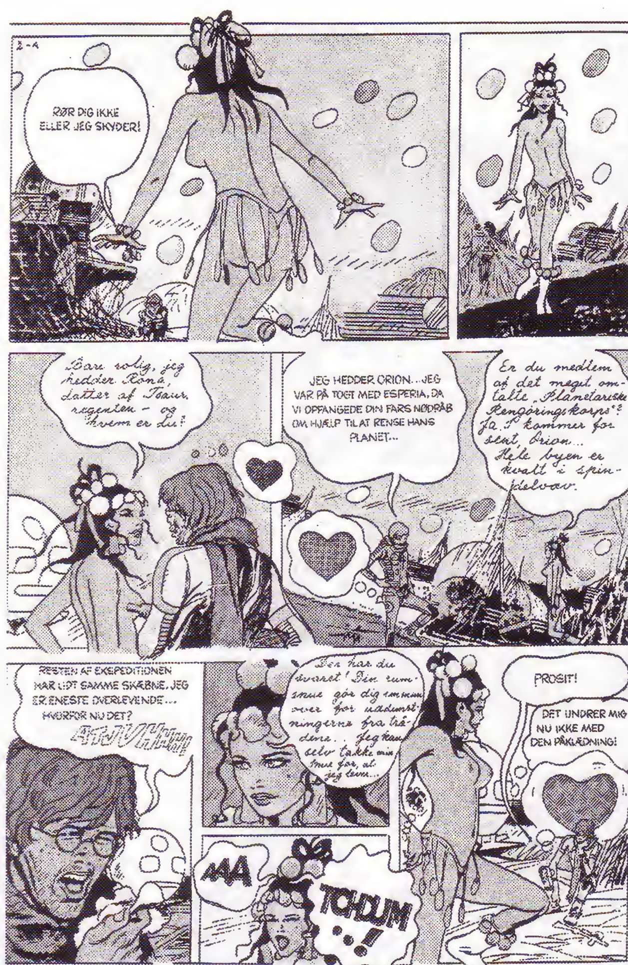
nik-legenden Terry Southern (der tidligere havde været med på manuskriptet til **Dr. Strangelove** og året efter var med til at skrive **Easy Rider**). Hovedrollen blev spillet af Vadims daværende kone Jane "Hanoi Jane" Fonda - der senere tog afstand fra filmen, som hun mente ikke var tilstrækkeligt seriøs! - og i andre roller sås David Hemmings (der var blevet et navn på hovedrollen i Michelangelo Antonionis **Blow-Up** (1966)), 1960er-ikonet Anita Pallenberg (der bl.a. hang ud med Mick Jagger og Keith Richards) i rollen som den onde, sorte dronning, den franske mimiker Marcel Marceau og John Philip Law, kendt fra en række italienske genrefilm (bl.a. **Diabolik**). Der var nærmest på forhånd dømt kult!

Filmens kultstatus skyldes vel især to ting: Dels de mange særegne dragter, Barbarella skifter mellem i løbet af filmen. Der er tale om ret karakteristiske og umiddelbart genkendelige kropsnære, lårkorte, futuristiske metal- og plasticdragter, som straks skabte stil. Og dels er der en række scener man ikke glemmer igen: Filmens åbningsscene, hvor Barbarella i vægtløs tilstand afførersig sin rumdragt, der stykke for stykke driver væk, og hun viser sig at være helt nøgen indenunder. Der er faktisk en kort øjeblik, hvor man ser hende *full frontal* (hvis det ikke bare var undertegnede, der blev ramt af syner!), men så glider forteksterne ind over og skjuler det. Eller der er scenen, hvor Barbarella og Dildano (David Hemmings) tager et syretrip, og bringes til orgasme ved at sætte fingerspidserne mod hinanden!

Filmens historie rammer vel ikke ligefrem de filosofiske dybder i **Rumrejsen år 2001**, men mindre kan også gøre det: I år 40.000 e. kr. har der hersket fred og kærlighed i århundreder, men universet er truet af videnskabsmanden og overløberen Duran Duran - der senere lagde navn til den engelske teknopopgruppe - og hans uhyrlige positroniske våben. Kun Barbarella, den 5-stjernede astronavigatrice med dobbelt godkendelse, rumskibet Alpha 7 og et arsenal af antikke våben, kan redde dagen! Men farerne lurer på Lythion i Tau Ceti, hvor Duran Duran holder til: Den sorte dronning og de uhyggelige kødædende dukker. Og de lokale beboeres interesse i kærlighed - på den gammeldags måde - er også en hindring! Og så er der Barbarellas talrige kostumeskift. Vil hun kunne nå at fuldføre sin opgave og stoppe Duran Duran inden garderoben slipper op?

Man skal nok ikke tage det alt for alvorligt, og efter undertegnedes mening gør filmen sig bedst ved at blive set i sammenhæng med andre af tidens popart-inspirerede film og tv-serier, bl.a. Joseph Losey's **Modesty Blaise**-filmatisering (1966) og tv-serier som **The Avengers** og **The Saint**. Set i den kontekst er Barbarella afgjort værd at se.

Den danske DVD er uden ekstramateriale, bortset fra den originale biograftrailer, der er i temmelig dårlig kvalitet. Selve filmen er dog et fint print i letterbox-format, så her er der ikke noget at betænke sig på.

Orion og Rona

Claude Moliterni og Robert Gigi hører til den gamle generation af franske tegneserieskabere, og har i tidens løb stået bag en række serier, både sammen og hver for sig. De er nok bedst kendt for albummet om *Orion - planeternes befrier* fra 1974, og for den let erotiske agentserie om *Scarlett Dream*, som de producerede fire albums med i perioden 1967-1980. Men hvor *Orion* stadig holder ved en genlæsning i dag, må man nok konstatere at det ikke rigtig er tilfældet med *Scarlett Dream* (min genlæsning af *Orion* fik mig til at gå videre - jeg erindrede *Scarlett Dream* som en ganske udmærket serie, men der er åbenbart ting man skal holde sig fra at tage op igen).

Orion - planeternes befrier er en let erotisk science fiction-serie med en del kommentarer til samtiden: Ved historiens begyndelse er Det Planetariske Rengøringskorps ankommet til en planet, der er ved at blive kvalt i spindelvæv, og hvis uddunstninger har slået næsten alle indbyggerne ihjel. Heller ikke rengøringskorpset er blevet skånet, undtagen Orion der er forkølet. På planeten har kun regentens datter, Rona, overlevet, da hun også er forkølet. Det er nu ikke så overraskende, da hendes påklædning kun består af et minimalt lændeklæde!

Det skal snart vise sig at de såkaldte Krober står bag; robotter der ligner skæggede legetøjssoldater med optrækskruer i ryggen. De er ankommet nogle dage før med en gigantisk larve, de anvender til at formere sig med. Det er denne proces, som samtidig ødelægger planeten. Efter at have hævnet sig på dem drager Orion og Rona bort sammen.

På deres vej kommer de forbi flere planeter, bl.a. Thunderland - frihedens land, der er en blanding af et hippieparadis og et militærregime. Men hver gang løber de igen på Kroberne, og nu også en vis doktor Kill, der synes at have en del med sagen at gøre. På Thunderland lykkes det Orion og Rona at få renset planeten for Krober og befri indbyggerne; desværre kan indbyggerne (hvilket vil sige hippierne) ikke rigtig finde ud af, hvad de vil med deres frihed, og ender med at hærge og sprænge planeten i luften - givetvis en kommentar til hippiebevægelsen, og hvad der fulgte efter i 1970erne af betonsocialisme og fodformede, rigtige meninger!

Endelig finder Orion og Rona frem til Storkrobens planet, og møder igen doktor Kill, der efterhånden tegner til at være bagmanden. Hos Storkroben fejres at dagen i morgen er fasen for den endelige invasion. Det skal imidlertid vise sig at Storkroben blot er en gigantisk hjerne, der engang var en af de lærdeste mænd i galaksen. Kill dræbte ham for at få fat i hjernen og udnytte den. Da Orion og Rona kortslutter hjernen, går Kroberne amok, dræber Kill og begår selvmord.

FOR SÅLEDES SKAL DE INTELLEKTUELLE GÅ TIL GRUNDE I DERES EGET HJERNESPIND!

Det er en sær oplevelse af genlæse *Orion*, og det er svært for mig at bedømme den blot nogenlunde nøgternt. Den franske udgave er fra 1974, og den kom på dansk i 1976. Det er så været på det tidspunkt, hvor jeg var 14 år at jeg læste den første gang. For en hel generation af tegneserielæsere blev den det første møde med den franske voksentegneserie, der på det tidspunkt ikke var nået til Danmark: Hugo Pratts *Balladen om det fordømte hav* kom først på dansk året efter, og Pierre Christin og Enki Bilals *Byen der ikke eksisterede* kom først i 1978, hvor der så for alvor begyndte at komme europæiske voksentegneserier på dansk.

Men dengang var *Orion* en ret fascinerende serie, og virkede ret avanceret og erotisk for en modtagelig 14-årig - der er jo lige Rona, der hele historien igennem er iført dette minimale lændeklæde og intet andet (selvom det ikke ligefrem er strengt nødvendigt for historiens afvikling), og man forstår så godt at Orion falder for hende. Læst i dag virker historien dog sært uskyldig; det bliver ikke rigtig til noget mellem dem, hverken *on-* eller *off-screen*, og der er slet ikke noget af den pornografi, der skæmmer alt for mange serier i vore dage, eller den obligatoriske sexscene, som man efterhånden heller ikke kan undgå.

Orion - planeternes befrier er en ret tidstypisk fortælling, med en hel del velvalgte kommentarer til tiden, og selvom det ikke er den mest filosofiske eller den mest politiske serie man har set, får den alligevel leveret varen. Den er præget af en noget bastant frelsthed. Men det lå i tiden, og er ret typisk for periodens europæiske science fiction-serier. Det må også siges at doktor Kill ikke rigtig formår at træde i karakter som skurk. Men alt taget i betragtning er

Orion så afgjort ingen dårlig serie.

Weneetryhl Axtryhl

Den danske tegneserietegner Paul Arne Kring hører til gruppen af navne der debuterede i sidste halvdel af 1970erne og i 1980erne - tegnere som Peter Madsen (*Valhalla*), Ole Comoll Christensen (*Dimensions-detektiven*), Rune T. Kidde, Peter Kielland-Brandt, Mårdøn Smet og Peter Snejbjerg. Men det vil nok være i overkanten at hævde at P. A. Kring hører de største af disse navne; han har tegnet til blade og antologier, og også fået et par albums ud, men det er er efterhånden længe siden man har hørt noget til ham, og han beskæftiger sig vist ikke med tegneserier mere.

Han arbejdede i en detaljeret - ofte *for* detaljeret - lidt stiv stil, og der manglede nok lige noget dynamik i historierne - noget spontant. P. A. Kring var især fascineret af mellemkrigstiden og dens genrefortællinger, og det meste af hans produktion er krimi- og horror-historier, der er henlagt til denne periode. Hans serie om astronetten Weneetryhl Axtryhl falder således udenfor dette; der er tale om en Barbarella-pastiche - et sted i historien er der en hilsen til Jane Fonda i form af en statue af "one of the greatest stars of the 20th century" - og det nåede bl.a. at blive til en længere historie, publiceret i det nu kultdyrkede danske undergrundstegneserieblad Sejd i 1979.

Der er tale om en let, men ikke helt professionelt udført historie om Weneetryhl Axtryhl, der "kæmper de undertryktes kamp, samtidig med at hun selv søger nye erotiske eventyr", og skifter mellem talrige kostumer, der ikke

skjuler ret meget. Weenetryhl og en astronet-veninde kaldet Honey bliver deltagere i krigen mellem planeterne Cracyon og Cryx, efter førstnævnte har besat Cryx med magt. Men hvem er egentlig fjenden, når Cryx synes at være et ret barbarisk sted, der med fordel kunne civiliseres? Og snart går Cryx til modangreb, med pigerne fanget midt i kampen. - Hvad det ender med er ikke til at vide, for historien afsluttes ikke (der skulle være kommet mindst ét blad mere)...

Man læser historien med en vis fornøjelse, men det lader sig næppe skjule at den fungerer bedst hvis man har et vist kendskab til Barbarella og holder at letpåklædte rumpiger.

Erling Søby

Udgivelser

DVD: **Barbarella - Queen of the Galaxy**, 2000 (Barbarella, 1968), 94 min., 2.35:1, Paramount. Ekstramateriale: Biograftrailer.

Claude Moliterni og Robert Gigi: *Orion - planeternes befrier* (Gutenberghus Bladene, 1976).

P. A. Kring: *Weneetryhl* 1 (Sejd nr. 13, 1979).

Man kan aldrig få nok af det gode! Jack J., Heine og 5 eksemplarer af **Rockerne og discodrengen** i redaktørens lejlighed, sommeren 2003. Se også side 30.

Fortidens nazilæger hærger igen

De var 2. Verdenskrigs selvbestaltede bødler, den ariske race, herre over liv og død. Klaprende støvler, strækmarch, hagekors, koncentrationslejre, gaskamre, tortur, skrig, massegrave og millioner af døde. Der er vel næppe en krig, der er mere vel dokumenteret end 2. Verdenskrig. Dokumentarfilm som spillefilm, museer og ikke mindst i tusindvis af bøger, beretter om krigens udvikling, menneskeskæbner og ikke mindst det skræmmende i at én mand havde så meget magt over et folk. Når han talte til nationen, havde han alle i sin hule hånd, hvilket gjorde ham til én af de mest magtfulde ledere, verden nogensinde har set.

Hvor menneskefjendsk Hitlers regime end var, så er det til stadighed omkranset af en mystik, der gør, at folk betaler vanvittige summer for klenodier fra nazitiden. At vi mennesker fascineres af det makabre, er ingen nyhed. Ikke at størsteparten af befolkningen dermed sympatiserer med sådanne rædselsregimer, gudskelov, men ligesom at folk stiller sig op og kikker på en ildebrand, eller skaber trafikpropper i forbindelse med bilulykker, da alle ønsker et glimt af de tilskadekomne, så er der noget dragende i det groteske. Filmmediet afspejler på fornemmeste vis vores fascination af det morbide. Ethvert tænkeligt mareridt er udlevet på film lige fra kæmpemæssige edderkopper til bestialske massemordere. Hvad der er det mest skræmmende, er naturligvis et individuelt spørgsmål, men for de mennesker der husker/oplevede 2. Verdenskrig, er det selvsagt en stærk oplevelse og vi andre, der endnu ikke var født, har ikke problemer med at sætte os i deres sted. Hvad der skete i fyrrerne, må *aldrig* ske igen! Ingen køer er hellige, i hvert fald ikke på det store lærred, og derfor konfronterer en type film os med tanken om, at der rent faktisk findes overlevende nazister fra 2. Verdenskrig, der drømmer om at genoplive 'det gamle rige'. At der var nazister, der flygtede fra Tyskland for at undgå retsforfølgelse, er en historisk kendsgerning. Det er ligeledes ingen hemmelighed, at der siden krigens afslutning er fundet tidligere nazister i såvel de sydamerikanske lande som i andre fjerne afkroge af verden langt væk fra Tyskland.

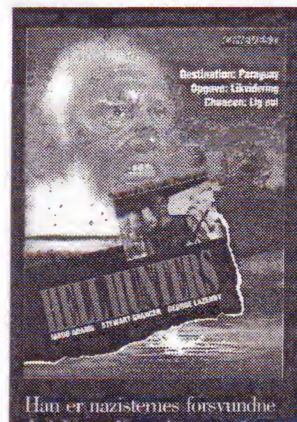
Den mest kendte film omhandlende 'en gammel nazilæge på spil igen', er Franklin J. Schaffners **The Boys from Brazil** (1978). Filmen foregår i Sydamerika i halvfjerdserne, hvor Hitlers forsvundne læge Dr. Mengele eksperimenterer med at skabe en ny race af klonede drenge udvundet fra Hitlers gener! Den ellers altid så pæne Gregory Peck ses i rollen som den berygtede dødslæge, der dog opdages i sine syge eksperimenter og får 'Lieberman' (Laurence Oliver) på nakken. Filmens provokerende tema skabte røre i sin samtid, selvom det langt fra var den første film, der legede med tanken om nazister, der forsøgte at skabe en ny herrerace; til gengæld var det den første på et større budget. Af tidlige lowbudget film findes eksempelvis Herbert J. Leders **The Frozen Dead** fra 1966, hvor en nazilæge har nedfrosset hoveder fra en række indflydelsesrige nazister, som han påtænker at bringe til live, så snart han er i besiddelse af nye, friske kroppe! Hoved-ideen blev genbrugt to år senere i David Bradleys **They Saved Hitlers Brain**, hvor det viser sig, at Hitlers hoved blev smuglet ud af Tyskland inden rigets kollaps. Cirka tyve år senere, et sted i Sydamerika, kidnapper en flok nazister en toplæge og tvinger ham til at bringe Hitler til live igen!

Én af denne subgenres bedste indslag er Ken Wiederhorns **Shock Waves** (1977), der omhandler en gruppe mennesker, som strander på en øde ø, da deres skib er gået til grunde. Uheldigvis for dem regeres øen af nazizombier under ledelse af en gal videnskabsmand spillet af ingen ringere end Peter Cushing! Tanken om at der på en øde ø, et sted i verden, skabes nazister, er ekstremt modbydelig. Derfor var det oplagt at medtage **The Lucifer Complex** (man er vel bizar?!), der er den første af tre film, i den selvudnævnte genre *Fortidens nazilæger hærger igen*, som jeg har valgt at kaste et blik på, da den ligesom **Shock Waves** omhandler nazister på en ø, der er i færd med at udvikle en ny race, der har til formål at overtage verden!

The Lucifer Complex
Instruktør: James T. Flocker/ Kenneth Hartford/David L. Hewitt
USA, 1978
DK-video: 'Nazi junglens helvede' (Westcon Home Video, cirka 90 minutter - fullscreen)

Selv efter at ha' set i tusindvis af film, gode som dårlige, er det muligt at støde på filmiske udskejelser, der efterlader én i chok. Ikke fordi denne film på nogen måde er uhyggelig rent spændingsmæssigt, men det er mig en gåde, hvordan nogen overhovedet kunne overveje at skyde så meget som fem kroner i dette talentløse produkt. Dette er filmen, der ALDRIG skulle have set dagens lys! Først og fremmest er det tydeligt, at den er stykket sammen af to vidt forskellige optagelser, hvilket uundgåeligt giver et ujævnt resultat. De første tyve minutter af filmen går med, at en mand på en øde ø ser optagelser fra verdenshistoriens gang. Billeder fra 1. Verdenskrig afløses af Hitlers fremmarch under 2. Verdenskrig. Derpå følger uddrag af en koncertoptagelse fra 'Woodstock' efterfulgt af en række krigsbilleder fra Vietnam. Efter denne ørkenvandring, med uinspirerende klip, kommer han til året 1986, hvor han vælger at se en optagelse til ende... En bus med højtstående politikere gasses ihjel og derpå erstattes de af kopier (kloning)! 'Manning' (Robert Vaughn) der arbejder for efterretningstjenesten, kommer på sporet af sagen, men sendes imidlertid til Sydamerika, da en række fly på mystisk vis er forsvundet ud for nogle øer. Mannings fly styrter ned, da han nærmer sig øgruppen (spørg mig ikke hvorfor?!), men han når at udløse sin faldskærm og lander på én af øerne.

Øen viser sig at være en militærbase, hvor soldaterne bærer armbånd med hagekors! Bedst som Manning snuser rundt, får en hund færten af ham og snart er nazisterne efter ham. De overmander ham og via et slag i hovedet sendes Manning til tælling. Han vågner ved, at en doktor fortæller ham, at han er på verdens mest avancerede hospital og kan være ganske rolig. Doktoren siger endvidere, at han i vildelse har fablet om nazister, hvilket skyldes, at han som bekendt var krigsfange under 2. Verdenskrig og stadig er traumatiseret af oplevelsen. Manning tror doktoren, indtil en pige der er undsluppet sygeplejerne, fortæller, at dette er en forsøgslejr, der kloner nazizombier! De gør oprør mod nazisterne med hjælp fra en flok kvinder, som de forinden har løsladt (blev brugt som avlsdyr!). Det hele kulminerer med, at de til sidst står ansigt til ansigt med den nu mere end 80årige Adolf Hitler! Der Führer siger, at selvom oprørerne vandt slaget på øen, så vinder 'Det Fjerde Rige' det samlede slag, da de klonede mennesker (maskerede nazister!) allerede har bredt sig rundt omkring i verden! Manden på øen slukker for fremvisningen. Det må formodes, at han er den sidste overlevende på kloden og han har netop konstateret, at mennesket er destruktivt af natur og dømt til at gå under! Slut!

Tja, hvad skal man sige til sådan en omgang?! Det lyder som fortræffelig underholdning, men det er det ikke! De slag der udkæmpes på øen, er så latterligt udført, at man som iagttager stivner i forbavselse. Det efterlader een i hjælpeløs tilstand og umuliggør selv noget så simpelt som at trykke 'fastforward' på fjernbetjeningen til videoen! Eksempelvis kører nazisterne rundt i en tank, i et forsøg på at stoppe Manning og Co., og det er så tydeligt, at militærbyen på øen samt den tank er en miniaturemodel. Filmen skæmmes yderligere af, at action-/krigsscenerne er helt igennem tamme og således er der ikke en dråbe blod i farvandet og manglen på nerve og intensitet er udtalt. Eneste gode påfund er glasmontrerne med de mennesker, der er ved at blive klonet, samt den aldrende Hitler der pludselig dukker op. Ak ja, den danske videotitel *Nazi junglens*

helvede smagte bestemt af mere, men det er ikke første gang, at en lovende titel har indeholdt en fuser af rang.

Hell Hunters
Instruktør: Ernst R. von Theumer
USA/Vesttyskland, 1986
DK-video: 'Hell Hunters' (Esselte Video/Video Trade, cirka 95 minutter - fullscreen)

Sjældent er julelyset, i mine øjne, blevet tændt med sådan en glød, som da jeg læste handlingsbeskrivelsen af **Hell Hunters**, på IMDB, umiddelbart efter fundet af filmen på et kræmmermarked: *"A Nazi scientist, wanted as a war criminal, develops a spider serum that turns people into fascist Nazi zombies"!* Lyder det ikke bare fantastisk?!

I Sydamerikas jungle, nærmere præcist i Paraguay, skjuler sig en tysk nazist, der flygtede fra sit hjemland, efter 2. Verdenskrigs nederlag, for mere end fyrre år siden. Han kaldes ikke 'doktor' for ingenting, da han via sine eksperimenter har opnået store resultater, men intet kan måle sig med den opdagelse, han netop har gjort sig i form af en hidtil ukendt edderkoppeart. De er meget små, disse edderkopper, men ikke desto mindre er de i stand til at gøre deres fjender viljeløse og ved hjælp af deres gift drømmer doktoren om at skabe et nyt herrefolk - et folk der gør præcist, hvad han befaler! Hans plan er at sprede giften via drikkevandet og forsøgsbyen skal være Los Angeles! Alt ser ud til at lykkedes for doktoren, som egentlig hedder 'Martin' (Stewart Granger), indtil den dag hvor hans eneste familiemedlem 'Karl' (William Berger) gifter sig med 'Amanda' (Maud Adams). Hun er ikke bare en almindelig amerikansk kvinde, der læser sladderblade og ser skod-TV, men der i mod en nazijæger! Hun møder doktoren, hvis betroede hvisker ham i øresneglen, at hun er en anden, end den hun giver sig ud for at være, og må straks likvideres. Nogle dage senere, efter at ægteparret har forladt doktorens hjem, finder Karl sin kone på et lufthavnstoilet med halsen skåret over! Nazisterne tror, at nu er problemet ude af verden, indtil det kommer dem for øre, at Amanda førte dagbog og efter som hun har set doktorens skjulested og sandsynligvis har beskrevet det, så skal de have fat i den dagbog. Amandas datter 'Ally' (Candice Daly) rodes ind i mysteriet sammen med Amandas bedste ven 'Tonio' (Rômulo Arantes). Hans mor blev ligeledes dræbt af doktoren. Hele hans liv har han drømt om at hævne mordet og med de sandsynlige henvisninger til nazistens skjulested i dagbogen, kan drømmen realiseres. En hæsblæsende junglekamp tager sin begyndelse.

Den tyske instruktør Ernst R. von Theumer, der lavede den ganske underholdende kvindefængselsfilm **The Big Bust Out** (1972), vil næppe blive husket for **Hell Hunters**. Det er filmen, der havde potentialet, via det på papiret fantasifulde manuskript (edderkoppegift der gør mennesker viljeløse!), men desværre løber det ud i sandet. Den største skuffelse er helt klart, at doktoren ikke når at få spredt giften og hans grumme plan bliver dermed aldrig realiseret. Der i mod ender filmen, som så mange andre actionfilm, i skududvekslinger og biljagter - altså noget der er set tusind gange før og tilmed bedre udført. **Hell Hunters** er nemlig ikke overbevisende i sine actionscener, jo vel er der et par halvblodige indslag, men det var der også i tidens øvrige actionfilm som eksempelvis 'Missing in Action'-filmene med Chuck Norris. Tilmed er der alt for meget snak i **Hell Hunters** og for mange scener er gabende kedelige uden egentligt formål. Ét af de få underholdende indslag indtræffer hos doktoren, der fortæller sine disciple om giftplanerne, mens de ser nazioptagelser. Doktoren beretter om de gamle kammerater, mens han nyder parraderne, disciplinen og ikke mindst strækmarchen! Totalt grumt! Nogle få højdepunkter kan dog ikke retfærdiggøre 95 minutters spilletid og Hell Hunters må lide den tvivlsomme ære at gå fortjent i glemmebogen.

Angel of Death
Commando Mengele
Instruktør: A. Frank Drew White [Andrea Bianchi]
Italien, 1986
DK-video: 'Angel of Death' (Metronome/VCM, cirka 88 minutter - svagt letterboxed)

I halvfjerdserne lavede italienerne en række depraverede nazifilm, hvis formål var at chokere publikum med udpenslet vold og sleaze. Filmene foregik i 2. Verdenskrigs koncentrationslejre, hvor man fulgte nogle kvindelige ikke-ariereres mareridt, der bød på daglige voldtægter og tortur. Film som Bruno Matteis **Women's Camp 119** (1977) er noget af det mest politisk ukorrekte, der kan opdrives, da der i den grad slås plat på andre menneskers lidelser. Taget i betragtning af at italienerne selv deltog i 2. Verdenskrig, er det på alle måder grænseoverskridende, at de lavede film om de modbydeligheder, som de i efterkrigsårerne forsøgte at finde tilgivelse for. Uanset hvor smagløst det end synes at forekomme, må man give *støvledrengene*, at de leverede varen i form ekstremiteter, og hvis man har hang til bizar underholdning, så er følgende film værd at opstøve: Sergio Garrones **SS Camp Womens Hell** (1976) og **SS Eksperiment Love Camp** (1976), Luigi Batzellas **Beast in Heat** (1977), Mario Caianos **Nazi Love Camp 27** (1977), Rino Di Silvestros **Deported Women of the SS Special Section** (1976) og ikke mindst Cesare Canevaris Nazisleaze-meisterwerk **Gestapos Last Orgy** (1976)! Nazisleazegenren gik i sig selv i slutningen af halvfjerdserne og de forsøg der har været ud i den type film siden hen, har ikke nået fortidens skelsættende rædsler til støvleskaftet! **Angel of Death** er den tredje og sidste film, der anmeldes, i denne artikel, om *Fortidens nazilæger der hærger igen*. Efter som den foregår efter krigens afslutning, vil det ikke være fair at sammenligne den med halvfjerdsernes nazisleazefilm, der som sagt foregik under krigen, så det vil jeg helt undlade.

Angel of Death handler om jagten på én af de mest berygtede nazister i form af Doktor Josef Mengele - manden der eksperimenterede på kvinder som børn, jøder og sigøjnere og alle såkaldte ikke-ariere. 'Marc Logan' (Antonio Mayans), hvis forældre blev myrdet i en koncentrationslejr, har dedikeret sit liv til at jage nazister. Af omveje kommer han på sporet af 'Karl' (Howard Vernon), der meget vel kunne være Doktor Mengele i forklædning. Marc er sikker på, at Karl og Mengele er én og samme person, men 'Ohmei Felsberg' (Fernando Rey) der er hjernen bag jagten på gamle nazister, forlanger stensikre beviser og det kan Marc ikke levere. Beviserne må først skaffes og med hjælp fra gode venner kaster Marc sig ud i det dødsensfarlige projekt.

Andrea Bianchi, der muligvis har instrueret filmen sammen med Jesus Franco (flere kilder hævder Francos deltagelse i instruktionen, men det er ikke endeligt dokumenteret), står bag denne film, hvis rodede handlingstråde i filmens første halvdel, er yderst distraherende, men som jagten på beviset, der kan fælde doktoren, bliver det toneangivende, forbedres oplevelsen betydeligt. Sideløbende med at Marc og hans venner arbejder på at skaffe de nødvendige beviser, mødes doktoren men en række højtstående politikere fra de sydamerikanske lande (filmen foregår i Sydamerika), hvor han præsenterer sin plan om at skabe 'Det Fjerde Rige'. Han siger blandt andet: *"Abraham Lincolns dumme slogan: Alle mennesker er født lige, er blot en dum løgn! Det skal ødelægges for evigt! Demokratiet er en myte. Et propaganda-trick fra de dovne. Disse parasitter som ikke er værdige til at blive kaldt mennesker. Kun blind lydighed kan få underklassen til at arbejde og skabe velfærd for den herskende klasse - for jer. Deres herrer!"*. Howard Vernon lægger virkelig sjæl i rollen og siger blandt andet til sin tro væbner Christopher Mitchum: *"Mine eksperimenter skal skabe en ny menneskerace! Herrefolket, som Føreren ønskede, skal beherske verden!"*. Derpå viser han ét af sine eksperimenter til Mitchum - en mand med abetræk (hans mor blev befrugtet med sæd fra en chimpanse!)! **Angel of Death** er en tossefilm, men på uforklarlig vis er den ganske underholdende. Filmens store scoop er helt klart Howard Vernon, der leverer en suveræn præstation som den inkarnerede nazist, der vil genrejse det tabte rige. Filmen er ikke decideret blodig, men der er et par scener, hvor nazister som nazijægere gennemhulles af kugler, så der kommer lidt blodpletter på skærmen. Ellers er det en typisk actionfilm fra firserne med et kikset synthesizer soundtrack, hvis titelmelodi bliver gentaget i det uendelige. Filmen er ikke nem at finde, men skulle den stå og støve på et kræmmermarked til en 10er, så er den værd at investere i.

Tja, det var sidste ord om *Fortidens nazilæger hærger igen*. Hvor mange film der passer på denne kategori/genre, skal være usagt, men der er utvivlsomt flere. Til gengæld er det yderst tvivlsomt, om du har lyst til at se flere film i den dur, når du har slidt dig gennem **The Lucifer Complex**, **Hell Hunters** og **Angel of Death.**

Nils Markvardsen

SVF står for Science Fiction

Tidligt i 70'erne købte min mor en døgnkiosk i Århus - omtrent samme tid som **Jaws** kom i biograferne - jeg var meget opslugt af filmplakaten til denne film - min børnehaveklasselærer var foruroliget over min evne til at tegne en haj set i det perspektiv... billeder optog mig... well, i min mors døgner var der mange fantastiske ting, udover specielle danske **Jaws** publikationer man kunne folde ud til kæmpe plakater - gud ved hvad den slags var værd i dag? - hvis jeg bare havde dem...

NÅ, men boghylderne.... suk, disse grafiske covers - sjuskede collager, men kompositoriske perler, andre verdner, rumskibe, en nøgen kvinde...kravlende... og mærkelige figurer - jeg måtte bare eje dem - og tegne af efter billederne (min klasselærer gik vistnok til psykolog.... det beroligede hende dog en dag jeg tegnede en ishockey-spiller til en konkurrence for Frisko Is --- jeg vandt desværre ikke, måske skulle jeg have tegnet en vampyr... og vampyrer tegnede jeg... i massevis).

Jeg kan ikke huske navnet på min mors kiosk - den lå på Tietgens Plads.... lagret af bøger havde hun i et kælder rum under butikken. Indgangen til kælderen var direkte fra gulvet foran disken hvor man løftede en lem op og ned af en stige.... (engang faldt min mor ned af den stige, og besvimede - en kunde og lille jeg måtte vække hende) der var oceaner af *SVF*-bøger... bunkevis - jeg husker tydeligt hvordan jeg altid noterede mig disse bøger - overalt hvor jeg kom - selv i Fjellerup, hvor noget familie havde en sommerhus.... kiosken havde dem også (sci-fi i yderregionerne...) ho .... i en anden del af familien var en vicevært, han samlede altid bøger sammen til mig, som folk havde smidt ud i kassevis, der var SVF, *Midnatsgyseren*, *Iskolde Gys*, og alle de andre - bogstativerne fra 70'erne var fyldt med disse bøger - det kan selvfølgelig være et mindtrip... UANSET - fik SFV sci-fi mangfoldiggjort og frem i det offentlige rum - i folks (min) bevidsthed .. og tak for det...

Udover Stig Vendelkær bøgerne var jeg var totalt hooked på Midnatsgyseren - ærlig talt var/er jeg mere til gys og gru end til sci-fi.... Jeg fik altid bøgerne af min mor - de pyntede på hylderne sammen med *Gru*, *Vampyr*, *Dracula*, *Vampirella* og alle de andre herlige 70'er udgivelser. Mine venner kiggede altid underligt på mig - de læste jo *Anders And*?!

Engang mine forældre havde været i byen - og mine bedsteforældre passede mig, stod jeg op ved 03:30 tiden (da mor og far kom hjem) - og fortalte dem alle at nu var det fuldmåne - så vampyrerne var ude..... familien var vistnok i chok... noget der har forfulgt mig til samtlige suppe/steg/is-fester ved taler og sange....

Nogle år senere begyndte jeg at læse bøgerne - og tegne af efter forsider (også af Gru) gjorde jeg stadigvæk... well, bøgerne gled lidt i baggrunden - filmene kom - i midten af 90'erne blussede interessen atter op, jeg jagtede bøgerne (og bladene) (vildt), i den blå avis søgte jeg bare efter "Stig Vendelkær bøger" og fik mange henvendelser - een står klart - en fyr fra sjælland - som jeg købte enorme bunker af - fortalte at Sven Holm (*Jeg - en kvinde 1+2*) faktisk og Stig Vendelkær var en og sammen person... jeg har aldrig tjekket, måske løgn - hvad ved jeg... men han fortalte, at det var en offentlig hemmelighed.

Well, jeg læste og læste - og glemte lidt bøgerne igen - indtil *Obskuriøst* og en vis Henrik Larsen ødelagde min aftener med sene behagelige opringninger - resten kender du.....

Frank Brahe

Redaktøren supplerer: Selv om jeg som 13-14-årig med fornøjelse læste ungdomsbøger som John Christophers Tripoderne og Thorstein Thomsens naivt-røde Rejsen til Planeten Droj, lå mit hjerte klart hos den "voksne" science fiction. Den elektriske myre og Historier fra en anden verden fra skolebiblioteket og fra folkebibliotekets voksenafdeling Historier fra andre verdener (Tage La Cour serien), Tidsmaskinen... Men den bogserie jeg holdt mest af var "SV Science Fiction serien". Nogle af de tidligste jeg mindes at have læst var Solens gyldne æbler og En håndfuld mørke. Fordi jeg dengang ikke vidste hvor mange titler, der var i serien og udvalget

varierede fra bibliotek til bibliotek var det i årevis en kilde til glædelig overraskelse at kunne finde stadig nye titler. Et år i sommerhus var jeg så boghungrende at jeg i selskab med min farmor besøgte det lokale bibliotek som lå på et plejehjem og gjorde to gode fund: Fra den hvide hjort og Ti verdener. Så var den sommer reddet.

Sjusket layoutet og oversat, kitschet-kulørt af udseende og hvad så? Jeg elsker den dag i dag de psykedeliske collage-forsider såvel som de vidtløftige, lommeuldsfilosofiske omtaler af det øvrige katalog sidst i bøgerne, hvor man også kunne samle kuponer og opnå chancen for at vinde en rejse med første ordinære raketafgang til Månen eller Mars! Måske var ikke alle titler lige lødige - men de underholdt og var ofte vitterligt "mere spændende end nogen kriminalroman". Der er for mig noget magisk ved disse bøger; en varm fornemmelse af barndommens sommerferier og dagdrømmerier. Ray Bradbury ville forstå.

SV Science Fiction-serien

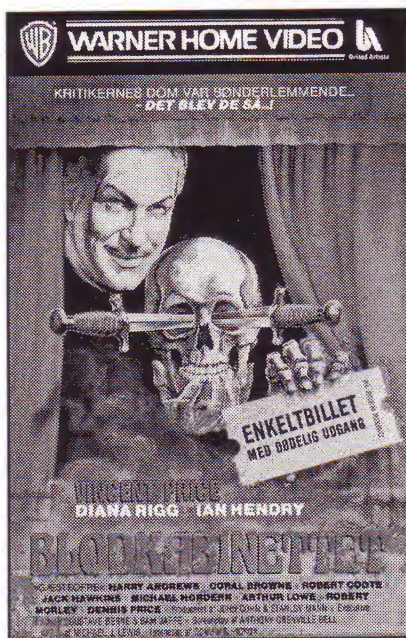
Aldiss, Brian: De mørke lysår
Aldiss, Brian: Fra tid til anden
Aldiss, Brian: Salviatræet
Anderson, Poul: Oprørske verdener
Anderson, Poul: Tidens vogtere
Asimov, Isaac: Evigheden er forbi
Asimov, Isaac: Jorden er os nok
Asimov, Isaac: Robot
Asimov, Isaac: Selv guderne
Asimov, Isaac: Stålhulerne
Ballard, J.G: Krystalverdenen
Ballard, J.G.: Slutstranden
Bester, Alfred: Tankepoliti
Blish, James: Sort påske
Bradbury, Ray: Barn af i morgen
Bradbury, Ray: Den illustrerede mand
Bradbury, Ray: Døden og jomfruen
Bradbury, Ray: Feberdrøm
Bradbury, Ray: Ildsøjlen
Bradbury, Ray: Jeg synger kroppen elektrisk
Bradbury, Ray: Mælkebøttevin
Bradbury, Ray: Solens gyldne æbler
Bradbuy, Ray: Frost og flammer
Brown, Frederic: Gys og gru
Clarke, Arthur C. (red.): Tidssonde
Clarke, Arthur C.: Ekspedition til Jorden
Clarke, Arthur C.: Fra den hvide hjort
Clarke, Arthur C.: Rendezvous med Rama
Clarke, Arthur C.: Ti verdener
Clarke, Arthur C.: Ud af barndommen
Cour, Tage la (red.): Rejser i tid og rum
Delany, Samuel R.: Skæringspunkt
Dick, Philip K.: En håndfuld mørke
Dick, Philip K: Manden i den store fæstning
Eskestand, Tage: Flygtninge fra himlen
Finney, Jack: Tidens ur
Franke, Herbert W.: Einsteins arvinger
Harrison, Harry: Dødens verden
Heinlein, Robert: Revolution i år 2100
Jones, D.F.: Colossus
Joseph, M.K.: Hullet i nullet
Keel, John A.: Spøgelsesplaneten
Kruuse, Merete: Dame i rød rumdragt
Laub, Ole Henrik: De døde i Vefby
Laumer, Keith: Dagen før evigheden
Leiber, Fritz: Heksenatten
Nielsen, Niels E.: Guderne by
Nielsen, Niels E.: Kundskabens træ
Nielsen, Niels E.: Narrens drøm
Nielsen, Niels E.: Vogteren
Olsen, Preben Asbjørn: Månen flytter til F2
Petersen, Arne Herløv (red.): Det sidste spørgsmål
Pohl, Frederik: Manden som spiste verden
Pohl, Frederik: Tal og tølpere
Sheckley, Robert: Uberørt af menneskehånd
Sheckley, Robert: Uendelighedens marked
Silverberg, Robert: Kubikroden af usikkerhed
Simak, Clifford D.: Mellemstation
Tenn, William: Alle mulige verdener
Vonnegut, Kurt: Da Verden gik under
Vonnegut, Kurt: Sirenerne på Titan

Vincent Price, min yndlingsskurk

Min indgang til skuespilleren Vincent Price (1911-1994) må uvægerlig føre tilbage til min barn og tidligste ungdom: Nemlig om mit forhold til det talte ord og det skriftlige. Som barn lyttede jeg med særlig glæde til uhyggelige beretninger i folkeeventyr. De mange absurde detaljer i disse fandt jeg fascinerende. Den absolutte mangel på pædagogik var dragende. Senere udvidede jeg ved at lære Brødrene Grimms grumme eventyr at kende. De gys, de leverede, var ofte forbavsende groteske. Herfra og til de voksne gyserforfattere var der så egentlig ikke særlig langt. Nu læste jeg Robert Louis Stevenson (*Dr. Jekyll og mr. Hyde*). Han var jo noget, man ikke havde oplevet før: At et menneske så totalt kunne skifte skikkelse og personlighed. Det virkede yderst skræmmende. Så var der Bram Stoker med *Dracula*, og hvad der skete i forbindelse med greven i Transsylvanien; det kunne i hvert fald få gang i min fantasi. Mary Shelleys *Frankenstein* var så en anden facet, hvor man beskæftigede sig med denne kunstige menneskefremstilling, der gjorde monstret skiftevis gyseligt og rørende. Andre store forfattere var blandt andet Conan Doyle: *Hound of the Baskervilles*, Ambrose Bierce med *Det hændte ved Owl Creek*, W. W. Jacobs *The Monkey's Pawn* med den indlagte forbandelse fra Indien. Citat her fra: *"He took the monkey's pawn between his forefinger and thumb and suddenly threw it upon the fire..."* Og så endelig Edgar Allan Poes mange sælsomme fortællinger, der ofte kom til at danne basis for filmudgaver med Vincent Price i hovedrollen.

Her var i det store og hele grundlaget for min store begejstring for gysergenren på film gennem en række store fortolkere som f.eks. Boris Karloff, Peter Cushing, Christopher Lee, Peter Lorre, Basil Rathbone samt min storfavorit, Vincent Price.

De omtalte skuespillere havde alle deres særpræg, der gjorde dem såvel hør- som seværdige, men hvorfor jeg særligt fremhæver Vincent Price skyldes hans helt specielle og ofte dæmoniske stemme. Den gav ham førstepladsen: Hans diktion og modulation af stemmen var enestående, en fryd for øret. Den virkede næsten hypnotiserende og så kunne man altid genkende den. Trods en imponerende skikkelse virkede han oftest venlig og tilsyneladende tillidsvækkende, med et smil på læben og affabel, men tag ikke fejl: Der var han farligst!

I 1953 fæstnede han sig for første gang rigtigt i min hukommelse. På rejsen fra min hjemby i provinsen besøgte jeg dette år København, og en aften besluttede min kusine og jeg os til at gå til midnatsforestilling i Carlton biografen på Vesterbro.

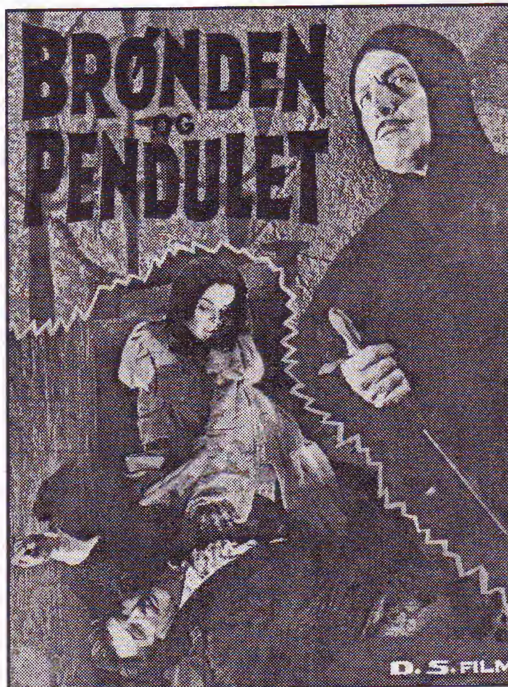
Aftenens film var **House of Wax (Vokskabinettet)** med Vincent Price i hovedrollen. Denne film skulle vise sig at være speciel på mere end én måde: Den lanceredes nemlig som 3-D-film, som betød at den giver fuld rumillusion, fordi den ophæver billedkanten og dækker hele synsfeltet, så tilskueren fornemmer at være midt i rummet. For at få fuldt udbytte af dette system udstyredes vi tilskuere med et sæt papbriller med tonede glas, hvorved selv ting kastet ud fra scenen i filmen føltes som noget, der ramte os alle i hovedet. Dette var helt specielt!

Det andet særlige ved denne film var Vincent Prices spil, der stort set gav både ham og filmgenren noget af et gennembrud. Man erindre, at Price havde indspillet film siden 1938! Det drejede sig om cirka 30 film. Af dem kan fremhæves:

Dragonwyck (1946). Det er godset, hvor Vincent Price residerer. Dette gods er imidlertid ikke det helt centrale i filmen. Derimod følger man gennem den unge pige Miranda, hvordan de forskellige personer udfolder sig. Der sker flere spændende ting i filmen, og helt klart er det svært at forestille sig nogen erstatte Nicholas Van Ryn i skikkelse af Vincent Price, der blander det morderiske, sindssyge og arrogante og dog som vanligt også er både venlig og høflig samt ser forbløffende godt ud! Den nydelige unge pige blev spillet af Gene Tierney.

Filmen **The Three Musketeers (De tre musketerer)** (1948) appellerer godt nok til noget andet i mig end gysergenren: Jeg har altid godt kunnet lide historiske film, ofte med tema fra middelalderen. Og i omtalte film passede Price i rollen som den franske konges førsteminister Richelieu som fod i hose: Myndig, kløgtig og intrigant. Joh, man var i spændende og godt selskab.

His Kind of Woman (1951) var sjovt nok en film, der egentlig slet ikke har noget med gysergenren at gøre. I fuldendt intrigespil "gi'r" Price den som en farvestrålende Holly-wood-skuespiller, der lejlighedsvis citerer klassiske og litterære bon mots. Jeg synes han gav udtryk for et ret stort komisk potentiale, som egentlig her føles mere intenst end i komiske filmscener fra senere film. Der var virkelig dybde i hans Mark Cardigan.

Med 1960'erne kom der en række film med Price. Disse havde det til fælles, at de havde udgangspunktet i nogle af Edgar Allan Poes noveller: **The Fall of the House of Usher (Ondskabens slot)** (1960): Sjovt nok har Poes oplæg i nogen grad foregrebet begivenhederne; dette vil ses ved læsning af Bram Stokers *Dracula*.

Alle har jo forbilleder, også Price: Hans var bl.a. tyskeren Conrad Veidt, hvis make-up i den tysk-expressionistiske klassiker **The Cabinet of Dr. Caligari** (1920) dannede forbillede for Prices.

Begivenhederne, som efterhånden finder sted på godset Usher, er ret så gyselige. Price som Usher, vogter jo skinsygt over sin søster, og da han ikke har større held med det, begynder der at ske ret så gyselige ting, kulminerende med Ushers hensigt at begrave søsteren levende. Desuden er der indlagt en drøm hos den unge Philip, der nok kan få selv den mest hårdkogte tilskuer til at få klamme håndflader. Kulminationen i filmen er jo så, at hele godset pludselig synker ned i sumpene.

Med ét slag var Vincent Price nu toppen af gyserskuespillere. Denne film blev vel efter min mening en af de bedste Price-film. Den var virkelig høj klasse.

En anden super god film, der falder mig ind, er **Pit and the Pendulum (Brønden og pendulet)** (1961) bygget over middelaldertorturens raffinementer, som de blev i de spanske inkvisitorers hænder i 15/1600-tallet. Man sidder fuldkommen tryllebundet til sædet, mens den navnløse stakkel bliver udsat for det ene mere nervepirrende aflivningsforsøg efter det andet, især scenen, hvor "pendulet" med påhæftet kniv nedenunder svinger nærmere og nærmere mod offerets krop, mens man hele tiden hører - uophørligt - suset fra bladet, der ubarmhjertigt svinger fra side til side, tættere og tættere. Heldigvis lykkedes det for offeret i sidste øjeblik, at gøre de ækle rotter til en slags forbundsfæller! De overgnaver hans reb, som han har smurt med noget af sin mad. Hensigten helliger midlet. Det undrer, at han ikke døde af hjerteslag.

Min absolutte yndlingsfilm må nok siges at være **Tales of Terror**

(Rædslernes trio) (1962). Her deler Price dog i episoden **The Black Cat** favoritværdigheden med Peter Lorre, der også er en spændende karakterskuespiller. På den ene side den fremragende fremstilling af samlivet mellem Lorre og hans kone, samt forholdet til katten. Og scenen hvor Lorre overlegent charmerer lovens håndhævere lige indtil Nemesis slår til i form af kattens "ekstranummer". Endelig må nævnes den kostelige scene hos vinlaugsbrødrene, hvor Price er den estimerede, kendte vin-connaisseur. Lorre hælder hele glas ned under prøvesmagningen og Price gør, som man skal: smager og spytter ud. Men Lorre gætter hele tiden rigtigt. Vældig grotesk virkning!!

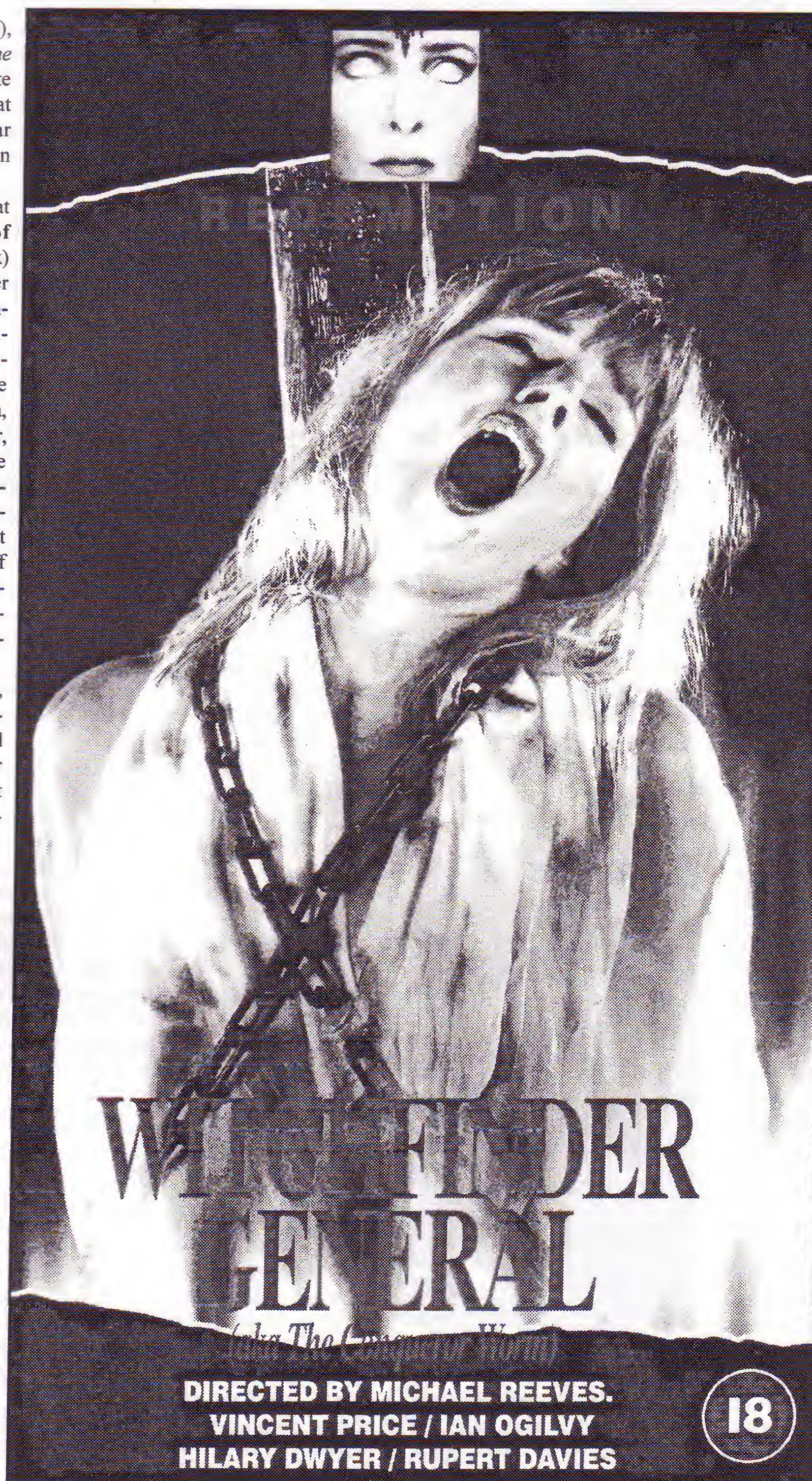
Nu fulgte **Ravnen** (1963), løseligt bygget på Poes *The Raven*, måske hans fineste digt på 18 vers; lidt svært at nedskrive en kommentar om, den skal simpelthen ses!

Et "must" er for mig at nævne **The Comedy of Terrors (Liget går amok)** (1964), fordi den afslører Vincent Price som en afsindig morsom mand, og samtidig ret skruppelløs. Ganske kort: Price og Lorre kører en bedemandsfirma, og de mange forviklinger, der opstår, skyldes ikke mindst, at Price ofte er håbløst fuld. Så man kan næsten forestille sig hvor galt det kan gå. Boris Karloff samt Basil Rathbone fuldender kvartetten. En overdådig morsom gyserkomedie.

Skal der skiftes kurs lidt, må det vel være til 1968-filmen **Witchfinder General (Heksejægeren)**. Den var grum, og her var Vincent Price gruopvækkende bestialsk, vel først og fremmest, fordi den rolle, han spillede, ikke var baseret på en fiktiv historie, men var kreeret på basis af begivenheder, som til overmål udspilledes i 1600-tallets England, altså "the real substance"!! Price og hans assistent rejser pr. hesteryg rundt i landet, og på tip fra lokalbefolkningen indleder han et særdeles effektivt forhør af folk under mistanke for hekseri, og der bliver ikke lagt fingre imellem, hvad angår "overtalelsesmidler"!! Grumt, fra først til sidst. Man tænker næsten på Roland Freisler fra nazisternes folkedomstol under 2.verdenskrig, hvor dommen var forudsigelig.

Den næstsidste film, jeg vil omtalte, **Theatre of Blood (Blodkabinettet)** (1973), er også en storfavorit, da jeg synes "plottet" er ret genialt; at så visse scener kan opfattes som udelikate, er noget, man må leve med: En afdanket klassisk skuespiller med speciale i Shakespeare oplever pludselig i sin karriere, at han ikke længere har kritikernes gunst, hvilket er alfa og omega for succes. Det desillusionerer ham voldsomt, samtidig med, og her bliver filmen interessant, at han i bitterhed brændende ønsker at hævne sig på kritikerne. Hvordan gør han det? Jo, han lader opstille et Shakespeare-værk, som en bestemt kritiker har givet en særdeles hårdhændet kritik af, altså med Price i titelrollen. Så inviteres kritikeren til adressen for stykket, uden i forvejen at få at vide, hvem bagmanden er. Når han så ankommer, bliver han "inviteret" til at spille en rolle, hvor denne person bliver ombragt jfr. Shakespeares manus. Denne procedure gentages i en hel række stykker. På den måde føler den komplet utilregnelige skuespiller, at han får den rette hævn for de mange og forsmædelige nederlag, han havde i sin karriere.

Som afslutning på denne beretning eller gennemgang af mine personlige indtryk af Price vil jeg nævne **The Whales of August (Sensommerdage)** (1987). Her oplever vi - om jeg så må sige - på falderebet en yderst afdæmpet Vincent Price i en for ham meget lille rolle, dog med en pæn stor virkning, i smukt sammenspil med de også aldrende Lilian Gish og Bette Davis. Man kan næsten føle, at Price må have påskønnet denne rolle som mr. Maranov, en russisk emigrant, der ikke har meget andet at byde på end friskfanget fisk og lidt rar samtale under særdeles høflige former, altså for en stund frikvarter fra psykologiske uhyrligheder og mørke motiver. Hans nu meget dæmpede spil i samvær med disse to damer, der nu var kommet til en skelsættende beslutning i deres fælles tilværelse, blev en stor oplevelse for mig efter så mange års film med "Vincent Price lig med gyset".

Til sidst et par ord om min jagt på Vincent Price. Trods mange års handikap med provinsrepertoire og levende uden TV i over 25 år har jeg nu langsomt taget revanche: Jeg støver rundt i videobutikker og filmudlejningsforretninger, køber og/ eller overspiller. Yderligere gennem kontakt med andre Price-freaks har jeg efterhånden samlet ca. 45 film med Vincent Price. Et vanskeligt arbejde, men guleroden er der jo. Med så mange film med ham efterhånden kan man nu vende bunken og begynde forfra. Der er rigeligt. Men der er jo altid lige det med jagtinstinktet!

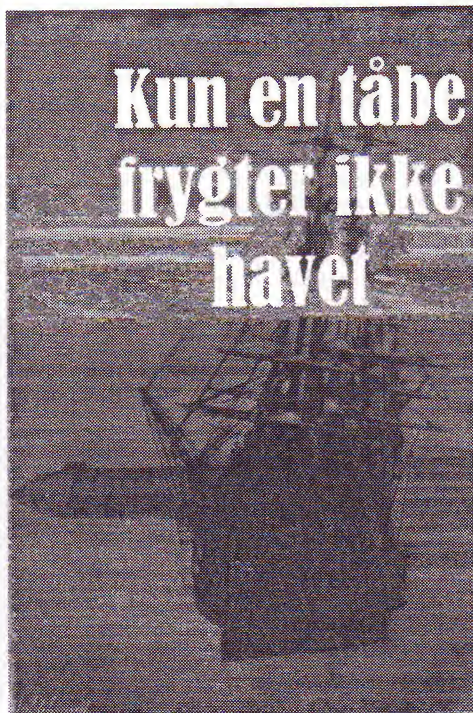
For resten, jeg tror lige, jeg vil se én i aften...

Finn Ludvigsen

(Revideret udgave af artikel bragt i Obskuriøst nr.0.)

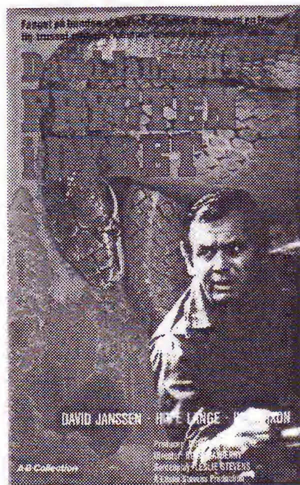
Fer de Lance (1974)
aka Death Dive
DK-titel: Frygten i dybet

Her må der vist være tale om en både glemt og overset lille herlig horrorfilm, der er lige dele pissed-off-killerkryb-film og ubådsfilm. Filmen er instrueret af Russell Mayberry og hovedrollen spilles af David Janssen, som jo mest er kendt fra tv-serien **Flygtningen** aka **The Fugitive** (som alle, der så dansk tv 60'erne, husker), men her i Frygten i dybet er han altså besætningsmedlem på undervandsbåden "Fer de Lance". Da filmen begynder, ligger båden til kaj et sted i Sydamerika og lige før de skal stå til søs, er der et af de menige besætningsmedlemmer, der lige skal en smut i land for at fornøje sig med en af de lokale kvinder. På en markedsplads ser han en gammel gubbe, der sælger slanger fra en kurv. Gamlingen siger, slangerne hedder det samme som båden og vi aner allerede, hvor det bærer hen, ikke sandt? Faktisk kunne jeg udmærket slutte anmeldelsen her, du ved, hvad der vil ske: Den amerikanske sømand har ikke for fem flade øre hjernemasse under kasketten og insisterer på at købe slangerne for en slik, så han kan tage dem med om bord - osse selvom både pigen, den mystiske gamling og u-bådsregulativerne taler mod det. Ombord på skibet gemmer ham kurven nede under gulvet, slangerne slipper løs og bringer død og ødelæggelse med sig. Alt det kunne du godt selv regne ud, ikke? Og jo jo, den er go' nok, sådan forløber handlingen såmænd også, men på trods af den nemt gennemskuelige handling, så er **Frygten i dybet** ganske glimrende alligevel. Når man tænker over det, så er det faktisk de færreste film, der er helt uden klichéer og jeg vil hævde, at det sådan set ikke er nævnte klichéer, der gør en film god eller dårlig, men derimod hvorvidt klichéerne er smidt sammen til en spændende cocktail eller ej - og mht. **Frygten i dybet** er cocktailen blevet ganske glimrende. Ud over de frådende killer-slanger slås besætningen også med at sidde fast på havbunden, mangel på luft og en skydegal kaptajn - og seerne slås også med at kunne forstå nogle af de medvirkende. Filmen er tilsyneladende en co-produktion mellem flere lande, så de medvirkendes engelskkundskaber varierer en del. Jeg er overbevist om, at der er mindst een af de medvirkende, der højst har været på et 14-dages aftenkursus i engelsk. Pyt, tænker man, der er jo undertekster. Men snydt igen; oversættelsen er visse steder så grel, at man mistænker oversætteren for at have ladet sin 8-årige nevø om at klare jobbet. Et sted forklarer David Janssen fx, at han har ansvaret for "the bomb" ombord (altså torpedoerne). Sjovt nok siger han i underteksterne, at

han har ansvaret for "baren", ha ha!

Men som sagt, **Frygten i dybet** er en habil og spændende lille thriller, men kan vel næppe kaldes en "horrorfilm" og for splatterfans er der bestemt ikke noget at komme efter! Men både instruktion og skuespilpræstationer er gode og når man tager i betragtning, at filmen rent faktisk er lavet til amerikansk fjernsyn, så skal den have sin plads i solen. Faktisk mente man i England, at den var god nok til at blive vist i biograferne. At filmen så måske ikke er

heeelt så realistisk som fx en **Das Boot**, nå ja, det er så en anden sag! Og når fx en af styrmændene står i styrehuset (eller hva' det nu hedder, når det er i en u-båd) og svajer faretruende frem og tilbage i flere minutter pga. et slangebid, uden at nogen opdager det, så... tja...

Det eksemplar af filmen, som jeg fandt på dansk video (AB-Collection/fullscreen), er det eneste, jeg nogensinde er stødt på. Henrik ejer en græsk udgave, men så er der vist heller ikke flere, der har den. Den græske er ca. 90 min, men den danske udgave løber hele 7 minutter længere. Jeg har dog ikke sammenlignet de to og ved ikke, om det skyldes censurklip i den græske (dette ville dog undre, da de græske udgaver som bekendt er eftertragtede netop pga. de manglende censurklip) eller forskellig hastighed.

Frygten i dybet er ikke noget stort mesterværk, og vi kan slet ikke tale om førnævnte **Das Boot** - der er lysår imellem. Mindre kan som bekendt også gøre det og man blir glimrende underholdt og det er vel det vigtigste.

Jack J.

Når katastrofehistorier om forulykkede u-både virker så stærkt, er det pga. den elementære situation - dobbelttruslen om drukne- og kvælningsdøden kan enhver med en smule fantasi leve sig ind i. Tilsæt lidt teknisk mambo-jumbo om hvad der er gået galt og du har den elementære dramatiske situation; fundamentet for psykologiske studier af de forskellige aktører i deres måder at tackle krisen på. Death Dive, anmeldt af Jack ovenfor giver endda spændingsskruen nok et vrid med løbske giftslanger, i noget som ligner en klaustrofobs værste mareridt.

Det var Jules Verne, den fantastiske romans grand old man, som I en verdensomsejling under havet (1870) første gang nogenlunde realistisk beskrev en langsom kvælningsdød i neddykket tilstand. Redaktøren griber sin barndoms eksemplar, Kunstforlaget Danmark 1913 ("Eneste af Jules Verne autoriserede danske Udg., forsynet med de originale franske Tegninger") fra reolen og slår op på kapitlet "Luft".

Resumé: Kaptajn Nemos vidunderlige u-båd Nautilen er indespærret af det antarktiske havs ismasser - døden synes alle ombord vis. Professor Arronax, den distingverede franskmand som sammen med sin brave, flamske tjener Conseil og den bistre hvalfanger, canadieren Ned Land er fanger ombord, oplever nu de frygteligste kvaler: "Jeg laa paa en Sofa i Biblioteket og var nær ved at kvæles. Jeg var violet i Ansigtet, mine Læber blaa, mine Sanser lammede. Jeg saa' intet mere, hørte intet, forstod intet. Mine Muskler kunne heller ikke arbejde mere, Tid og Sted havde jeg ikke længere Begreb om, og det ene Kvælningsanfald afløste det andet."

Vore helte overlever selvfølgelig og fortsætter rejsen. "Efterhaanden som vi fjernede os fra de antarktiske Egne blegnede Erindringen om vore Lidelser under den frygtelige Indespærring, ja, undertiden var vi ikke langt fra at more os over dem, indtil vi pludselig fik en underlig tør og kvælende Fornemmelse i Halsen - og straks stod Rædslerne atter for os i hele deres frygtelige Virkelighed, og saaledes gaar det mig endnu den Dag i Dag." Også redaktøren gyser stadig over kapitlet.

En anden uhyggelig passage som har brændt sig ind i hukommelsen er i kapitlet "Mandebod", hvor Nemo, drevet af sit blinde had til menneskeheden i en klar freudiansk handling sænker et engelsk panserskib ved at vædre det med Nautilen. Fra ubådens salonvindue er Arronax og hans venner vidner på tæt hold til det grusomme massemord: "Og nu sank skibet hurtigere. Takkelagen med menneskene kom til syne, masterne, hvor menneskene ligeledes klamrede sig til i dødsangst - og bølgerne lukkede sig over det vældige skib."

En verdensomsejling under havet er en fantastisk bog. Det var her, at redaktøren første gang læste om Atlantis, kæmpeblæksprutter og meget mere. Selvom det vil være korrekt at anbefale den uforkortede udgave fra Hernovs forlag (1971/1998) finder han forlagets Verne oversættelser tørre og kedelige i forhold til Kunstforlaget Danmarks arkaiske sprog, men det er jo en smagssag. Den vovelystne læser kan eventuelt forsøge at opspore The Annotated Jules Verne - Twenty Thousand Leagues Under The Sea, redigeret af Walter James Miller (Meridian 1976) som ud over en grundig rekonstruktion af teksten byder på masser af søkort og noter om maritimt dyreliv m.v.

Disneys filmatisering fra 1954 er ok underholdning, men skuffer i karaktertegningen, bortset fra (forudsigeligt nok) James Mason som kaptajn Nemo. Paul Lukas er en veg Arronax, Peter Lorre en lumsk, upålidelig Conseil og Kirk Douglas i matrostøj, frejdigt klimprende på sin guitar befinder sig adskillige sømil fra romanens Ned Land...

Skribentfri zone

- hvor redaktøren rider sine kæpheste

1. Da Sherlock Holmes kom til Søften

Som det fremgik af *Obskuriøst* nr. 5/6 opdagede Frank Brahe og jeg sidste år, at vi havde noget vigtigt til fælles: vi er begge bogsamlere. (Nå ja, og ser mærkelige film, udgiver lige så mærkelige fanzines og er ved at blive tyndhårede.) Det førte til en del bogbytteri tværs over Storebælt. Jeg sendte bl.a. en hel kasse med Sherlock Holmes over til Søften og nogle danske scifi-udgivelser jeg selv sætter stor pris på (bl.a. *Ubik* og *Kretinerne*) og modtog til gengæld en håndfuld sjældne blade (bl.a. nogle af de som er afbilledet i *Obs* nr. 4), hele *Quatermass*-sagaen som engelsk paperback-serie og meget mere. Sådan blev vi ved et par måneder, indtil vi ikke længere kunne overskue, hvem der skyldte hvem hvad! Det er rart, at kunne give andre noget som man ved, at de vil værdsætte efter fortjeneste.

Men nu handlede overskriften jo om Sherlock Holmes! Det var en aften i juni, at Frank og jeg sludrede i telefon om bøger. Snakken faldt på gamle science fiction klassikere som *Tidsmaskinen* og *Rejsen til Jordens indre*. Frank bemærkede, at han altid havde haft lyst til at læse *Den forsvundne verden* af sir Arthur Conan Doyle og vidste jeg måske, hvor den kunne skaffes? *"Øjeblik"*, svarede jeg, gik hen og tog den ned fra reolen (Martins forlag, paperback).

"Den har jeg da og kan godt sende over..." Målløshed i den anden ende af telefonforbindelsen! *"Nå ja, jeg har også en gammel engelsk udgave, så det er i orden."* Frank takkede mange gange og spurgte om Conan Doyle havde skrevet andre scifi-bøger. Jeg nævnte de to jeg umiddelbart kunne komme i tanke om, *Den giftige zone* og *Maracot-dybet*.

"For resten, du er aldrig hjemme, når jeg ringer," sagde Frank efter at have skrevet titlerne ned. (I de par år vi havde konverseret over telefonen var det altid mig som ringede - noget jeg egentlig ikke havde skænket en tanke.)

"Nåh, jeg er da næsten altid hjemme ved halv seks tiden." Ja, jo. Frank holdt på sit.

Nogle aftener senere. Telefonen ringede. *"Dette er historisk! Det er lykkedes mig at ringe dig op,"* proklamerede Frank. Ja, sådan set var han kommet igennem til mig tidligere. Men, øh, han måtte have skrevet nummeret forkert i sin notesbog, for det var en fra den lokale afdeling af *Pinsemissionen* som tog telefonen!

Frank svor at han nu skulle ind i Thurs antikvariat og finde *Maracot-dybet* m.fl. Vi gav os til at snakke om Doyle generelt og på *Sherlock Holmes*. Det kom frem, at Frank faktisk ikke havde læst noget Sherlock Holmes - overhovedet! *"Jamen, hvordan er det muligt,"* spurgte jeg bekymret og forbløffet. Ja, se, det vidste han ikke rigtigt, var bare aldrig rigtig kommet rundt om Holmes, selvom nysgerrigheden var til stede . *Baskervilles hund*, f.eks., ville han smadder gerne læse. Jeg følte en dyb medlidenhed med manden. *"Frank, måske kan jeg hjælpe..."*

Sagen var den, at jeg nogle år forinden havde været fanatisk samler af alt om og med Sherlock Holmes: dansk, engelsk, hardcover, paperback, med eller uden illustrationer, læse-let udgaver for folkeskolen, årsskrifter, pasticher af andre forfattere, andre værker af Conan Doyle selv m.v. Jeg var medlem af *Sherlock Holmes Klubben i Danmark* (*The Danish Baker Street Irregulars*), deltog i de årlige januar generalforsamlinger og ejede en ægte deerstalker, "Made in Hong Kong"! (Ja, jeg ejer den sådan set endnu, da hovedpryden mirakuløst overlevede Det Store Mølangreb i 2002.) Men så skete der pludselig det, at jeg gik kold i Holmes. Jeg kunne ikke længere mobilisere tilstrækkelig entusiasme over hvor mange trin der mon kunne være op ad trappen til Baker Street 221B og den slags *conaniske* problemstillinger. Bøgerne var også blevet gold rutine - at købe essentielt de samme historier om og om igen - og nogenlunde samtidig led samlingen fugtskade, da den havde ligget deponeret i mit loftsrum, dengang orkanen hærgede landet og blæste en ordentlig bunke tagsten af ejendommen jeg bor i. Da Frank den aften spurgte til Doyle stod jeg faktisk og var ved at rydde op i bøgerne; de bedste, flotteste, mest sjældne ville jeg beholde; resten forære væk eller slet og ret kyle i containeren. Men nu kom de da til at gå til et godt formål!

Det lykkedes mig at samle en (næsten) komplet dansk Sherlock Holmes serie; et irregulært mix af bogklubbøger, pocketbøger og hvad jeg ellers fandt i plastikposer og ramponerede papkasser. Hele herligheden blev pakket i en kasse, omhyggeligt tapet, adresseret og sendt af sted til Søften. Og da jeg så var færdig med at sortere, havde sendt kassen med bøger og smidt en del ud, stod der alligevel hen ved 80 Sherlock Holmes og Conan Doyle titler tilbage på reolen! (For at det ikke skal være løgn fandt jeg for ganske nylig *Sherlock Holmes, Ten Literary Studies* af Trevor Hall i et antikvariat - og købte dette klassiske værk på stedet. Det lader til, at jeg ikke kan undgå min skæbne.)

Hvor begyndte det i øvrigt, min fascination af Sherlock Holmes? De første erindringer knytter sig til *Anders And*-bladets disneyfikation af figuren, "Herlock Shomes". En mystisk detektiv udstyret med lup, jagthue og krumpibe - det elementære signalement var på plads! Som med så meget andet dengang var det nu især udsendelser på svensk tv som kom til at præge mit modtagelige barnesind, nemlig de gamle Universal film fra 40'erne med Basil Rathbone og Nigel Bruce. At de kun havde lidt eller intet med forlægget Conan Doyle at gøre anede jeg intet om: For mig *var* Rathbone simpelthen Sherlock Holmes. **De tre spilledåser (Dressed to Kill)** og **Finger-mordene (The Woman in Green)** - sidstnævnte fandme uhyggelig for en knægt i min alder - er blandt dem jeg husker tydeligst.

Nogle år senere lånte jeg så min første "rigtige" Sherlock Holmes bog på folkebiblioteket; det var en novellesamling og bizart nok den som begyndte med novellen *Det tomme hus*, hvori Holmes "genopstår fra de døde". Watson besvimer, Moriarty - ærkefjenden - optræder kun i flashback. Meget forvirrende for en novice og en noget skæv introduktion til *the sacred writings*. (Fordi Moriarty er den stadig tilbagevendende modstander i filmene overses det gerne, at hans litterære "liv" er begrænset til én historie, *Det afsluttede problem*. Det fornemmes, at Doyle siden ærgrede sig over at ladet en genial superskurk gå til spilde - modsat Holmes overlevede Moriarty ikke mødet ved Reichenbach, for han lader fra tiden til anden Holmes nostalgisk længes efter sin gode gamle modstander og den meget senere *The Valley of Fear* er et ikke særlig fremragende forsøg på at skrive en *prequel* - Moriarty optræder dog her kun i kulissen. Bøgerne som jeg lånte var serien fra Wangels

Forlag - dem med de sorte omslag og teksten på bagsiden: *"Sherlock Holmes er udødelig - for han har aldrig levet."* Det gik jeg så rundt og spekulerede over; jeg var stadig i den alder hvor helte som Sherlock Holmes, Superman og Jens Lyn føles lige så virkelige som... ja, som virkelige personer. Men Holmes var blevet en del af mit "univers" og har været lige siden, med skiftende grader af intensitet i årenes løb.

Hvorfor? Hvad er tiltrækningen ved Sherlock Holmes? En excentrisk superhjerne af en privatdetektiv, et victoriansk ungkarlehjem med hvad dertil hører af jagttrofæer og indfødtes kastevåben ophængt over en knitrende pejs, tunge, polstrede møbler, støvede bogreoler, med andre ord den ultimative drengehule; erindringer om sort/hvide film på tv og noget man læste som ungt menneske og holdt af. En følelse af nostalgisk kærlighed som går ud over selve historierne. Ja, det er egentlig underligt med sådanne udødelige litterære figurer. Mange gange finder jeg urkilden - de oprindelige romaner e.l. ganske ulæselige (gælder dog ikke Conan Doyle, undtagen når han bliver *rigtig* lang i stødtænderne - *En studie i rødt* har unægtelig et meget irriterende flashback segment) og såkaldt klassiske filmversioner kan være rent uudholdelige at se. Det er snarere sådan en diffus erindring, bevidsthed om figuren, den populære opfattelse, den romantisk-nostalgiske version som lever i min fantasi og viser sig for mit indre blik, at jeg holder af. Og hvis du synes, at ovenstående er noget vrøvl, tja, jeg har ikke læst litteraturvidenskab, jeg er hverken autoriseret eller uautoriseret ekspert, jeg er bare én som har læst en fandens masse bøger og gjort mig nogle tanker herom...

Frank blev mægtig glad for bøgerne og har sat sig for at opspore den komplette Wangel udgave. Sidst vi talte sammen var han i gang med at læse *De dansende mænd*. Det er i denne historie, at Holmes forbløffer Watson ved uadspurgt at fastslå, at vennen og bofællen altså *ikke* tænkte på at anbringe sine penge i sydafrikanske obligationer!

2. Priest Forever

Jeg er gammel Judas Priest fan; min første heavy titel var et *kassettebånd* med **Killing Machine**, købt med rystende hænder i Experten, Kalundborg, september 1984 for 40 kroner. Mine forventninger - ja, jeg forestillede mig, at lytteren nærmest fik blæst ørerne ud af eksplosioner som de, der spejlede sig i motorcyklistens solbriller på det drabelige omslag. I stedet mødtes mine trommehinder af en liflig, melodisk hårdrock og sådan begyndte det altså. Jeg fik desværre aldrig oplevet bandet live, men havde på et tidspunkt alt fra den klassiske periode, på nær **Priest... Live!** og **Painkiller**. Så fulgte en årrække, hvor heavy bare ikke interesserede Ed. Larsen, men en dag i halvfemserne spottede jeg tilfældigvis en artikel i Politiken (af alle steder og endda skrevet af journalist med respekt for emnet) om at Rob Halford, bandets oprindelige forsanger, en af heavyscenens fedeste stemmer, var sprunget ud!

Kald mig et naivt fjols, men jeg havde aldrig tænkt videre over mine rockidolers seksuelle præferencer og selvom Robs *S&M-battledress* og temmelig eksplicitte tekster burde have sagt alt var jeg oprigtigt forbløffet. Der kunne man sgu bare se. Og så er der vel ikke mere at sige til det, vel? (Dvs., med mindre, at man er en arg homofob. Meget apropos annoncerede George W. Bush i dag (24.02.), at han vil kræve den amerikanske forfatning ændret for at forhindre homoseksuelle i at gifte sig. Har han mon set himlen falde ned eller var det seneste valgprognose som gjorde udslaget? *"We should ... conduct this difficult debate in a manner worthy of our country, without bitterness or anger. In all that lies ahead, let us match strong convictions with kindness and goodwill and decency."* Yeah, right, dit hykleriske svin!) Næ, de spørgsmål som melder sig er: Holder musikken? Holder jeg stadig af Priest? Således drevet af nysgerrighed købte jeg den udmærkede Dobbelt CD-opsamling **Metal Works 73-93** (Fredgaard, Albertslund, 69.95), konstaterede, at alt stadig var ok, og så må jeg indrømme, at jeg en tid glemte alt om bandet igen!

Sjovt hvordan den slags kommer og går; siden sidste efterår har jeg atter været i heavy humør og bl.a. travlt optaget at udforske et andet klassisk band, Voivod som pudsigt nok fløj ganske under min radar i firserne. (Mere herom senere.) Da jeg kort før jul hørte om **Electric Eye**, en spritny DVD-udgivelse udgivet af Sony med tonsvis af klassisk Priest, inkl. sjældne BBC optagelser, blussede den gamle kærlighed spontant op - for satan, den måtte jeg bare eje! Ind på diverse websites for at checke priser - endte med at købe gennem eBay, $18.50 inkl. forsendelse, hvilket især med den nuværende dollarkurs er rørende billigt. (Fås også som R2 udgivelse, formodes at være identisk med R1.) Og her sidder jeg altså med DVD'en liggende her på skrivebordet, mens dette skrives. Pakken var blevet åbnet af Postdanmark - de sataner - men der kom heldigvis ingen told eller moms på.

DVD'en løber præcis 167 minutter og 48 sekunder: 13 musikvideoer (53.31), en koncert med 19 numre (93.10) og 6 sjældne BBC optagelser (21.07). Fucking meget Priest på én udgivelse! Dvs., der er strengt taget *mere endnu*: menuen for den medfølgende diskografi afspiller ét komplet nummer for hver titel, inkl. de ellers ikke repræsenterede albums med Tim Owens på sang. Altså en slags alternativ opsamling, heldigvis ikke 100% overlappende med **Metal Works** - jeg tvivler på, at jeg herefter nogensinde får brug for at løbe mere Priest. Man kan bladre fremad med tastaturet, men da det er en menu-feature ikke spole i numrene eller for den sags skyld afspille dem automatisk fortløbende. Nå, hva' pokker...

Videoerne som jo er hvad det virkelig handler om, ikke en eller anden fordægtig bonus-feature, kan afspilles i rækkefølge eller vælges individuelt, med lyden i valgfri Dolby Surround 5.1 eller 2.0. De dækker perioden fra **British Steel** til **Painkiller** og er vældig underholdende, af og til ufrivilligt morsomme, fordi de er så "heavyfirsere". Af uransagelige grunde er videoen til *Parental Guidance* udeladt, hvilket har skuffet nogle fans; well, jeg kender den ikke - måske var den simpelthen *for* ringe? Koncerten - ligeledes med play all/individuelt valg funktioner og i 5.1/2.0 - er den i forvejen kendte optagelse fra Texas under bandets "Fuel for Life" tourné i 1986. Dele af den blev oprindelig udsendt på CD og VHS som **Priest... Live!** med forskellig tracklist; Cden udelod alle præ-**British Steel** numre, hvorfor jeg i skuffelse undlod at købe den i min ungdoms heavy dage. Der er siden kommet en mere komplet remaster, men her på DVD'en skulle (næsten?) alt være med - de gamle numre er *Green Manalishi* og *Hell Bent for Leather* - selv der iflg. visse netfora stadig skal mangler ét, *Victim of Changes*? Bandet er veloplagt og lyden generelt fed; dog har Sony sjusket med kapitelinddeling og lagskift - der skiftes lag midt i *The Sentinel*! Arrgh! Totalt til grin! Et andet irritationsmoment er nogle underlige "huller" i lyden ved valg af 5.1 (2.0 lyder ok), men det *kan* være et opsætningsproblem med min receiver.

Det mest fascinerende segment er nok BBC arkivoptagelserne fra bandets tidlige dage: *Rocka Rolla* og *Dreamer Deceiver/Deceiver* live i studiet, *Take on the World* med live sang og musik playback samt *Evening Star*, *Living after Midnight* og *United* 100% playback så vidt jeg kan høre. (*Freewheel Burning* listes på nogle websites, men ikke på omslaget og er ikke inkluderet.) Det er kostelig underholdning, Robs hårlængde og påklædning skifter dramatisk undervejs og hans hyperteatralske kropssprog under sangforedraget af *Take on the World* skal bare ses! Lyden her er kun i 2.0 (velsagtens pga. materialets tilstand) og jeg savner en "play all" funktion. Billedkvaliteten: generelt ok, men ikke fantastisk.

Samlet indtryk: Glem småfejl og udeladelser som kun de hårdeste nørder alligevel vil opdage (ok, lagskiftet *er* dumt) og glæd dig over næsten tre timers Priest for fuld udblæsning. Med DVD'en følger en 8 siders booklet med tracklists, fotos og en kort hilsen fra Rob. Jeg kunne have ønsket mig nogle billedgallerier på selve DVD'en, måske et par interviews - men Sony kunne vel ikke proppe mere ned på den stakkels lille plastikskive!

Sidste nyt: Rob har efter en omskiftelig solokarriere fundet sammen med sine gamle bandmedlemmer i Priest igen og en stor verdensturné er planlagt. Et rygte taler om Roskilde-festivalen...???

3. Cyberprogthrashmetal

Voivod: for en gangs skyld et band jeg *ikke* dyrkede i min ungdom, men har "opdaget" indenfor de seneste par år. Ganske vist kendte vi i midtfirserne til eksistensen af dette for os mystiske fransk-canadiske band, men de slog aldrig rod blandt det stokkonservative heavyfolk herhjemme. Ok, jeg husker at have lyttet til en LP med bandet engang jeg besøgte en kammerat fra gymnasiet, men ak, det var **Rrröööaaarrr!** Overfor min rysten på hovedet af denne elendigt producerede, primitive thrash indrømmede min kammerat da også, at de vist egentlig ikke var så gode. Jeg lyttede ellers til lidt af hvert og var især nysgerrig efter bands som lød anderledes; de som kendte mig dengang vil huske min Celtic Frost-fetisch! I dag finder jeg Thomas Fischer & co. noget overvurderede, men sådan kan det gå. **Into The Pandemonium** fra 1988 er dog stadig et fantastisk album. (Apropos: Siger navnet Claudia-Maria Mokri mon læseren noget? Næ, det tænkte jeg nok. Hun er en tysk operasangerinde som gæsteoptrådte på flere af bandets albums og har sin egen hjemmeside på *www.lkms.de/lehrer/mokri.htm*. Køn pige, stor stemme.)

Nok om det. De tidlige Voivod udgivelser er svære at opdrive, især her i Danmark. Denne artikel har været mere end et år under vejs og oprindelig lånte jeg mig frem (bl.a. **Angel Rat** fra Jack J.), men har siden købt stort set alt med

bandet på original CD, fortrinsvis over eBay.

Bandet var fra starten markant for deres originale image, herunder syret, cyberpunk-influeret artwork. "The Voi Vod" var bandets gennemgående figur på de fem første albums, inspireret af en balkankrigerstamme af samme navn; en urgammel kæmpe omplantet til fremtiden. Deres to første albums, **War and Pain** (1984) og **Rrröööaaarrr!** (1986) er uhørt beskidte og brutale, med postapokalyptiske tekster om atomisvintre, sortsvedne ruinbyer og bander af mutantbøller; musikalsk en dødemandsudgave af Motörhead krydset med Black Sabbath.

Planetens sidste beboere som kæmper om livsrum er et fedt koncept, men i udførslen fattigt på musikalske idéer, for at sige det pænt. Mindre pænt sagt lyder det hele som lort. Dog må der vel et eller andet sted gives point for titelnummeret *War and Pain*, et uautoriseret cover af *Black Sabbath*!

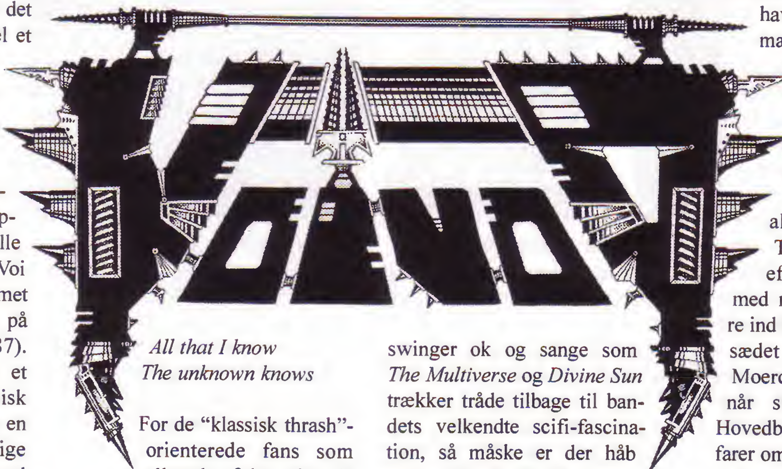
Efter at have dystet med mutanter og monstre i en postapokalyptisk Jords udbombede indtil alle modstandere er slået, rejser Voi Vod krigeren ud i verdensrummet for at søge nye erobringer på **Killing Technology** (1987). Kunstnerisk er dette album et enormt spring fremad; teknisk avancerede kompositioner og en produktion som lader samtlige instrumenter træde krystalklart ud af højtalerne. Iflg. Jack J. som nok i højere grad end herværende redaktør har bevaret smagen for thrash metal var **KT** et af årtiets stærkeste thrash udgivelser overhovedet. *Well*, måske; albummet kan i hvert tilfælde anbefales. (Nørddetalje: Det sidste nummer, *Cockroaches* var oprindelig en bonus på kassetteudgaven!)

Dimension Hatröss (1988) er nok der, hvor nogle af de gamle fans begyndte at blive nervøse. Mere teknisk spidsfindig end nogensinde før, thrash-influeret newwave (Bauhaus, King Crimson m.fl.) snarere end omvendt, men så afgjort hverken poppet eller *mainstream* af den grund; tvært imod. Min egen vurdering: Jeg kan sagtens høre, at det er musik af høj kvalitet, men finder albummet svært tilgængeligt og må tilstå, at det (foreløbig) lader mig kold. Ikke, at det bør afskrække den nysgerrige læser/potentielle lytter!

DH er et godt gammeldags konceptalbum om en kunstig dimension, Hatröss, skabt af Voi Vod krigeren i hans laboratorium. Han besøger den og tilbedes først som den gud han jo er, men hans skabninger gør oprør og det ender med, at han tilintetgør sit fejlslagne (?) projekt igen. (Nørddetalje: CD udgaven indeholder et bonus nummer, nemlig en besynderlig udgave af temaet fra 60'er tv-serien **Batman**. Se i øvrigt Batman-artiklen andetsteds her i bladet...)

Nothingface (1989), hvori den gennemgående figur konfronterer sin største udfordring hidtil - sit eget sind... ahhh, blæse være med teksterne, lyt til musikken, for pokker! Dette er albummet som fik Voivod på MTV, med deres velvalgte cover af Pink Floyds *Astronomy Domine* og jo vist, det lyder pænt og nydeligt, men *hele* albummet, fra den eminent ørehængende åbning *The Unknown Knows* til den konkluderende *Sub-Effect* er mesterligt.

Things come and go
This world is droll

All that I know
The unknown knows

For de "klassisk thrash"-orienterede fans som allerede følte skepsis overfor de to foregående albums må **Angel Rat** (1991) have været det afgørende søm til ligkisten. Dette er ganske afgjort *ikke* thrash, knap nok heavy metal længere; hård progressiv rock er det nærmeste jeg kan komme en kategori. Sangene handler om sørøverskibe, spøgelser og andet godt fra fantasiens overdrev; mine favoritter p.t. er albummets tre første, *Panorama*, *Clouds in My House* og *The Prow*.

Desværre floppede **AR** totalt og for at gøre ondt værre forlod bassisten "Blacky" bandet. **The Outer Limits** (1993) fortsætter dog loyalt stilen, selvom musikken denne gang er lidt hårdere og *grunge*-influeret. Et nyt Pink Floyd cover, *The Nile Song* rykker ikke stort, hvorimod originale sange som *Fix My Heart* og *Wrong-Way Street* er helt fine. (Nørddetalje: Med cden fulgte et sæt 3D-briller, så man rigtig kunne nyde de flotte sci-fi illustrationer i teksthæftet.) Men enden var nær...

Katastrofe, død og ulykke! "Snake", Voivods sanger skred og hans erstatning var en talentløs brøleabe; musikalsk retrogrerede bandet til hjernetomt dødsmetal - **Negatron** (1995), **Phobos** (1997), **Voivod Lives** (2000), **Kronik** (2000) - lytter, træd varsomt eller gå helt udenom denne sorte periode.

Voivod (2003) - Jason Newstead på bas og "Snake" tilbage i folden - senzation eller hvad? Sangene er langt bedre end noget fra den sorte periode. Så meget tør jeg sige efter de første par gennemlytninger. Om det står mål med klassisk Voivod er jeg dog usikker på. Lydniveauet er forbasket højt (og den overstyrede mastering af CD'en, et udbredt problem med tidens rockudgivelser, gør ikke sagen bedre), kompositionerne uden samme detaljerigdom som i gamle dage og teksterne, øh, *Gasmask Revival* er en udmærket sang, men hvorfor pludselig denne venstreautonome hyldest til gadekampe? Nuvel, det swinger ok og sange som *The Multiverse* og *Divine Sun* trækker tråde tilbage til bandets velkendte scifi-fascination, så måske er der håb endnu. Giv de gamle drenge en chance. (Nørddetalje: Syret skjult bonus nummer efter *We Carry On!*)

P.S. Logoet her på siden er hentet fra fansitet *www.voivodfan.com.*

4. Redaktørtræf i Søften, 8.november 2003

Jeg havde længe haft en drøm - nogen ville måske betegne det som en ond drøm - om at samle alle danske fanzineredaktører til et fælles projekt. Et one-off blad sammen som "supergruppe", eller i hvert tilfælde at mødes over en middag og føre os frem dér med høj cigarføring osv.

Fanzinescenen blev faktisk samlet, i Slagtehallen, foråret 2001 og en stor del af os - om end mere uformelt - på Copenhagen Film Fair 2002. Men nu var det ved at være længe siden og så ærgredes jeg over ikke ved de tidligere lejligheder at have mødt redaktøren af *Mondo Franko*, Frank Brahe. Jack J. (*Stay Sick!*, Slagelse) og jeg diskuterede faktisk ofte, hvordan vi skulle få lokket Frank til Sjælland og en aften luftede jeg forsigtigt dette overfor sagens hovedperson i telefonen, inkl. min hemmelige idé om et egentligt redaktørtræf. Hmmmm, jo, det skulle han lige tænke over? En halv times tid senere ringede Frank tilbage - nu havde han snakket med konen og de var friske på at lægge hjem til et træf i Søften! Og hvornår skulle det så være?

At hævde, at udmeldingen slog benene væk under mig ville være en underdrivelse. *Wow*. Men nu gjaldt det om at få realiseret planen, mens den var indenfor rækkevidde. Den næste uges tid ringede og mailede vi rundt til mulige deltagere. Jack, Nils Markvardsen (*eXtase*, Amager) og Thure Munkholm (*Mifune*, *Uncut*, Kbh.) måtte med beklagelse afslå, men omsider så det ud til at vi havde samlet nok...

Den 8.november 2003 kl.9.03 om morgenen sætter redaktøren af *Obskuriøst* sig ind i Lyntoget til Aarhus, med afgang fra Københavns Hovedbanegård. Jeg er mægtig nervøs; sidder og spekulerer på, om vi overhovedet vil kunne holde hinanden ud en hel dag og hvor er det egentlig vildt bare at tage på sådan en lang rejse til et sted man aldrig har været før osv. osv.

Toget suser af sted. Lige efter Vejle træder en mand med modificeret mohawk-frisure ind i kupeen og slår sig ned på sædet overfor mig: Jesper Moerch (*sCatter*, Herning). Vi når sikkert frem til Aarhus Hovedbanegård ved tolvtiden og farer omgående vild i det nyopførte banegårdscenter, i jagten på en blomsterbuket. Planen er, at en af os skal gå på knæ for Frank og overrække ham buketten, mens den anden tager årets billede. Uheldigvis for den geniale plan er det i stedet Torben Simonsen (*Darklands*, Aarhus) som er mødt op for at kører os til Søften og ham gider vi sgu ikke knæle for (beklager, Torben).

Efter et lynvisit hos Torben og hustru når vi frem til Søften, et my(s)tisk sted som ikke desto mindre eksisterer i den fysiske virkelighed - jeg registrerer et vejskilt. I Søften, nærmere betegnet på Hjortevej 41 ligger et hus. Her bor Frank og hans familie - og her skal vi ind. Det er Frank selv som åbner døren med de udødelige ord: *"Henrik, for helvede!"*

Vi ser hinanden an. Nå, så det er altså "Mondo Franko" alias "Hermetiske Frank", legenden over dem alle. Han er lidt tykkere i ansigtet end jeg husker fra fotografierne i *Franks Hermetiske Garage*. Lige indenfor døren står en mand i blodplettet skjorte og rækker næven frem. Hvem er nu det? Et familiemedlem? Mine anspændte hjerneceller bruger et par sekunder på at finde svaret: Jamen, det er jo Lars von Hegnet (*Bloody Darlings*, Aalborg). Vi

hilser selvfølgelig også på Franks søde kone Tina (børnene har vist gemt sig, men de dukker op ikke længe efter), bliver guidet rundt i det nysindstandsatte hus af Frankomanden og slår os derefter ned i stuen. *"Her er jo vældig pænt,"* samstemmer vi. Jeg overrækker hver deltager et særtryk af *Obs*, Frank får en Sherlock Holmes bog jeg har glemt at sende tidligere og han forærer mig til gengæld et digert værk med titlen *Cultic Theatres and Ritual Drama*. Vi beundrer Franks komplette samling af *Midnatsgyseren* på en hylde i stuen - et skønt syn - vis mig din bogreol og jeg skal sige dig, hvem du er. Der tages historiske gruppebilleder. Med formaliteterne således vel ude af verden kan vi gå videre til næste punkt på dagsordenen: Den store redaktørfrokost!

Kenneth Eriksen (*Absurd*, Esbjerg) skulle også være kommet, men blev desværre forhindret i sidste øjeblik, så vel anbragt ved spisebordet konfronteres vi med et overdådigt *bjerg* af mad og matchende dåseøl. Den lokale slagter har leveret nogle fantastisk lækre pålægsplatter - steg, pølse, leverpostej, skinke, filet - der er friskbagt brød - vi fatter kniv og gaffel, knapper den første øl op og går til sagen.

Begivenhederne, præcis hvem som sagde hvad hin dag står uklart i hukommelsen, men, øh, lad mig nu se... Lars har udtænkt en filmquiz... vi skal gætte titler, årstal m.v. og præmierne er en håndfuld rariteter i form af biografprogrammer og mini-plakater. Vi vrider vore redaktørhjerner, ikke længere så forbandet store i slaget - åh, kunne vi dog bare lige gå ud på IMDb og slå op. Hvem vinder - Ed. Larsen som til de øvrige deltageres forbløffelse kender alt til "Skolepigesex med kryds og bolle" og redder den københavnske ære.

Lars og jeg udveksler kontanter og bånd - **Den maskerede rytter**, en mega sjælden spansk Dick Turpin historie på gammel dansk ex-rental skifter ejermand. Stor tak til Lars for at altid at give Djævleøens flittigste samler af eventyrfilm et praj, når han finder noget deroppe i det nordjyske!

Cognacen er kommet på bordet. Jeg forsøger desperat at være den beskedne gæst som må nødes, men mit hjertelige blik på flasken er ikke til at tage fejl af... fuck Emma Gad. Jeg kan mærke, at jeg er blevet noget højrøstet, men det samme gælder vist for de øvrige i selskabet. Jesper omdeler prints af sit tophemmelige projekt *sCatter* og vi roser dem i hjertelige vendinger. Torben skal til et andet arrangement og går ved firetiden, vi hilser pænt farvel og breder os om bordet. Flere dåseøl sættes frem. Tonen bliver frimodig; der fortælles hårrejsende historier om folk fra miljøet. Lars ryster selskabet (ikke mindst Frank som lige har investeret i et de-luxe DVD bokssæt) med afsløringen af, at han aldrig har set **Indiana Jones** filmene! Der snakkes om at tage i bil ind til Århus by og faktisk er der vist bestilt bord på en restaurant (eller var det bare en pizza/ grill?). Men vi når lige at køre ca.2 meter hen ad Hjortevej, førend vi beslutter os for at blive hængende og fortsætte det selskabelige samvær hos Frank. Flere dåseøl sættes frem osv.

De gæve redaktører fortsætter indtil kl. ca. 21.30 - se fotoet på denne side; her er det omsider lykkedes værten at formå sine svært sociale kolleger til at tage deres gode tøj og gå: Fra venstre forsøger von Hegnet, Ed. Larsen, Frank og Jesper at fokusere på fotografen (Tina). Bagefter, har Frank fortalt mig, skvattede han om på sofaen - det hele snurrede rundt for ham; utvivlsomt af sindsbevægelse over den vellykkede dag...

Hjemturen er et helvede: Jeg har begyndende tømmermænd og sidder med oppustet mave efter alle øllerne. Toget når København lidt i halv to, hvor sidste S-tog for længst er kørt. Jeg fanger en taxi, hurtig nu, for satan, aahhh, den lander sikkert udenfor Johan Kellers vej 37. Vel indenfor døren kaster Ed. Larsen sig taknemmelig ned på sengen. *What a day*!

5. Kollegialt nyt

I anledning af repremieren sidste år udsendte folkene bag filmwebsitet *www.uncut.dk* august 2003 med støtte fra Nordisk Film en lille oplysende folder på 16 sider, *Motorsavsmassakren, Uncut Special nr. 1.* om den klassiske og berygtede horrorfilm. Folderen kan fås gratis mod fremsendelse af frankeret svarkuvert til Uncut c/o Caspar Vang, Skibhusvej 54 st.th. 5000 Odense C.

Der nåede at gå halvandet år mellem nr. 3 og 4 af *Stay Sick!* før Jack J. september 2003 udsendte et nr. 4, men så var det også i to dele med et samlet sidetal på hele 130 A5 sider.

Jacks største scoop er afgjort interviewet med den dansk-fødte amerikanske filmproducent og forfatter Michael Porel, også kendt fra dette blads spalter. (Jeg skal i den forbindelse understrege, at selv om *Obs* nr. 5/6 som bragte anmeldelser af Porel udkom før *SS* nr. 4, så var det Jack og Heine som havde "opdaget" ham først.) Porel fortæller i interviewet bl.a. om sine venskaber med Elvis Presley og Roger Corman - ja, mere psykotronisk kan det ikke blive. Det er en lang feature - 14 sider inkl. præsentation og boganmeldelser - og så lover Jack endda at bringe *anden halvdel* af interviewet i næste *SS*!! Porel bidrager desuden i bladet med en anmeldelse af **Halloween Resurrection**.

Et andet højdepunkt er Frank Brahes portræt/interview af tegneseriekultfiguren Rune T. Kidde, med talrige reproduktioner (fra Franks egen samling, antagelig) af de efterhånden meget sjældne albumudgivelser.

Jesper Moerch har leveret en rigtig god artikel om **Månebase Alpha** og selv er jeg i al ubeskedenhed stolt af *Robin Hood for fodnotefetischister*. Til gengæld synes jeg nok på afstand, at min halvdel af manifestet *Alle gode gange tre* virker temmelig hysterisk. Tja. Den 7 sider lange top-13 rubrik kunne snildt udgå og der er også enkelte andre "døde" indslag. men herværende anmelder må ikke destos mindre konkludere, at dette er et gennemfedt blad.

Stay Sick! er først og fremmest et vældig *hyggeligt* blad. Jack indvier læseren i sine tanker og oplevelser - alene eller med Heine, Ed. Larsen og andre personager fra scenen. Vi tre mødes i øvrigt privat nogle gange om året her på Johan Kellers vej 37, 2.tv, til videoaftener. Fotoet side 20 i dette blad er fra en af disse træf, hvor d'herrer mødte op stærkt forsinket - som sædvanlig - men med en usædvanlig god undskyldning; de var nemlig kommet på sporet af *det hemmelige sted* hvor Nils Markvardsen skrev samlerhistorie, da han nappede hele fem eksemplarer af **Rockerne og discodrengen**! (omtalt i *SS* nr. 4 s.121). Nu havde Jack og Heine gentaget præstationen - de var endda så flinke at forære mig et eksemplar af denne fantastisk sjældne kultperle.

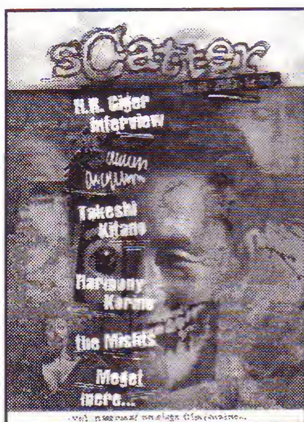
Stay Sick! nr.4 koster 50 kr. og bestilles ved henvendelse til *jackjbib@yahoo.dk*. (Jacks poste restance adresse er afmeldt, så hvis du vil i kontakt med ham er der ingen anden udvej end at maile.)

Efter at have skrevet for Franks og mine blade de sidste par år fik forfatteren Erwin Neutzsky-Wulff sidste sommer lyst til at lave sit eget. Og det han gjort lige siden med en imponerende udgivelsesfrekvens på ca. et nr. a 64 sider (A5) om måneden. Alt i *Bathos* er skrevet af ENW himself - de første fem numre endda udelukkende på engelsk. Materialet bestod oprindelig af filmanmeldelser samt artikler om bl.a. Gøg og Gokke (nr. 1), W.C.Fields (nr. 4) og tegneseriens forfald (nr. 5), men ENW har fra nr. 6 tillige bragt artikler på dansk som kredser om temaer i forfatterskabet og nok vil appellere mest til fans af dette.

Artiklerne er skrevet med stor entusiasme og man bliver godt underholdt. ENWs valg af film til anmeldelse - hans videosamling er enorm - går lige fra gamle Hollywood klassikere (**South Pacific, The Ten Commandments**) til sære b-film som kun de allerhårdeste samlere kender til. Noget vil man være enig i, andet ikke. Jeg har også set **The Story of Mankind** og skiftevist smilt og rystet på hovedet af den og ligesom ENW var jeg skuffet over **The Gorgon** trods Peter Cushing, Christopher Lee og Terence Fishers involvering. Nedsablingen af makværket **The Time Machine** (200) har min fulde sympati, hvorimod jeg ikke deler anmelderens afsky for Dario Argento og finder **The Last Man on Earth** kraftigt undervurderet. Og når ENW i forbindelse med anmeldelsen af **South Pacific** (nr. 3) raser mod brugen af widescreen format på tv, kan jeg slet ikke følge ham...

Hvert nummer indeholder i øvrigt en varierende mængde tegninger og fotos af halv- eller helafklædte kvinder i udfordre(n)de situationer. Modsat ENW siger S/M mig ikke en døjt, men det er bestemt nogle nydelige billeder.

Bathos nr.1-9 koster 50 kr. stk. og kan bestilles ved henvendelse til *enw@enw.dk*. Jubilæumsnummer 10 er under udarbejdelse.

"Nu lukker jeg ned, jeg sværger, at der ikke kommer flere blade fra min hånd, det er uigenkaldeligt slut," proklamerede Frank Brahe i sit surprise afslutningsnummer som dukkede op september 2003.

For nogle - mange? - ude i det danske land er budskabet sikkert blevet modtaget med lettelse. Der er dem som overhovedet ikke kan klare Franks blade. Barnepjat, skolegårdssprog, der står ingenting osv. Frank selv lægger gerne en attitude for dagen som jeg finder mærkværdig; nemlig, at han er den mindst talentfulde, at han slet intet kan i forhold til os andre osv.

Men nu er det her jo heldigvis *Obskuriøst*, hvor *min* mening gælder, så kan I andre skrive hvad I vil andetsteds, og jeg fandt altså *Mondo Franko* nr. 3 særdeles fornøjelig. Frank skriver løsere og friere end i Garagebladet, ordene og tankerne flyder bedre - læs bl.a. om forbindelsen mellem Gilgamesh og James Bond og grin af den samlede undergrundsscene som bliver udsat for lidt af hvert i tegneserien *En dag i fandome*. At blive gjort til tegneseriefigur er den fineste form for udødeliggørelse - mange tak, Frank.

Til overvejelse: Bladets røde tråd er en finurlig billedserie øverst på siderne som veksler DVD og bogomslag med scener fra hardcore pornofilm og sågar billeder af redaktøren selv. Måske er *dette* i virkeligheden det egentlige blad og resten blot tilbehør?

Mondo Franko nr. 3 koster 50 kr. og kan bestilles ved henvendelse til *fpb@tdc.dk*, hvis det da ikke på nuværende tidspunkt er udsolgt.

Med *Mifune* har landet atter fået et officielt filmblad med hyppig udgivelsesfrekvens. Siden *Levende Billeder* gik ned i sommeren 1997 måtte mainstream Danmark tage til takke med til udenlandske blade i kioskerne. Specialisterne kunne trøste sig med *Ekko* og *Kosmorama*; *Sentura* bragte sporadisk filmstof... men et bredt tilgængeligt dansk filmblad skortede det på.

Der blev selvfølgelig stadig skrevet om film; siden starten af 90erne har det vrimlet med mere eller mindre levedygtige undergrundsblade eller *film fanzines*. Nå, det ved læseren jo godt og det gør de også på *Mifune*, da begge chefredaktører og en del af redaktionsstaben, ingen nævnt, ingen glemt, har rødder i fanzinemiljøet.

Hvor om alting er, *Mifune* er et flot blad. Layoutet minder mig om diverse engelske musik og livsstilsblade og er behageligt for øjet. Indholdet veksler behændigt mellem dækning af biografaktuelle film og mere "smalle" emner.

Mifune udgives med støtte fra Det Danske Filminstitut og udkommer 6 gange om året. Nr. 1 kostede 40 kr. i løssalg. Læs om abonnementsordning m.v. på *www.mifune.dk*.

Jeg kan ikke lade være med at bemærke, at artiklen i nr. 1 *Leths luner og Triers tacklinger* er skrevet af min gamle gymnasiekammerat Anders Leifer. Faktisk sad vi begge i redaktionen for skolebladet... men det er en anden historie.

SAMTALER med Erwin Neutzsky-Wulff fra februar i år er en lille fin bibliofil sag, trykt (som den slags nu engang bliver) i et stærkt begrænset oplag; Frank lagde måske *film*bladet på hylden med *MF* nr.3, men ikke bladudgivelser som sådan. Indholdet modsvarer ganske titlen, nemlig samtaler mellem ENW og Frank (som sammen med Asger Harlung og Henrik Isaksen har udfærdiget spørgsmålene). Der bliver talt om værkerne såvel som privatlivet, herunder forfatterens barndom. SAMTALER koster 50 kr. og kan bestilles via fpb@tdc.dk.

Jesper Moerchs blad *sCatter* ventes fra trykken når som helst! Bladet er på 52 sider, med farveforside og sort/ hvid indmad, iflg. et mail fra redaktør Moerch. Skribenterne tæller Peder "Pedro" Pedersen, Peter Nielsen og redaktøren selv.

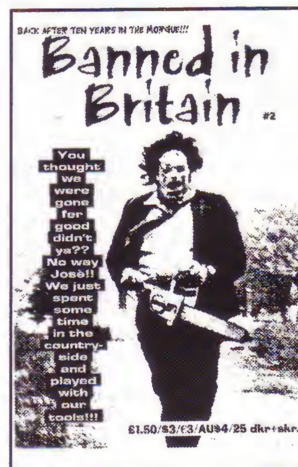
I bladet kan man læse om: Takeshi Kitano, et nyt dansk zombiefilm projekt, plakatmageren Drew Struzan (**Starwars, Indiana Jones, E.T., Back to the Future**), en feature om den kontroversielle selvtægtsfilm **I Spit On Your Grave** inkl interview med Meir Zarchi, asiatisk horror, The Misfits (fordi alt ikke skal handle om film, iflg. Jesper), **House of 1000 Corpses, Alien vs Predator, Evil Dead**, DVD, VHS, Eastereggs, 'zines og meget andet.

Prisen er 50 kr. og bestilling kan ske via *moerch@post8.tele.dk.*

NB. Forsiden gengivet her er et tidligt udkast - den rigtige ser meget flottere ud.

Jack J. har taget fri fra *Stay Sick!* for på utallige opfordringer at udsende et *Banned in Britain* 2! Indholdet vil primært blive horror (med og uden splatter) og trash (både med... osv.), skriver han til redaktionen. Der er også et par mexikanske horrorfilm med og et interview han har hugget, ligesom i nr.1. *BiB* udkommer 1.april (!), er på 32 sider og koster 25 kr. inkl. porto. Bestilling: samme som *SS*.

Nils Markvardsen knokler med at få udsendt *eXtase* nr. 2 i løbet af 2004. Indholdet er tophemmeligt, men der kan forventes mange spændende artikler, interviews

m.v.

Lars von Hegnet har været "hjemløs" som redaktør siden han lukkede *Bloody Darlings*.... et par artikler i *Obs* er det blevet til, men nu kommer han snart med et nyt blad af egen produktion: *Filmtozzen.* Nøjagtigt hvad dette indebære vides ikke i skrivende stund...

Redaktionen har modtaget et brev fra foreningen LOCO ONO: fire fyre, Erik, Jes, Peder og Philip, som mener, at det er på tide at københavnerne får mulighed for at se de 'glemte' og oversete film. Derfor har de sat sig for at etablere et sådant sted, og derved få skabt et miljø for filmentusiaster og andre interesserede.

Brevet fortæller videre, at LOCO ONO har til huse i Christianshavns Beboerhus, Dronningensgade 34, 1420 København K., hvor der mod et latterligt lavt medlemskontingent vises film der på en eller anden måde er interessante, og ligger udenfor den kvalmende Hollywood mainstream, der ellers serveres for folk. Lokalet i beboerhuset hvor filmene vises, er helt i grindhouse stil, et lille lærred, i en mindre sal, foran en samling gamle slidte biografstole.

LOCO ONO kan kontaktes på *locoono@hotmail.com* eller tlf. 49141473.

6. Tak for musikken

Jeg har tilbragt mange nætter foran computeren i arbejdet på at få bladet færdigt og det har gerne været med noget god musik i hovedtelefonerne. Favoritter som er blevet spillet igen og igen: Fairport Convention: **Liege & Lief**, XTC: **Skylarking**, This Mortail Coil: **Blood**, Brian Eno: **Before and after Science**, Kimberley Rew: **Great Central Revisited**, Robyn Hitchcock: **I often dream of Trains**, Cowboy Junkies: **The Trinity Session**, The Psychedelic Furs: **All of This and Nothing**, Thåström: **Thåström**, James: **Seven**, The Triffids: **Calenture**, Deep Purple: **24 Carat Purple**, ELO: **Eldorado, Out of the Blue** og **Time**.

Dette nummers hotte tip: **Der er brev fra Onkel Bob i Amerika** med det danske band Olesen-Olesen. Se *www.olesen-olesen.dk.* for info, tournéoversigter og (obs)kuriøs læsning, bl.a. dagbogsnotater og en musikalsk kanon!

Endelig må jeg anbefale hjemmesiden "George Starostin's Classic Rock And Pop Album Reviews" på *newstar.rinet.ru/music/* med stof til mange timers læsning. George er russer, sprogforsker og en enorm kapacitet indenfor moderne musik. Hans skarpe, sarkastiske humor falder ganske i herværende redaktørs smag!

NÆSTE NUMMER AF OBSKURIOST

- Alain Delon - stor eksklusiv portrætartikel
- Jungledage på redaktionen - Vi anmelder Tarzan-Film
- Hvornår holdt Shu-Bi-Dua op med at være sjove? OBSkuriost besvarer det brændende spørgsmål!

Og dette er kun toppen af det isbjerg som har kurs mod hverdagstrivialitetens Titanic...